

Siyasal Partiler ve Kadın Aday Tercihleri: 2024 Belediye Başkanlığı Seçimleri Analizi / Political Parties and Female Candidate Preferences: An Analysis of the 2024 Municipal Elections

Hakan ALP İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Mehmet Salih ALTIN Trakya Üniversitesi

A Quantitative Analysis of the Number of Russia-Ukraine and Israel-Hamas Conflict News in the International Media / Rusya-Ukrayna ve İsrail-Hamas Çatışma Haberlerinin Uluslararası Medyadaki Miktarı Üzerine Nicel Bir Analiz

Oktay KIRAZOLUĞU Ministry of National Defence

Examination of Climate Change Practices in the Alps Case and Suggestions for Erciyes Ski Resort / İklim Değişikliğine Yönelik Uygulamaların Alpler Örneğinde İncelenmesi ve Erciyes Kayak Merkezi'ne Yönelik Önerilerin Geliştirilmesi

Merve Nur GÜRSOY Erciyes University
Didem Özgül ÖZBOYRAZ Erciyes University
Mehmet Halit AKIN Erciyes University

Finansal Teknolojilerin Kaynak Verimliliği Perspektifinde Ekolojik Sürdürülebilirliğe Etkileri: G20 Ülkelerinden Ampirik Kanıtlar / Effects of Financial Technologies on Ecological Sustainability in Resource Efficiency Perspective: Empirical Evidence from G20 Countries

Dr. Meral ÇABAŞ

COVID-19 Salgınının Tüketici Davranışlarına Etkisi: Gıda Perakendeciliği Sektörü Örneği / The Effect of the COVID-19 Epidemic on Consumer Behavior: The Example of the Food Retail Industry

Neşe ACAR Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Volkan ALPAY Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

●Cilt/Volume: 4 ●Sayı/Issue: 1 ●Mart/March 2024

Egest Elegeş Dergisi, 2021 yılında Turistika (ISSN: 2792-0992 ISSN: 2792-0380) adıyla yayına başlamıştır.

Elektronik Baskı / Electronic Publishing

Mart/March 2024

Yayıncı / Publisher

Kenan Güllü

İletişim / Correspondence

Web: <http://eigest.com>

E-mail: journal.eigest@gmail.com

Egest Elegeş, yılda iki kez yayımlanan disiplinlerarası uluslararası ve bilimsel **hakemli** bir dergidir. / Egest Elegeş is an interdisciplinary, international and **peer-reviewed** academic journal published twice a year.

Dergimizde **Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Rusça** dillerinden herhangi birinde yazılmış makaleler yayımlanır. / Articles written in any of the languages **Turkish, English, German, French and Russian** are published in our journal.

Dergimizde **APA** (American Psychological Association) 7. Sürüm referans sistemi kullanılmaktadır. / APA (American Psychological Association) 7th Edition reference system is used in our journal.

Dergide yayımlanan yazıların, her türlü bilimsel, imlâ ve hukukî sorumlulukları yazarlarına aittir. / All scientific, spelling and legal responsibilities of the articles published in the journal belong to the authors.

DİZİNLER / INDEXES

Sahibi/Owner

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ, Erciyes Üniversitesi, kgullu@erciyes.edu.tr

Yazı İşleri Müdürü / Responsible Manager

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ, Erciyes Üniversitesi, kgullu@erciyes.edu.tr

Editör / Editor

Prof. Dr. M. Şükrü AKDOĞAN, akdogans@erciyes.edu.tr

Editör Yardımcısı/ Assistant Editor

Doç. Dr. M. Gökhan YÜCEL, University of Alabama, Department of Economics, Finance, and Legal Studies, agyucel@ua.edu

Mizanpaj Editörü / Layout Editor

Arş. Gör. Mustafa YILMAZ, Erciyes Üniversitesi, mustafa.yilmaz@erciyes.edu.tr

Alan Editörleri / Field Editors**Turizm Alan Editörü / Field Editor of Tourism**

Prof. Dr. Şevki ULAMA, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, ulema@subu.edu.tr

İşletme Alan Editörü / Field Editor of Business

Doç. Dr. Ramazan KURTOĞLU, Bozok Üniversitesi, r.kurtoglu@bozok.edu.tr

İktisat Alan Editörü / Field Editor of Economics

Doç. Dr. Ali Gökhan YÜCEL, University of Alabama, agyucel@ua.edu

İletişim Alan Editörü / Field Editor of Communication

Doç. Dr. Emel TANYERİ MAZICI, Erciyes Üniversitesi, etanyeri@erciyes.edu.tr

Uluslararası İlişkiler Alan Editörü / Field Editor of International Relations

Prof. Dr. İlhan GÜLLÜ, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, igullu@nevsehir.edu.tr

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Alan Editörü / Field Editor of Political Science and Public Administration

Prof. Dr. Ramazan ŞENGÜL, Kocaeli Üniversitesi, ramazan.sengul@kocaeli.edu.tr

Dil Editörleri / Language Editors**Türkçe Dil Editörü / Language Editor of Turkish**

Dr. Öğr. Üyesi. Fırat KARAGÜLLE, İstanbul Üniversitesi, firat.karagulle@istanbul.edu.tr

İngilizce Dil Editörü / Language Editor of English

Öğr. Gör. Göktuğ YÜCEL, Erciyes Üniversitesi, agyucel@erciyes.edu.tr

Fransızca Dil Editörü / Language Editor of French

Prof. Dr. İlhan GÜLLÜ, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, igullu@nevsehir.edu.tr

Almanca Dil Editörü / Language Editor of German

Öğr. Gör. Ziya ASLAN, Erciyes Üniversitesi, ziyaslan@erciyes.edu.tr

Rusça Dil Editörü / Language Editor of Russian

Öğr. Gör. Aysel SARIKAYA, Erciyes Üniversitesi, ayselsarikaya@erciyes.edu.tr

---

Editör Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mahir NAKİP, Çankaya Üniversitesi, mnakip@cankaya.edu.tr

Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, bagci@metu.edu.tr

Prof. Dr. Ahmet KAVAS, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, ahmet.kavas@medeniyet.edu.tr

Prof. Dr. A. Asuman AKDOĞAN, Türkiye-Kırgızistan Manas Üniversitesi, asuman.akdogan@manas.edu.kg

Prof. Dr. Yunus DURSUN, Erciyes Üniversitesi, ydursun@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Nejat DOĞAN, Anadolu Üniversitesi, nejatdogan@anadolu.edu.tr

Prof. Dr. Şaban NAZLIOĞLU, Pamukkale Üniversitesi, snazlioglu@pau.edu.tr

Prof. Dr. Ali DERAN, Tarsus Üniversitesi, alideran@tarsus.edu.tr

Prof. Dr. Kahraman ÇATI, İnönü Üniversitesi, kahraman.cati@inonu.edu.tr

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Faruk ANDAÇ, Çağ Üniversitesi, farukandac@cag.edu.tr

Prof. Dr. Mehmet ÖCAL, Erciyes Üniversitesi, m-ocal@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa KOÇER, Erciyes Üniversitesi, mkacur@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Abdulvahap BAYDAŞ, Düzce Üniversitesi, abdulvahapbaydas@duzce.edu.tr

Prof. Dr. Suzan ÇOBAN, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, suzan@nevsehir.edu.tr

Prof. Dr. Hikmet ULUSAN, Bozok Üniversitesi, hikmet.ulusan@bozok.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa Halid KARAARSLAN, Karabük Üniversitesi, mustafahk@karabuk.edu.tr

Prof. Doç. Dr. Murat TOKSARI, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, mtoksari@cumhuriyet.edu.tr

Doç. Dr. Onur Çelik, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, ocelik@atu.edu.tr

Doç. Dr. Leyla LEBLEBİCİ KOÇER, Erciyes Üniversitesi, lkacur@erciyes.edu.tr

Doç. Dr. Esra KAHYA ÖZYİRMİDOKUZ, Erciyes Üniversitesi, esraahya@erciyes.edu.tr

Doç. Dr. Mustafa BOSTANCI, Sakarya Üniversitesi, mbostanci@sakarya.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Cihat KÖKSAL, İstanbul Ticaret Üniversitesi, ckoksal@ticaret.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KARA, Bozok Üniversitesi, mehmet.kara@bozok.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali PAYLAN, Bilecik Üniversitesi, mehmetali.paylan@bilecik.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Sezer OĞUZHAN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ysezer.oguzhan@comu.edu.tr

---

Hakem Kurulu / Reviewer Board

Prof. Dr. Mustafa ÜNAL, Erciyes Üniversitesi, munal@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Abdulvahap BAYDAŞ, Düzce Üniversitesi, abdulvahapbaydas@duzce.edu.tr

Prof. Dr. Hakan Vahit ERKUTLU, Nevşehir Üniversitesi, erkutlu@nesehir.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa KOÇER, Erciyes Üniversitesi, mkacur@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Suzan ÇOBAN, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, suzan@nevsehir.edu.tr

Prof. Dr. Mehmet ÖCAL, Erciyes Üniversitesi, m-oecal@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Hikmet ULUSAN, Bozok Üniversitesi, hikmet.ulusan@bozok.edu.tr

Prof. Dr. Aslı GÖNENÇ, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, ayapar@istanbul.edu.tr

Prof. Dr. Leyal LEBLEBİCİ KOÇER, Erciyes Üniversitesi, lkacur@erciyes.edu.tr

Prof. Dr. Murat TOKSARI, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, mtoksari@cumhuriyet.edu.tr

Prof. Dr. Mustafa Halid KARAARSLAN, Karabük Üniversitesi, mustafahk@karabuk.edu.tr

Doç. Dr. Ramazan KURTOĞLU, Yozgat Bozok Üniversitesi, r.kurtoglu@bozok.edu.tr

Doç. Dr. Emrah AYDEMİR, Milli Savunma Üniversitesi Kara Harp Okulu, eyaydemir@kho.msu.edu.tr

Doç. Dr. Onur Çelik, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, ocelik@atu.edu.tr

Doç. Dr. Ahmet Faruk ÇEÇEN, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ahmetfarukcecen1@gmail.com

Doç. Dr. Emrah ARGİN, Turgut Özal Üniversitesi, emrahargin@hotmail.com

Doç. Dr. Esra KAHYA ÖZYİRMİDOKUZ, Erciyes Üniversitesi, esraahya@erciyes.edu.tr

Doç. Dr. Nazife Özge BEŞER, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, nokilic@agri.edu.tr

Doç. Dr. Mustafa BOSTANCI, Sakarya Üniversitesi, mbostanci@sakarya.edu.tr

Doç. Dr. Ahmet KAYAOĞLU, Mardin Artuklu Üniversitesi, ahmetkayaoglu@artuklu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ERDEM, Harran Üniversitesi, ahmet-erdem-@hotmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Cihat KÖKSAL, İstanbul Ticaret Üniversitesi, ckoksal@ticaret.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KARA, Bozok Üniversitesi, mehmet.kara@bozok.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali PAYLAN, Bilecik Üniversitesi, mehmetali.paylan@bilecik.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Sezer OĞUZHAN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ysezer.oguzhan@comu.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖDEMiŞ, Gümüşhane Üniversitesi, mrodemis@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Fatih ÇELİK, Erciyes Üniversitesi, fatih.celik@erciyes.edu.tr

---

Amaç ve Kapsam / Aim And Scope

Yayın hayatımızda 2021 yılında Aralık sayımızda ilk makalelerimiz yer almıştır. 2022 yılından itibaren Mart ve Eylül sayıları olmak üzere yılda iki sayıya yer verilmektedir. Turistika, 2024 yılı itibarı ile isim değişikliğine gitmiş ve Egelest Elegeş olarak yayınlanmaya başlamıştır.

Egelest Elegeş, Sosyal Bilimler alanında disiplinler arası akademik çalışmalara yer vermek üzere yayın hayatına başlamıştır. Amacımız, sizlere "bilimin evreninde gezinti" yaptırmaktır. Bu amaçla, sosyal bilimlerin belirlenmiş alanlarında makaleleri dergimize kabul etmekteyiz.

Egelest Elegeş, Sosyal Bilimler alanında çalışma yapan bilim insanlarının bilgi, deneyim, değerlendirme, görüş ve önerilerini paylaştıkları bilimsel bir platform oluşturmayı ve bilimsel etik çerçevesinde sosyal bilimlerin belirlenen alanlarında literatüre özgün katkılar yapan makale, kitap kritiği, çeviri, derleme gibi bilimsel çalışmaları yayımlayarak sosyal bilimlerde bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Dergimiz, Sosyal Bilimlerin farklı disiplinlerinde (turizm, işletme, iktisat, iletişim, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, tarih, edebiyat ve kültür) bilimsel çalışmalara yer veren uluslararası hakemli bir dergidir.

Yazım Kuralları / Writing Rules

Dergimize göndereceğiniz çalışmanızı aşağıdaki Mizanpaja (www.elest.com /yazim_kurallari.html) uygun olarak hazırlayarak kolayca düzenleyebilirsiniz. Bununla birlikte, Dergi Yazım Kurallarını takip ederek ve düzenlemeleri yaparak da çalışmanızı dergimize gönderebilirsiniz. / You can easily arrange your work to be sent to our journal by preparing it in accordance with the Layout below (www.elest.com /yazim_kurallari.html). In addition, you can submit your work to our journal by following the Journal Writing Rules and making the arrangements.

1. Egelest Elegeş, uluslararası hakemli bir dergi olup Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda 2 sayı olarak yayımlanır. Ayrıca, Editör Kurulu'nun kararı doğrultusunda rutin sayılar haricinde özel sayılar ve/veya ek sayılar yayımlanabilir.

2. Egelest Elegeş'de, yayımlanan makaleler içerikler lisans koşulları altında yayımlamak şartıyla paylaşılabilir, kopyalanabilir, gayri-ticari olarak çoğaltıp dağıtabilir, ancak içeriğini değiştiremez. Yazılardan doğabilecek herhangi bir yasal sorumluluk yazarlarına aittir.

3. Yayınlanmak üzere gönderilen yazılar daha önce herhangi bir şekilde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere gönderilmemiş orijinal çalışmalar olmalıdır. Yazarların, imzalı dilekçelerine yazılarının daha önce herhangi bir şekilde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere gönderilmemiş orijinal bir çalışma olduğu konusunda "**Telif Hakkı Devir Formu**" (www.elest.com/form_telif_hakki_devir.docx)formunu doldurmaları gerekmektedir. Telif Hakkı Sözleşmesini makale başvurusunda eklemeyen yazarların çalışmaları değerlendirme sürecine alınmamaktadır.

4. Dergimizde Türkçe, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Rusça dillerinden herhangi birinde yazılmış makaleler yayımlanır. Makalelerde hem Türkçe hem İngilizce başlık bulunmalıdır. Başlıklar sonrasında en çok 150 kelimedenden oluşan Türkçe ve İngilizce özet; en az 3 en fazla 5 adet "anahtar kavramlar" (keywords) bulunmalıdır. Makale başlıkları 20 kelimeyi, ve makalelerin tamamı ise tablo, şekil ve kaynakça dahil olmak üzere toplam 30 sayfayı aşmamalıdır.

---

5. Dergi'ye gönderilen makalelerin içerisinde hiçbir yerde yazar(lar)ın kimlik bilgileri doğrudan veya dolaylı olarak geçmemelidir. Çalışmanın tezden üretilmesi, proje destekli olması, kongrede sunulması gibi bilgiler -makale kabul edildiği takdirde- hakem süreci tamamlandıktan sonra editörlük tarafından eklenecektir. Makale başvurusu esnasında "Teşekkür" kısmında veya "Editöre Not" kısmında bu bilgilere yer verilebilir.

6. Değerlendirmek üzere gönderilen makaleler ön kontrol sürecinde yazım kurallarına uygunluk ve benzerlik kontrolünün ardından değerlendirilmek üzere en az iki hakeme gönderilir. Editör/Alan Editörü gerekli gördüğünde makale üçüncü bir hakeme de gönderilir. Makalelerin yayına kabul edilebilmeleri için en az iki hakemin olumlu görüşü gereklidir.

7. İmla ve noktalama açısından, makalenin ya da konunun zorunlu olduğu durumlar dışında Türk Dil Kurumu imla kılavuzu esas alınmalıdır.

8. Kaynaklara yapılan atıflar, metnin içinde parantez içerisinde APA 7 referans sistemine göre yapılmalıdır. Metin içerisinde açıklanmak istenen kimi hususlarla ilgili açıklamalar sayfa altı dipnotu şeklinde belirtilebilir ve bu türden dipnotların sayısal olarak birbirini izlemesi gerekmektedir. Yazılarda sayfa numarası, üst bilgi ve alt bilgi gibi ayrıntılara yer verilmemelidir.

9. Makalelerdeki tablo, şekil ve denklemlere sıra numarası verilmeli, tablo ve şekillere ait kaynaklar tablonun hemen altına yazılmalıdır.

10. Yararlanılan kaynaklar sonucun devamında sola hizalanmış "Kaynakça" başlığı altında verilmelidir.

11. Gönderilen makaleler Microsoft WORD 2010 veya daha üst bir versiyonda yazılmalı ve aşağıdaki kurallara göre düzenlenmelidir:

12. Dergimizde APA (American Psychological Association) 7. Sürüm referans sistemine geçilmiştir. Gönderilecek olan makalelerin APA 7. Sürüm temel kaynak gösterme kuralları dikkate alınarak düzenlenmiş olması gerekmektedir. APA haricinde referans sistemi kullanılan veya tam olarak APA sistemine göre düzenlenmemiş makaleler değerlendirme sürecine alınmadan yazara iade edilecektir.

Makalenizi yazarken Mendeley, Endnote, Zotero gibi referans programlarını kullanmanız durumunda referans sistemini APA 7 olarak seçmeniz halinde aşağıda yer alan kuralların tamamı eksiksiz ve hatasız olarak gerçekleşecektir.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Makale Başlığı / Paper Tittle

Sayfa / Page

1 Araştırma Makalesi / Research Article

Siyasal Partiler ve Kadın Aday Tercihleri: 2024 Belediye Başkanlığı Seçimleri Analizi / Political Parties and Female Candidate Preferences: An Analysis of the 2024 Municipal Elections 1-12

Hakan ALP

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Teknik Bilimler MYO, İstanbul, Türkiye.

Mehmet Salih ALTIN

Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Türkiye.

2 Research Article / Araştırma Makalesi

A Quantitative Analysis of the Number of Russia-Ukraine and Israel-Hamas Conflict News in the International Media / Rusya-Ukrayna ve İsrail-Hamas Çatışma Haberlerinin Uluslararası Medyadaki Miktarı Üzerine Nicel Bir Analiz 13-27

Oktay KİRAZOLUĞU

Ministry of National Defence, Ankara, Türkiye.

3 Research Article / Araştırma Makalesi

Examination of Climate Change Practices in the Alps Case and Suggestions for Erciyes Ski Resort / İklim Değişikliğine Yönelik Uygulamaların Alpler Örneğinde İncelenmesi ve Erciyes Kayak Merkezi'ne Yönelik Önerilerin Geliştirilmesi 28-44

Merve Nur GÜR SOY

Erciyes University, Institute of Social Sciences, Kayseri, Türkiye

Dedim Özgül ÖZBOYRAZ

Erciyes University, Institute of Social Sciences, Kayseri, Türkiye

Mehmet Halit AKIN

Erciyes University, Faculty of Tourism, Kayseri, Türkiye

4 Araştırma Makalesi / Research Article

Finansal Teknolojilerin Kaynak Verimliliği Perspektifinde Ekolojik Sürdürülebilirliğe Etkileri: G20 Ülkelerinden Ampirik Kanıtlar / Effects of Financial Technologies on Ecological Sustainability in Resource Efficiency Perspective: Empirical Evidence from G20 Countries 45-57

Meral ÇABAŞ

Bağımsız Araştırmacı, Çanakkale, Türkiye.

COVID-19 Salgınının Tüketici Davranışlarına Etkisi: Gıda Perakendeciliği Sektörü Örneği / The Effect of the COVID-19 Epidemic on Consumer Behavior: The Example of the Food Retail Industry

Neşe ACAR

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Nevşehir, Türkiye.

Volkan ALPAY

Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, Türkiye.

Değerli Bilim İnsanları,

Turistika 2021 yılından itibaren üç cilt olarak yayınlanmış bulunmaktadır. Dergimiz Turistika bu sayıdan, itibaren Elegest Elegeş adı ile yayın hayatına devam edecektir. Dergimiz için marka tescili başvurusu yapmış olmamız sebebi ile söz konusu isim değişikliğine gidilmiştir.

Elegest Elegeş'in dördüncü cildinin birinci sayısını yayımlamanın ve sizlerle paylaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Elegest Elegeş olarak, Sosyal Bilimler alanında çalışma yapan bilim insanlarının bilgi, deneyim, değerlendirme, görüş ve önerilerini paylaştıkları bilimsel bir platform oluşturmayı ve sosyal bilimlerin belirlenen alanlarında, literatüre özgün katkılar yapan makale, kitap kritiği, çeviri, derleme gibi bilimsel çalışmaları bilimsel etik çerçevesinde yayımlayarak sosyal bilimlerde bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktayız.

Elegest Elegeş, Sosyal Bilimlerin farklı disiplinlerinde bilimsel çalışmalara yer veren uluslararası ve hakemli bir dergidir. Dergimiz, Mart ve Eylül aylarında olmak üzere yılda iki defa yayımlanmaktadır. Elegest Elegeş'in, TR Dizin'deki değerlendirme süreci devam etmekte olup dergimizi DergiPark ortamında sizlerle buluşturmayı planlıyoruz.

Elegest Elegeş'in bu sayısına, çok değerli çalışmalarıyla katkı veren yazarlarımızı tebrik ediyor, teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Elegest Elegeş'in bu sayısında, beş adet makale yer aldı. Bu sayıda olduğu gibi bundan sonraki sayılarımızda da değerli bilim insanlarımızın değerli çalışmalarını siz değerli okurlarımızla buluşturmaya devam edeceğiz.

Elegest Elegeş'in bu sayısının yayıma hazırlanmasında emeği geçen dergi yazı işlerine, tasarımından içeriğine kadar Elegest Elegeş'in ortaya çıkmasına eleştiri ve önerileriyle katkıda bulunan değerli dostlarımıza, değerli yazarlarımıza ve siz değerli okurlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Sağlık ve mutluluk dileklerimizle.

Editör

Prof. Dr. M. Şükrü AKDOĞAN

SIYASAL PARTİLER VE KADIN ADAY TERCİHLERİ: 2024 BELEDİYE BAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ ANALİZİ

ALP, Hakan (Doç. Dr.) İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Teknik Bilimler MYO, İstanbul, Türkiye.
E-posta: hakan.alp@iuc.edu.tr ORCID: 0000-0001-9696-8902

ALTIN, Mehmet Salih (Bilim Uzmanı) Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Türkiye.
E-posta: mehmet.altin@iuc.edu.tr ORCID: 0000-0003-4840-9385

Öz

Bu çalışma, 31 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilecek yerel belediye seçimlerinde siyasi partilerin belediye başkan adaylarını seçme süreçlerinde kadın adayların tercih edilme eğilimini incelemektedir. Araştırmanın amacı, kadın adayların sayısının azlığı ve temsil sorununu ele almak ve bu durumun kadınlar için yarattığı çeşitli sorunlara ışık tutmaktır. Çalışma, kadın adayların azlığının politika yapım süreçlerine eril bir bakış açısı getirdiğini, kadın sorunlarına yabancılaşmayı teşvik ettiğini ve toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirdiğini öne sürmektedir. Bu durum, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli bir engel teşkil etmekte ve geniş kapsamlı politika yapımında kadınların seslerinin eksikliğine yol açmaktadır. Bu çalışmada, 2024 yerel seçimlerindeki kadın ve erkek adayların sayısal dağılımını analiz etmek üzere nicel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından yayımlanan resmi aday istatistikleri, kadın adayların oranını ve partilerin kadın aday tercihlerini ortaya koymak amacıyla incelenmiştir. Çalışma, siyasi partilerin kadın adayları ne kadar desteklediğini ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bu tercihlerin ne anlama geldiğini değerlendirmektedir. Ayrıca, elde edilen veriler, toplumsal cinsiyet rolleri ve siyasi temsiliyet bağlamında literatürle karşılaştırılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu yöntem, kadınların siyasi alandaki varlığının genel eğilimlerini ve zaman içindeki değişimlerini anlamaya yardımcı olmuştur. Hipotezimiz, siyasi partilerin kadın aday gösterme konusunda yetersiz kaldığı ve bu durumun toplumsal cinsiyet temsili açısından ciddi sorunlar yarattığı yönündedir. Araştırma evreni, 2024 yerel seçimlerine katılan tüm siyasi partiler ve adaylardır. Çalışmanın bulguları, kadın aday sayısının artırılmasının, politika yapma süreçlerinde daha kapsayıcı ve çeşitliliği yansıtan bir yaklaşımın benimsenmesine olanak tanıyacağını göstermektedir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların toplumda daha güçlü bir konuma sahip olabilmesi için politik temsilin önemi vurgulanmaktadır. Bu çalışma, kadınların siyasetteki temsili artırılmaya yönelik stratejiler geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Siyasal Temsil, Kadın, Siyasal Seçim

POLITICAL PARTIES AND FEMALE CANDIDATE PREFERENCES: AN ANALYSIS OF THE 2024 MUNICIPAL ELECTIONS

Abstract

This study examines the inclination of political parties to nominate female candidates for mayoral positions in the local municipal elections scheduled for March 31, 2024. The objective of this research is to address the scarcity of female candidates and the representation issue, shedding light on various problems this situation creates for women. The paper argues that the underrepresentation of women introduces a masculine perspective into policy-making processes, encourages alienation from women's issues, and reinforces traditional gender roles. This scenario significantly hinders the achievement of gender equality and leads to a lack of women's voices in comprehensive policy-making.

This study adopts a quantitative analysis methodology, utilizing official electoral statistics to scrutinize the gender composition of candidates in the 2024 municipal elections. It aims to shed light on the nomination strategies of political parties regarding female candidates, within the context of societal gender roles and representation. The analysis involves a comparative evaluation of the data from previous elections to identify trends and shifts in gender representation among candidates. Additionally, the study explores the impact of political parties' policies on female candidacy and examines the correlation between party ideology and the proportion of female candidates. This approach facilitates a comprehensive understanding of the dynamics influencing female participation in political leadership positions and contributes to the discourse on gender equality in political representation. Our hypothesis suggests that political parties are falling short in nominating female candidates, which poses serious concerns for gender representation. The universe of the study encompasses all political parties and candidates participating in the 2024 local elections. Findings indicate that increasing the number of female candidates could facilitate the adoption of a more inclusive and diverse approach in policy-making processes. Furthermore, the study emphasizes the importance of political representation in achieving gender equality and empowering women within society. This research aims to contribute to the development of strategies to enhance the representation of women in politics.

Keywords: Gender Equality, Political Representation, Woman, Political Election

Atıf Bilgisi / Reference Information

Alp, H. & Altın, M. S. (2024). Siyasal partiler ve kadın aday tercihleri: 2024 belediye başkanlığı seçimleri analizi, *Elegest Elegeş*, 4(1), 1-12.

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet eşitliği, modern toplumların temel değerlerinden biri olarak kabul edilirken, siyasi arenada bu eşitliğin sağlanması, önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınların siyasette yeterince temsil edilmemesi, sadece demokratik değerlerin eksikliğine işaret etmekle kalmaz, aynı zamanda politika yapım süreçlerinin kapsayıcılığını ve etkinliğini de ciddi şekilde sınırlar. Kadınlar, toplumun yarısını oluşturmalarına rağmen, siyasi karar alma mekanizmalarında yeterince temsil edilmediklerinde, bu durum, politikaların geniş bir kesimin ihtiyaç ve görüşlerini yansıtmamasına neden olmaktadır.

Kadın adayların siyasi seçimlerdeki azlığı, erkek egemen siyasi kurumların ve süreçlerin bir yansımasıdır. Bu durum, toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentileri tarafından şekillendirilen derin köklü normlar ve önyargılarla beslenmektedir. Kadınların siyasete katılımının düşüklüğü, sadece aday olarak seçilmeleriyle ilgili bir sorun değildir; aynı zamanda kadınların siyasi partiler içinde liderlik pozisyonlarına ulaşmalarının önündeki engellerle ve genel olarak siyasi süreçlere etkin bir şekilde katılmalarıyla da ilgilidir.

Bu makalenin amacı, 31 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilecek yerel belediye seçimlerinde, siyasi partilerin kadın adayları tercih etme eğilimlerini incelemektir. Bu inceleme, kadınların siyasi temsilindeki mevcut durumu değerlendirirken, kadın adayların azlığının politika yapım süreçlerine, toplumsal cinsiyet eşitliğine ve demokratik katılıma nasıl etki ettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, politika yapım süreçlerinde kadınların seslerinin eksikliğinin, eril bakış açısının hakim olmasına ve geniş bir yelpazedeki kadın sorunlarının göz ardı edilmesine nasıl yol açtığını ele alacak, toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren mevcut dinamikleri ve bu dinamiklerin üstesinden gelmek için uygulanabilecek stratejileri tartışacaktır.

Sonuç olarak da bu makale, kadınların siyasi temsilinin artırılmasının önemini vurgulayacak ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile demokratik değerlerin güçlendirilmesi için gerekli adımları önermeyi hedefleyecektir. Kadınların siyasetteki temsilini

artırmak, sadece adil ve eşit bir toplumun inşası için değil, aynı zamanda daha kapsayıcı, duyarlı ve etkili politikaların oluşturulması için de kritik öneme sahiptir. Bu çalışma, kadınların siyasi arenada daha güçlü bir şekilde temsil edilmesi gerektiğinin altını çizmekte ve bu yönde atılacak adımlar konusunda bilgi ve öneriler sunmaktadır.

1. TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN

Toplumsal cinsiyet kavramı, toplumların kadınlık ve erkeklik üzerine kurduğu normlar ve bu iki cinsiyete atfettiği rollerin bir bütünüdür. Bu kavram, insanların biyolojik olarak kadın ya da erkek olmaları ile ilişkilendirilse de aslında bireylerin bu kimlikler etrafında şekillenen toplumsal beklentileri ve algıları yansıtır. Toplumsal cinsiyetin özellikleri ve normları, bireylerin sosyalizasyon sürecinde öğrenilir ve bu bilgiler, kuşaktan kuşağa aktararak sürdürülür. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetlerden temelde ayrı bir olgu olarak ele alınır (Günay ve Bener, 2011; Yaşın-Dökmen, 2010).

Toplumsal cinsiyet, kadınlarla erkekler arasındaki biyolojik ve cinsel farklılıkların toplumsal anlamlandırılmış bir düzenini ve ilişkiler ağını ifade eder; bu, sabit veya değişmez doğal farklar üzerine kurulu bir yapı olmayıp, bireylerin fiziksel farklılıklarının toplum içindeki anlam ve önemini belirleyen bir cinsiyetler arası organizasyondur (Sancar, 2016, s. 179).

Toplumsal cinsiyet yalnızca fiziksel veya biyolojik özelliklerle sınırlı değil aynı zamanda bu farklılıkların kültürel, sosyal ve ekonomik bağlamlarda nasıl algılandığı ve değerlendirildiğiyle ilgilidir. Toplumsal cinsiyetin bu yapısı, kadın ve erkeklerin sosyal rollerini, beklentilerini ve ilişkilerini şekillendiren ve bunları bir çerçevede düzenleyen bir sistem olarak işlev görmektedir. Bu sistem, cinsiyet temelli ayrımcılığın ve eşitsizliğin temelini oluştururken, aynı zamanda bu yapısal öğelerin toplum tarafından yeniden değerlendirilmesi ve dönüştürülmesi için bir alan sunmaktadır.

Toplumsal cinsiyet, biyolojik temellere dayanmaksızın, toplumlar ve kültürler tarafından şekillendirilen ve bu nedenle içeriği kültürden

kültüre farklılık gösteren bir "cinsiyet rolü" veya "cinsel kimlik" olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram, bireyler arasındaki cinsiyet ayrımının ötesinde, cinsiyetlere dayalı güç dinamiklerini ve aralarındaki eşitsiz ilişkileri de ifade etmektedir (Berktaş, 1996, s. 16). Bu açıdan bakıldığında, toplumsal cinsiyet yalnızca erkek ve kadın arasındaki fiziksel farklılıklara atıfta bulunmakla kalmaz, aynı zamanda bu farkların toplumsal yapılarda nasıl algılandığını ve cinsiyetler arasındaki güç paylaşımını da kapsamaktadır. Bu kavram, bireylerin cinsiyete dayalı rollerini, statülerini ve bu rollerin toplum içerisindeki güç dengelerini nasıl şekillendirdiğini anlamamıza yardımcı olmakta, böylelikle cinsiyet temelli ayrımcılığın ve sosyal adaletsizliklerin köklerine inme imkanı sunmaktadır.

2. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumun erkeklere ve kadınlara atfettiği ve onlardan beklediği cinsiyete dayalı davranış ve özellikler bütünüdür. Bu roller, toplumun cinsiyet bazında oluşturduğu stereotipleri ve kadınlarla erkekler için öngördüğü farklılıkları temsil etmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlık ve erkeklik tanımlarının sosyal çevrede nasıl temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, cinsiyet rolü, bireylere atfedilen ve onlardan beklenen karakteristik özellikler ve davranışlar olarak anlaşılabilir ve bu roller, toplumsal ve kültürel beklentileri yansıtmaktadır. Erkek davranışları için maskülen, kadın davranışları için ise feminen olarak nitelendirilen bu roller, erkeğe yönelik olarak güçlülük, cesaret, liderlik gibi; kadına yönelik olarak ise şefkatlilik, duyarlılık, uysallık gibi özellikler içermektedir (Bourdieu, 2015, s. 87). Toplumsal cinsiyet rolü, bireylerin sosyal yaşamda üzerlerine aldıkları ve toplumsal beklentilere göre şekillenen birtakım kıyafetler gibi düşünülebilir; kadınlar ve erkekler, bu rolleri kendilerine uygun görülen şekillerde taşıyarak toplumsal sahnede var olmaktadır. Bu roller, bireylerin sosyal kimliklerini inşa etmelerine ve toplumsal ilişkilerde nasıl konumlandıklarını anlamalarına yardımcı olurken, aynı zamanda cinsiyete dayalı ayrımcılığın ve rol beklentilerinin de temelini oluşturmaktadır.

Toplumsal cinsiyet kültürü, derin kökleri olan ve toplum içerisinde kadınlara ve erkeklere yönelik belirli özelliklerin, davranış kalıplarının ve rollerin

atfedildiği geniş bir yapıyı ifade etmektedir. Bu yapı, idealize edilen kadın ve erkek imajlarını şekillendirirken, bu iki cinsiyet arasında belirgin farklar oluşturmakta ve bireylerin kimliklerini bu farklar üzerinden tanımlamalarını teşvik etmektedir. Kadınlara yönelik atfedilen özellikler genellikle, toplumsal uyumu ve ilişkilerdeki uyumu ön plana çıkaran, empatiye dayalı, duygusal derinliği ve anlayışı simgeleyen, aynı zamanda nezaket ve naziklik gibi barışçıl davranışları içermektedir. Bu özellikler, kadınları daha çok içsel ve duygusal bir varlık olarak konumlandırmakta ve toplum içerisinde belirli bir rol modeli olarak sunmaktadır (Sakallı, 2003, s. 13).

Öte yandan, erkeklere atfedilen özellikler, bağımsızlığı, rekabetçiliği ve kendine olan güveni vurgulamaktadır. Bu, erkeklerin daha aktif, etkili ve kontrol eden bir rol üstlenmeleri gerektiği anlamına gelmektedir. Bu nitelikler, liderlik, karar verme yeteneği ve zorluklar karşısında dahi dik durabilme kabiliyeti gibi toplumda genellikle pozitif değerlendirilen özelliklerle ilişkilendirilmektedir. Bu ayrımcılık, erkeklerin toplumsal hiyerarşi içerisinde daha baskın ve etkin bir konumda olmalarını gerektiren bir beklenti yaratmaktadır (Metin, 2008, s. 76).

Çocukların sosyalizasyon süreci, bu rollerin ve özelliklerin aktarılmasında kritik bir öneme sahiptir. Aileler, eğitim kurumları, medya ve geniş toplumsal çevre, çocuklara cinsiyetlerine uygun davranış kalıplarını, değerleri ve beklentileri öğretmektedir. Bu öğrenme süreci, çocukların kendilerini ve çevrelerini nasıl algıladıklarını derinden etkilemekte ve onların yetişkinlik dönemlerindeki kimliklerinin, ilişkilerinin ve toplumdaki rollerinin temelini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, çocuklar bu öğretilen değerleri içselleştirmekte ve büyüdüklerinde, öğrenilmiş rolleri ve davranışları, kendi çocuklarına ve toplumun genç üyelerine aktararak toplumsal cinsiyet kalıplarının ve beklentilerinin nesilden nesile devam etmesini sağlamaktadır.

Bu süreç, toplumsal cinsiyet kalıplarının sadece bireysel düzeyde değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal yapılar içinde nasıl derinlemesine yerleşik ve kendini yeniden üreten bir yapı olduğunu göstermektedir. Toplumsal cinsiyetin bu şekilde içselleştirilmesi ve aktarılması, bireylerin toplum

içindeki ilişkilerini, fırsat eşitliğini ve toplumsal dinamikleri şekillendiren önemli bir faktördür. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet rollerinin ve beklentilerinin anlaşılması ve sorgulanması, daha adil ve eşitlikçi bir toplum yapısına doğru ilerlemenin temel taşlarından biridir.

2.1.Cinsiyet Rollerinde Feminist Teori

Feminist teorilerin ışığında, tarım devrimi öncesine dayanan geleneksel toplum yapıları, cinsiyetler arası statü eşitliği ya da kadınların baskın olduğu anaerik sistemler olarak yorumlanmaktadır. Marini (1990) bu dönemlerde kadınların doğurganlık kapasitelerinin, toplumsal hiyerarşide erkeklere karşı üstünlük sağladığı görüşünü savunmaktadır. Arat (1986) gibi düşünürler, kadının bu biyolojik özelliğinin, toplum içindeki prestijini artırdığına işaret etmektedir. Tekeli (1988) tarafından yapılan analizler, kadınların tarih boyunca sürekli ezilen bir grup olarak görülmesinin her dönem için geçerli olmadığını ortaya koymaktadır.

Anaerik toplumlar olarak adlandırılan dönemlerde dahi, cinsiyete dayalı iş bölümünün varlığı bilinmektedir. Meulenbent (1987) ve Marini (1990) çalışmalarında, erkeklerin avcılık gibi fiziksel güç gerektiren işlerle, kadınların ise toplayıcılık gibi faaliyetlerle meşgul olduklarını belirtmektedir. Bhasin (2003), bu dönemin kadın merkezli olmasından ötürü, açıkça anaerik bir düzenin hakim olduğunu ifade etmektedir. Ancak Tekeli'nin (1988) vurguladığı gibi, tarım devrimiyle birlikte özel mülkiyetin ortaya çıkışı, yerleşik hayata geçiş ve ataerik aile yapısının oluşumu, kadınların toplumdaki öncü konumlarının azalmasına yol açmıştır.

Bu bağlamda, kadınların tarih boyunca değişen toplumsal rolleri ve statüleri, cinsiyetler arası güç dinamiklerinin karmaşık doğasını ortaya koymaktadır. Feminist kuramlar, bu dinamiklerin tarih boyunca nasıl evrildiğini anlamamızda kritik bir rol oynamaktadır.

3. KADININ SİYASAL KATILIM SÜREÇLERİ

Demokratik yapıların temel taşlarından biri, toplumun bireylerine, tercihlerini ifade etme ve siyasi süreçlere aktif olarak katılarak yönetim ve

işleyiş üzerinde söz sahibi olma fırsatı sunmasıdır. Başka bir ifadeyle, demokrasilerde bireylerin siyasi güç ve işleyiş üzerindeki etkileri, onların siyasi katılımı aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu, vatandaşların seçimlerde oy kullanmaları, kamusal tartışmalara katılmaları, sivil toplum kuruluşlarında aktif roller üstlenmeleri ve hatta kamu politikalarının şekillendirilmesinde doğrudan yer almaları gibi çeşitli yollarla sağlanmaktadır. Siyasi katılım, demokratik sistemlerin can damarı olarak kabul edilmektedir çünkü vatandaşların tercih ve görüşleri, katılım mekanizmaları aracılığıyla siyasi karar alma süreçlerine yansıtılmaktadır. Bu süreçler, demokrasilerde iktidarın kaynağının halk olduğu ilkesini pekiştirmekte ve yönetim ile yönetilenler arasında bir köprü görevi görmekte, bu sayede yönetim daha şeffaf, hesap verebilir ve halkın ihtiyaçlarına duyarlı hale gelmektedir (Atabey ve Hasta, 2018).

Toplumsal cinsiyet algıları, kadınların siyasi alana katılımını şekillendiren temel etkenler arasında yer almaktadır. Bu algılar, kadın kimliğini ve değerlerini kamu alanında ve meclislerde ikinci plana atarak, erkek hakimiyetini ve cinsiyetçi normlara dayalı bir perspektifi öne çıkarmaktadır. Bu durum, ataerik kültürel yapının bir sonucu olarak görülebilmektedir. Ataerik sistem, erkek üstünlüğü, iktidar ve sosyal hiyerarşi gibi kavramlar üzerinden inşa edilmiş sosyal yapılar ve normlardır. Sistem içinde siyasetin, doğası gereği eril olarak kabul edilmesi ve politikanın bir erkek alanı olarak görülmesi, politik sistemde kadınların değil, erkeklerin aktör olarak kabul edilmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, ev içinde belirlenen geleneksel roller ve sosyal eylemler nedeniyle evde konumlandırılan kadınlar, siyaset dünyasının gerektirdiği insan ve ekonomik kaynaklara erişimde yetersiz kalmakta ve siyasete zaman ayıramamaktadırlar, bu da onları sistem dışına itmektedir (Ayata, 2011, s. 71). Kadınların siyasi katılımını etkileyen bir diğer önemli faktör ise sosyo-ekonomik durumlardır. Toplumsal cinsiyet normlarının hakimiyeti altında ve erkek egemenliğindeki kamusal alanda marjinalleşen kadınlar, siyasetin talep ettiği eğitim ve ekonomik kaynaklardan mahrum kalmaktadır. Ev içi işlerle, çocuk bakımı, temizlik, yemek pişirme ve ütü gibi görevlerle meşgul olan kadınlar, siyasi partilerde adaylık veya yöneticilik gibi pozisyonlar için gereken

zamani ve finansal kaynakları bulmakta zorlanmaktadır. Bu durum, kadınların siyasal alanda etkin bir şekilde yer almasının önünde ciddi bir engel teşkil etmekte, kadınların politika yapma süreçlerine katılımını sınırlamaktadır. Bu yüzden, kadınların siyasal katılımını artırmak ve cinsiyet eşitliğini sağlamak adına, toplumsal cinsiyet algılarını ve ataerkil yapıları dönüştürecek stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu stratejiler, kadınların siyasal, sosyal ve ekonomik alandaki engellerini kaldırmayı hedeflemeli ve kadınların siyasal katılımlarını teşvik etmeli, böylece daha kapsayıcı ve adil bir toplumsal düzenin temelleri atılmalıdır. (Pınarcıoğlu, 2017. S. 13).

Siyasal alan genellikle eril özelliklerle ilişkilendirilen bir alan olarak kabul edilmekte ve bu perspektif altında, erkeklerin siyasal katılım oranları kadınlara nazaran daha yüksek bir seviyede yer almaktadır. Bu gözlem, kadın ve erkek arasındaki siyasal katılım farklılıklarının altında yatan toplumsal cinsiyet dinamiklerini aydınlatır. Yürürlükteki kanunlar kadınların siyasete katılımını engellemese de kadınların siyasal alanda daha az temsil edilmesi, toplumsal cinsiyetin politikaya etkisinin somut bir göstergesi olarak önem taşımaktadır. Bu az temsil edilme durumu, siyasetin cinsiyet normları ve rolleri tarafından şekillendirildiğini ve kadınların siyasal katılımlarını engelleyen derin köklü toplumsal ve kültürel engellerin bulunduğunu işaret etmektedir.

Siyasal katılımda bu cinsiyet eşitsizliğinin arkasında, toplumsal cinsiyet rollerine dayalı beklentiler, geleneksel aile yapısının baskısı, kadınların liderlik ve karar alma pozisyonlarında yeterince görülmemesi gibi faktörler yer almaktadır. Kadınların siyasal katılımlarının önündeki bu engeller, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde analiz edilmesi gereken kompleks bir problematik oluşturmaktadır. Erkeklerin siyasal alanda daha görünür olması, siyasal dilin ve pratiklerin eril değerlerle yoğrulması, kadınların siyasal arenada kendilerini ifade etme ve etkili olma şanslarını sınırlamaktadır. Bu durum, siyasetin sadece bir iktidar mücadelesi değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet mücadeleleri alanı olduğunu da gözler önüne sermektedir.

Bu bağlamda, kadınların siyasal katılımlarını artırmak ve siyasal arenada eşit temsilini sağlamak için toplumsal cinsiyet algılarını değiştirecek ve kadınları

siyasete teşvik edecek politikaların ve programların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu süreç, eğitim programlarından medya kampanyalarına, siyasal partilerin iç yapılarının yeniden düzenlenmesinden yasal düzenlemelere kadar geniş bir yelpazede stratejileri içermelidir. Ancak bu şekilde, siyasal alandaki cinsiyet dengesizliğinin üstesinden gelinerek, daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir siyasal katılım ortamı oluşturulabilecektir.

4. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ VE VERİ ANALİZİ YAKLAŞIMI

Bu çalışma, 2024 yerel seçimlerine ilişkin olarak kadın adayların siyasal katılım düzeylerini ve bu katılımın toplumsal cinsiyet dinamikleriyle olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmamızda, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından yayınlanan ve kamuoyunun erişimine sunulan aday istatistikleri temel alınacaktır. Özellikle kadınların yerel yönetimlerdeki temsili ve siyasal katılım süreçlerinde ne kadar yer bulabildikleri, geçmiş yıllardaki seçim verileriyle karşılaştırılarak değerlendirilecektir.

Araştırmamızda kullanılacak metodoloji, nicel veri analizi ve karşılaştırmalı bir inceleme yöntemidir. İlk olarak, YSK tarafından sağlanan ve kadın adayların yerel seçimlerdeki katılım oranlarını içeren istatistiksel veriler toplanacak ve sistematik bir şekilde derlenecektir. Bu veriler, 2019 ve 2024 yerel seçimlerinde kadın aday sayısı, kazanan kadın aday sayısı, büyükşehir ve diğer belediye başkanlıklarında kadın aday oranları gibi çeşitli kriterlere göre incelenecektir.

Son olarak, elde edilen bulguların, Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların siyasal katılımı üzerine olan etkileri tartışılacak ve gelecek seçimler için önerilerde bulunulacaktır. Bu çalışma, kadınların siyasal alandaki temsilini artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

5. TÜRKİYE'DE KADINLARIN SİYASİ ALANA İLK ADIMLARI

Türkiye'de kadınların politik alanda varlık göstermeye başlamaları, 1930 yılında gerçekleştirilen Belediye Seçimleri ile önemli bir

dönüm noktasına ulaşmıştır. Bu tarihte, Meclis tarafından onaylanan yeni Belediye Kanunu ile kadınlara, belediye seçimlerinde ilk defa oy kullanma ve aday olma hakları tanınmıştır. Söz konusu yasal düzenleme, Nisan 1930'da yürürlüğe girmiş ve aynı yıl içinde yapılan yerel seçimlerde uygulanmıştır. Bu seçimler, ülkenin çeşitli bölgelerinde farklı tarihlerde gerçekleştirilmiş ve Eylül ayından Ekim ayına kadar devam etmiştir. Ayrıca, bu seçim Türkiye'nin ilk çok partili yerel seçimi olma özelliğini taşımaktadır.

Kadınların siyasi haklarında kaydedilen ikinci büyük ilerleme, 26 Ekim 1933 tarihinde alınan bir kararla, kadınlara muhtarlık ve ihtiyar meclisi azalığına seçilme ve bu pozisyonlar için oy kullanma haklarının verilmesiyle gerçekleşmiştir. Yapılan yasal değişiklikle, "Köy muhtarını ve ihtiyar meclisi azalarını seçme hakkına sahip olan kadın ve erkek köylülerin bir araya geldiği topluluğa köy derneği denir. Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azaları, doğrudan köy derneği tarafından ve köylü kadınlar ve erkekler arasından seçilir" ifadesi köy kanununa eklenmiştir.

Türkiye'deki kadınların siyasi alandaki en büyük kazanımı ise, 1934 yılında yaşanmıştır. Bu yıl, seçim kanununda yapılan bir değişiklikle kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Kadınlar, bu yeni kazanılmış haklarını ilk kez 8 Şubat 1935 tarihinde yapılan genel seçimlerde kullanmış ve sonuç olarak 17 kadın milletvekili Türkiye Büyük

Millet Meclisi'ne giriş yapmıştır. 1936'da gerçekleştirilen ara seçimlerde bu sayı 18'e ulaşmıştır. Bu tarihsel gelişmeler, Türkiye'de kadınların siyasi arenaya adım atmasının ve siyasi haklarının tanınmasının başlangıcını simgelemekte olup, kadınların toplumsal ve politik yaşamdaki yerinin yeniden şekillendirilmesinde önemli kilometre taşları olarak kabul edilmektedir.

6. 2019 YEREL SEÇİMLERİNDE KADIN ADAYLARIN TEMSİLİYETİ: TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ, CAM TAVAN SENDROMU VE SİYASAL KATILIMA FEMİNİST BAKIŞ

Türkiye'de 2019 yerel seçimlerinde kadınların siyasi arenada temsili, toplumsal cinsiyet rolleri, cam tavan sendromu ve genel olarak kadınların toplumsal ve siyasi hayata katılımı açısından önemli bir göstergedir. Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından açıklanan verilere göre, Belediye Başkanlığı'na başvuran toplam 7953 aday içinde 634 kadın bulunmaktadır. Büyükşehir Belediye Başkanlığı için ise 305 adayın 33'ü kadındır. Bu istatistikler, kadın adayların oranının %8 ile %10,8 arasında değiştiğini göstermektedir. Ancak, kazanan kadın adayların oranı büyükşehir belediye başkanlığında %10 iken, belediye başkanlığındaki oran %2,8'e düşmektedir. (<https://acikveri.ysk.gov.tr/anasayfa>)

Tablo 1. Kadın adayların temsili

KATEGORİ	KADIN ADAY ORANI (%)	KAZANAN KADIN ADAY ORANI (%)
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	10.8	10.0
BELEDİYE BAŞKANLIĞI	8.0	2.8

Kaynak: YSK (<https://acikveri.ysk.gov.tr/anasayfa>)

Bu veriler, toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentilerinin, kadınların siyasi alanda nasıl konumlandırıldığını etkilediğini ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri, kadın ve erkekler için belirli davranışlar, roller ve beklentiler öngörür ve bu durum siyasi alanda kadınların önüne çeşitli engeller çıkarmaktadır. Kadın adayların düşük

oranda kazanması ve aday gösterilmesi, cam tavan sendromunun bir yansımasıdır. Cam tavan, kadınların kariyerlerinde belirli bir seviyeye ulaştıktan sonra karşılaştıkları görünmez engelleri ifade eder ve siyasi alanda da benzer engellerin varlığından söz edilebilmektedir.

Tablo 2. 2019 seçimlerinde kadın adayların siyasal partilerdeki temsili

Büyükşehir B.B.	Kadın Aday Oranı % (Büyükşehir B.B.)	Belediye B.	Kadın Aday Oranı % (Belediye B.)
Demokrat Parti	23,5	TKP	27,4
HDP	23,1	HDP	21,4
TKP	20,7	Vatan Partisi	19,7
Vatan Partisi	16,7	BTP	19,5
DSP	13,8	DSP	16
BTP	6,9	CHP	5,7
CHP	5,3	İYİ Parti	4,2
AK Parti	3,7	BBP	3,7
Saadet Partisi	0	MHP	2,9
MHP	0	Saadet Partisi	2,8
		AK Parti	1,9

Kaynak: YSK (<https://acikveri.ysk.gov.tr/anasayfa>)

Ayrıca, kadın adayların kazanma oranının erkek adaya kıyasla daha düşük olması ve aday gösterilen kadın/erkek oranının kazanan aday oranlarına yansımaması, toplumsal cinsiyet temelli önyargılar ve siyasal partilerin kadın adayları daha az tercih etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Partilerin, kazanma ihtimali yüksek bölgelerde kadın adayları gösterme konusunda tereddütlü olmaları, bu önyargıların ve yapısal eşitsizliklerin bir sonucudur.

Kadınların siyasal arenaya katılımının artırılması, demokratik süreçlerin güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden şekillendirilmesi, kadınların siyasal katılımlarını engelleyen yapısal ve kültürel engellerin kaldırılması ve siyasal partilerin kadın adayları destekleme politikalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik bu yaklaşım, kadınların siyasal hayata daha aktif katılımlarını sağlayarak, siyasal süreçlerin daha kapsayıcı ve adil olmasına katkıda bulunacaktır.

7. 2024 YEREL SEÇİMLERİ

2024 Mahalli İdareler Seçimleri, adaylık spektrumunda önemli bir genişleme göstermektedir. 2019 seçimlerinde çeşitli siyasal ittifakların altında yarışan partiler, 2024 seçimlerine

bu kez kendi isimleri altında katılım sağlamakta, bu da aday sayısında gözle görülür bir artışa yol açmaktadır. Yeni dönemde, belediye başkanlığı için yarışan toplam aday sayısı 14.122'ye yükselirken, büyükşehir belediye başkanlığı yarışı için bu rakam 734 olarak kaydedilmiştir. İlginç bir şekilde, belediye başkan adaylarının yalnızca %11,5'ini kadınlar oluştururken, bu oran büyükşehir belediye başkanlığı için %12,8'e ulaşmaktadır. Bu veriler, yerel yönetimlerde kadın adayların varlığının yavaş yavaş arttığını göstermekte olup, bu durum toplumsal cinsiyet eşitliği ve siyasal temsil konusunda olumlu bir yönelim olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, kadın aday sayısındaki artış, siyasal partilerin ve seçmenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığının arttığını ve bu konuda atılan adımların meyvesini verdiğini işaret etmektedir.

Bununla birlikte, elde edilen bu ilerlemenin yeterli olmadığı açıktır. Kadınların politik alandaki temsiline hâlâ ideal düzeylerden uzak olduğu göz önünde bulundurulduğunda, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve siyasal katılımda dengenin kurulması yolunda devam eden mücadele daha fazla önem kazanmaktadır. Mevcut veriler, kadınların yerel yönetimlerde daha görünür olduğunu gösterse de, bu oranlar kadın ve erkek adaylar arasında tam bir eşitliğin sağlanması için hâlâ yetersizdir. Bu nedenle, akademik çevreler ve siyasal kurumlar tarafından cinsiyet temsili

konusunda artan farkındalık ve buna yönelik stratejik çabalar, sadece devam ettirilmemeli; aynı zamanda çeşitlenmeli ve derinleştirilmelidir. Özellikle kadınların liderlik kapasitelerini geliştirmeye, aday seçim süreçlerinde cinsiyet

eşitliğini teşvik eden politikaları desteklemeye ve toplumsal cinsiyet stereotiplerini kırmaya yönelik programlar, kadınların siyasi alandaki eşit temsiline sağlamak için hayati önem taşımaktadır.

Tablo 3. 2024 seçimlerinde kadın adayların siyasi partilerdeki temsili

Büyükşehir B.B.	Kadın Aday Oranı % (Büyükşehir B.B.)	Belediye B.	Kadın Aday Oranı % (Belediye B.)
DEM Parti	32,1	TİP	37,7
TİP	30	DEM Parti	31
DSP	20,7	EMEP	31
CHP	16,7	DSP	24,1
İYİ PARTİ	13,3	DEVA Partisi	15,3
DP	9,5	Demokrat Parti	11,1
DEVA PARTİSİ	7,7	İYİ Parti	10,4
AK PARTİ	3,6	CHP	9,3
YENİDEN REFAH	3,4	YENİDEN REFAH	4,1
HÜDA PAR	0	SAADET	3,6
MHP	0	HÜDA PAR	3,1
SAADET	0	AK PARTİ	2,2

Kaynak: YSK (<https://acikveri.ysk.gov.tr/anasayfa>)

2024 Mahalli İdareler Seçimleri'ne ilişkin olarak mecliste temsil edilen siyasi partilerin kadın aday gösterme oranlarına dair veriler, toplumsal cinsiyet temsili bakımından önemli bulgular sunmaktadır. İncelenen verilere göre, DEM Parti büyükşehir belediye başkanlığına kadın aday gösterme oranında %32,1 ile öne çıkmakta, bu oran TİP için %30 olarak kaydedilmektedir. DSP ve CHP sırasıyla %20,7 ve %16,7'lik oranlarla kadın adayları desteklerken, İYİ PARTİ %13,3 ile takip etmektedir.

Bu veriler, partilerin büyükşehir düzeyinde kadın adayları destekleme konusundaki eğilimlerini ortaya koymakta, bazı partilerin bu alanda diğerlerine göre daha ilerici bir tutum sergilediğini

göstermektedir. DP'nin %9,5 ve DEVA Partisi'nin %7,7'lik oranları ise orta seviyede bir temsili işaret ederken, AK PARTİ %3,6, YENİDEN REFAH %3,4 oranlarla bu konuda daha geride kalmaktadır. SAADET Partisi, HÜDA PAR ve MHP'nin kadın aday göstermemeleri sıfır değeri ile gösterilmiştir, bu partiler büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde kadın aday göstermemiştir.

Belediye başkanlığı düzeyinde ise TİP %37,7 oranı ile en yüksek kadın aday gösterme oranına sahip parti olarak belirlemekte, DEM Parti ve EMEP her ikisi de %31 ile kadın adayları destekleme konusunda ciddi bir yaklaşım sergilemektedir. DSP bu seviyede %24,1 ile dikkat çekerken, DEVA Partisi

ve Demokrat Parti sırasıyla %15,3 ve %11,1'lik oranlar sunmaktadır. İYİ Parti ve CHP'nin belediye başkanlığı seviyesinde kadın aday oranları sırasıyla %10,4 ve %9,3 iken, YENİDEN REFAH %4,1, SAADET %3,6 ve HÜDA PAR %3,1 ile kadın temsili sürdürmüştür. AK PARTİ, %2,2 ile en düşük kadın aday oranına sahip partidir.

Genel olarak, bu veriler, Türkiye'deki siyasi partilerin, yerel yönetim seviyesinde kadın adayları destekleme konusundaki değişen ve çeşitlenen politikalarının bir yansımasıdır. Özellikle sol eğilimli ve merkez sol partilerin kadın aday gösterme oranlarının daha yüksek olması, toplumsal cinsiyet temsili konusunda daha duyarlı ve ilerici bir politika izlediklerinin bir göstergesi olarak yorumlanabilmektedir. Diğer yandan, bazı partilerin kadın aday oranlarının düşük olması veya hiç kadın aday göstermemeleri, siyasi katılım ve temsili açısından cinsiyet eşitliğine yönelik daha fazla çabanın gerekli olduğunu göstermektedir. Bu durum, kadınların siyasi alandaki eşit temsilin sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi adına politik arenada daha kapsamlı reformların ve stratejilerin uygulanmasının önemini vurgular.

2024 Mahalli İdareler Seçimi öncesi, siyasi partilerin belediye başkanlıkları için aday gösterme süreçlerinde kadınların temsili oranları dikkate değer bir çeşitlilik göstermektedir. Seçimlere katılan siyasi partilerin sayısındaki artış, özellikle mecliste temsil edilen partilerin kadın aday gösterme oranlarının incelenmesini gerektirmiştir. Analiz edilen verilere göre, Türkiye İşçi Partisi (TİP), Türkiye Komünist Partisi (TKP) ve Türkiye Komünist Hareketi (TKH), belediye başkanlığı için kadın aday oranı en yüksek partiler olarak öne çıkmaktadır. Bu, söz konusu partilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda belirgin bir duyarlılık sergilediğini ve kadınların siyasi temsili önemsediklerini göstermektedir.

Büyükşehir belediye başkanlıkları için ise en yüksek kadın aday oranına sahip partiler arasında Türkiye Komünist Hareketi, Sol Parti ve Demokrasi

ve Atılım Partisi (DEM Parti) bulunmaktadır. Bu durum, söz konusu partilerin büyükşehir düzeyinde kadın adayları öne çıkarma konusunda da öncü bir tutum sergilediklerini işaret etmektedir.

Diğer taraftan, iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), 1.211 aday içerisinde yalnızca 27 kadın aday göstermiş olup, bu oranın düşüklüğü, parti içi kadın temsili politikalarının gözden geçirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde, ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından gösterilen 1.112 aday arasında sadece 103 kadın bulunması, muhalefetin de kadınların siyasi temsili artırma konusunda daha fazla çaba göstermesi gerektiğini göstermektedir.

Bu analiz, Türkiye'de siyasi partiler arasında kadın aday gösterme oranları konusunda önemli farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların siyasi temsilin artırılması, demokrasinin güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, tüm siyasi partilerin kadın adayları daha fazla desteklemeleri ve cinsiyet eşitliği perspektifini siyasi platformlarında daha görünür kılmaları gerekmektedir.

8. 2019 VE 2024 YEREL SEÇİMLERİNDE KADIN ADAYLARIN ORANLARINDAKİ DEĞİŞİME DAİR ANALİZ

2019 ve 2024 Yerel Seçimlerinde kadın adayların oranlarına dair yapılan analiz, bu dönemler arasında kadın adayların sayısında ve oranlarında bir artış olduğunu göstermektedir. 2019 yılında büyükşehir belediye başkanlığı için kadın aday sayısı 33 iken bu oran %10,80'dir. Belediye başkanlığı için ise 634 kadın aday bulunmakta ve bu oran %8'dir. 2024 seçimlerine gelindiğinde, büyükşehir belediye başkanlığı için kadın aday sayısı 94'e yükselmiş ve oran %12,80'e çıkmıştır. Belediye başkanlığı için kadın aday sayısı ise 1624'e ulaşmış ve oran %11,50 olarak kaydedilmiştir.

Tablo 3. 2019-2024 seçimlerinde kadın adayların karşılaştırılmalı temsili

Seçim	2019 Toplam Kadın Aday	2019 Oran (%)	2024 Toplam Kadın Aday	2024 Ora (%)
Büyükşehir Belediye Başkanlığı	33	10,80	94	12,80
Belediye Başkanlığı	634	8	1624	11,50

Kaynak: YSK (<https://acikveri.ysk.gov.tr/anasayfa>)

Bu artış, kadınların siyasi temsilindeki ilerlemeyi ve toplumsal cinsiyet eşitliği adına atılan adımları yansıtmaktadır. Ancak, kadınların siyasi alandaki temsilinin hâlâ erkeklerle kıyaslandığında düşük olduğunu ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için daha fazla çabanın gerektiğini vurgular. Kadın adayların oranındaki artış olumlu bir gelişme olarak değerlendirilse de, siyasi partiler ve toplumun bu yönde daha bilinçli ve destekleyici politikalar geliştirmesi önem taşımaktadır. Bu durum, kadınların siyasi alanda daha fazla söz sahibi olmalarını sağlayacak ve demokratik katılımın daha kapsayıcı bir hale gelmesine katkıda bulunacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Türkiye'de 2019 ve 2024 yerel seçimleri arasındaki dönemde kadınların siyasi temsili ve adaylık oranlarında yaşanan değişimleri toplumsal cinsiyet rolleri, temsil ve cinsiyete dayalı roller açısından analiz etmiştir. Analizler, kadın adayların oranlarında belirgin bir artış olduğunu gösterse de siyasi alandaki cinsiyet eşitliğinin hâlâ ideal seviyelere ulaşmadığını ortaya koymaktadır.

Kadın adayların siyasi arenada daha görünür hale gelmesi, demokratik süreçlerin güçlenmesine ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Ancak, kadınların siyasi temsilinin artırılması yolunda karşılaşılan en büyük engellerden biri, toplumsal cinsiyet rollerine ve cinsiyete dayalı önyargılara dayanan derin köklü yapısal engellerdir. Bu engeller, kadınların siyasi alanda eşit temsil edilmesini zorlaştırmakta ve cam tavan sendromu olarak adlandırılan görünmez bariyerlerin sürdürülmesine neden olmaktadır.

Analiz edilen veriler, siyasi partiler arasında kadın aday gösterme konusunda önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir. Bazı partiler, kadın adayları destekleme konusunda öncü rol oynarken, bazıları bu konuda daha geri kalmaktadır. Bu durum, siyasi partilerin kadın adayları destekleme politikalarının, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların siyasi katılımı açısından kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Kadınların siyasi temsiline artırılması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, yalnızca siyasi partilerin ve hükümetlerin sorumluluğu değildir; aynı zamanda toplumun her kesiminin bu sürece aktif olarak katılması gereken bir süreçtir. Toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden şekillendirilmesi, kadınların siyasi katılımını engelleyen yapısal ve kültürel engellerin kaldırılması ve siyasi partilerin kadın adayları daha fazla desteklemesi gerekmektedir. Bu çabalar, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik geniş çaplı bir farkındalık yaratılmasına ve kadınların siyasi alandaki temsilinin güçlendirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu yolda atılacak her adım, demokrasinin daha kapsayıcı ve adil bir şekilde işlemesine olanak tanıyacak ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleştirilmesine doğru önemli bir adım olacaktır.

Etik Kurul İzni

Bu makale etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

KAYNAKÇA

- Arat, Necla. (1986). *Kadın sorunu*, Say Yayınları.
- Atabey, G. & Hasta, D. (2018). Siyasal katılım, siyasal yeterlik ve toplumsal cinsiyet. *Nesne*, 6(13), 484-516.
- Ayata, A. (2011). Siyaset ve katılım, toplumsal cinsiyet sosyolojisi, Yıldız Ecevit ve Karkıner, Necla (Ed.), *Toplumsal cinsiyet sosyolojisi*, (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları): 65-78.
- Berktaş, F. (1996). *Tek tanrılı dinler karşısında kadın*, Metis Yayınları.
- Bhasini, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet bize yüklenen roller* (Çev. Kader Ay), Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Bourdieu, P. (2015). *Eril tahakküm*. Çev. Bediz Yılmaz, Bağlam Yayıncılık.
- Günay, G. & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 157-171.
- Marini M. M. (1990). Sex and gender: what do we know?, *Sociological Forum*, S.5(1), Ss.95-120.
- Metin, A. (2008). Kimliğin toplumsal inşası ve geleneksel kadın kimliğinin aktarımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 74- 92.
- Meulenbent, A. (1987). *Feminizm ve sosyalizm* (Çev. Erman Demirci), Yazın Yayıncılık.
- Pınarcıoğlu N. Ş. (2017). Eril Siyasette Kadın Temsili mi?, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7 (1): 12-24.
- Sakallı Uğurlu, N. (2003). Cinsiyetçilik: kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12), 1- 20.
- Sancar, S. (2016). *Erkeklik: imkânsız iktidar*, Metis Yayınları.
- Tekeli, Ş. (1988). *Kadınlar için*, Alan Yayıncılık.
- Yaşın Dökmen, Z. (2010). *Toplumsal cinsiyet- sosyal psikolojik açıklamalar* (1.Baskı), Remzi Kitabevi.

İnternet Kaynakları

<https://acikveri.yzk.gov.tr/anasayfa>

A QUANTITATIVE ANALYSIS OF THE NUMBER OF RUSSIA-UKRAINE AND ISRAEL-HAMAS CONFLICT NEWS IN THE INTERNATIONAL MEDIA

KIRAZOLUĞU, Oktay (PhD), MSB, Ankara, Türkiye.
E-posta: kirazolugu@yahoo.com ORCID: 0000-0002-9036-6019

Abstract

The mediatization of conflicts is essential; without it, the public would be left uninformed and unaware of the dire circumstances faced by those affected. Besides, it is thought that Western geopolitical and economic interests influence the coverage of international conflicts by the international media. In this study, it is aimed to show the imbalance in the coverage of international conflicts by comparing the article quantities regarding the Russia-Ukraine and Israel-Hamas conflicts on the New York Times website. The result of the analysis, consistent with previous studies, indicated that the conflict was initially covered at the highest level, followed by a steady decline in the number of news stories on the issue. The number of news about the Israel - Hamas conflict is almost half that of the Russia - Ukraine conflict compared to a similar period. It is obvious that the news outlet attaches more importance to the news of the Russia-Ukraine conflict in terms of quantity. There is no credible solution to this structural problem caused by power relations in the media in the short term. However, it is considered that the networked nature of today's global media environment may enable disadvantaged groups to challenge existing power holders in the mediatization of the conflict.

Keywords: International News, Conflict News, News Values, Media Role in Conflicts.

RUSYA-UKRAYNA VE İSRAİL-HAMAS ÇATIŞMA HABERLERİNİN ULUSLARARASI MEDYADAKİ MİKTARI ÜZERİNE NİCEL BİR ANALİZ

Öz

Çatışmaların medyatize edilmesi oldukça önemlidir, aksi takdirde kamuoyu çatışma ve bundan etkilenenlerin vahim durumu hakkında habersiz kalacaktır. Bunun yanı sıra, Batı'nın jeopolitik ve ekonomik çıkarlarının uluslararası medya tarafından sunulan uluslararası çatışma haberlerinin kapsamını ve miktarını etkilediği düşünülmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmada, New York Times'ın internet sitesinde yer alan Rusya-Ukrayna ve İsrail-Hamas çatışmalarına ilişkin haber sayılarının karşılaştırılarak uluslararası çatışmaların haberleştirilmesindeki sayısal dengesizliğin ortaya konulması amaçlanmıştır. Analiz sonucu, daha önceki çalışmalarla uyumlu olarak, çatışmanın başlangıçta en yüksek düzeyde haberleştirildiğini, müteakiben konu ile ilgili haber sayılarında tutarlı bir düşüş olduğunu göstermiştir. İsrail - Hamas çatışmasına ilişkin haber sayısı, benzer döneme göre Rusya - Ukrayna çatışmasının neredeyse yarısı kadardır. Haber mecrasının nicelik olarak Rusya-Ukrayna çatışması haberlerine daha fazla önem verdiği açıkça görülmektedir. Medyadaki güç ilişkilerinin neden olduğu bu yapısal sorunun çözümü yakın vadede bulunmamaktadır. Ancak günümüzün küresel medya ortamının ağ bağlantılı yapısının çatışmanın medyatize edilmesinde dezavantajlı grupların mevcut güç sahiplerine meydan okumasına olanak sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Haberler, Çatışma Haberleri, Haber Değeri, Çatışmalarda Medyanın Rolü

Atıf Bilgisi / Reference Information

Kirazoluğu, O. (2024). A quantitative analysis of the number of Russia-Ukraine and Israel-Hamas conflict news in the international media, *Elegest Eleğeş*, 4(1), 13-27.

INTRODUCTION

Conflicts are of high importance in terms of news value and, therefore, coverage as news. Considering the number of conflicts that have occurred until recently, it is evaluated that news mediums do not have difficulty in finding and reporting news. In the last decade, some of the conflicts on the agenda started to occur in the form of proxy wars, such as in Syria or Yemen. Besides, recent high-intensity conflicts such as the Russia - Ukraine and Israel - Palestine conflicts brought the information struggle to the forefront.

Nevertheless, we hear almost nothing about the vast majority of the armed conflicts since the media report on very few. In a conflict, media are an essential source of information; they provide early warnings, intelligence, and succinct analysis or choose not to do so. The coverage of conflict is crucial since it is consequential for citizens and policymakers in conflict areas regarding escalation or reconciliation. Journalists use unique criteria particular to their profession when deciding which conflicts they will report on and which not, as mentioned by O'Neill & Harcup (2009). These criteria do not always agree with those typical recipients or political decision-makers who would use them to make their selections. The question of whether mass media make relevant selection decisions when reporting on armed conflicts could, therefore, be discussed controversially by the audience depending on their specific expectations. This also applies to selection of decisions that affect specific individual events (Fröhlich, 2018).

According to Hoskins and O'Loughlin (2013), "diffused war" refers to the amplification and spread of conflict through various media channels. As the media landscape has become more complex, it has had a significant impact on conflicts. With the rise of digital media and social networks, the Russian-Ukrainian war has become one of the most heavily mediated conflicts. Digital media has created a fragmented conflict environment where it is increasingly difficult to differentiate between combatants and non-combatants. According to a

comment of the New York Times (2024a), the Russia-Ukraine war has devastated Ukraine, isolated Russia from the West, and economic insecurity has intensified globally. The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights verified a total of 10.582 civilian death casualties during Russia's invasion of Ukraine as of February 15, 2024 (Statista, 2024). There has been considerable physical support for Ukraine by Western countries for two years from the onset of the conflict. Since 2022, the United States has committed nearly forty billion dollars in assistance to Ukraine (CFR, 2024). Physical assistance can be measured in terms of money, weapons, or other assets donated, whereas psychological assistance cannot be easily measured. However, we can perceive the news covered by the prominent news media on the relevant conflict since the international media is under the hegemony of US-oriented corporations (Hallin, 1994; Thussu, 2007). A journalist from Reuters, Timour Azhari, has observed a disparity in news coverage. He noted that there are many journalists embedded with Ukrainian troops, either from Ukraine, the U.S., or Europe, and they tend to be very sympathetic towards them. However, he questions why there are not any journalists of Hamas fighting against Israeli occupation. Azhari considers both situations identical, raising some critical questions (Gregory, 2023). In a study across five countries about perceptions of media coverage of the war in Ukraine, most respondents stated that they are following the conflict at least closely. According to the report, as the conflict persists, newsrooms will need to refocus efforts on explaining its broader implications (Eddy, 2022).

Newspapers noticeably communicate salience through the amount of space allotted to a topic, its page placement, or its headline size. Agenda-setting outlines the connection between the news media's emphases, the news coverage period, and the perceived importance of these topics to the news audience. The period over which media cover an issue is another important aspect for determining its place on the public's agenda. For instance, the

agenda-setting effect of civil rights stories in The New York Times was greatest after about one month of coverage, and it did not increase as stories accumulated over time (Eyal & Winter, 2016, p.19).

Another distinctive conflict covering the pages of newspapers, their websites, or apps nowadays is the Israel - Palestine conflict, specifically the Israel – Hamas war. Since October 7th, 2023, there has been an armed conflict between Israel and Hamas. The conflict has been concentrated in the Gaza Strip, which started when Hamas launched an unexpected attack on southern Israel from the Gaza Strip. As a response, the Israeli military carried out an extensive aerial bombardment of the Gaza Strip. The Israeli forces then proceeded to conduct a large-scale ground invasion, which began on October 27th. A dire situation has arisen in the Gaza Strip, leading to a severe humanitarian crisis. Tragically, the ongoing conflict has resulted in the death of over 30,000 Palestinians in Gaza, including children. Nearly all of the 2.3 million population of Gaza have been forced to leave their homes due to the conflict, making them internally displaced (The Associated Press, 2024).

A nonprofit organization, Reporters Without Borders, has accused Israel of "suffocating journalism in Gaza." For the International Federation of Journalists, this has forced reporters to rely heavily on "official" sources without being able to verify their claims. According to them, *"Confusing haste with speed, many media have published false information and images that have not been contextualized, verified or presented as reliable."* A remarkable sample was the claim that Hamas militants had beheaded babies, which were widely picked up in the media, including in a live report on CNN, without having been confirmed. Then, the CNN anchor stated that she was sorry about her words. Global News Director at Agence France-Press stated that their teams in Gaza are cut off from the rest of the world this time. Lack of foreign media access to Gaza, with both the Israeli and Egyptian access points closed, is adding to reporting difficulties the likes of which journalists

say they had rarely seen before. Moreover, the chief executive of BBC News stated in an online post that this war is one of the most complex and polarizing stories they had to cover (AFP, 2023).

According to some of the assessments, remarkable news outlets did not pay attention to this calamity as deserved. For instance, a quantitative analysis displays significant newspapers, including The New York Times, Washington Post, and Los Angeles Times, twisted their coverage toward Israeli narratives in the first six weeks of the assault on Gaza. According to the study, for every two Palestinian deaths, Palestinians are mentioned once. For every Israeli death, Israelis are mentioned eight times more than Palestinians (Johnson, 2024). According to Khamis (2023), while the Western media has severely framed October 7 as a "terrorist attack," they have portrayed the Israeli's overwhelming assault on Gaza as an act of "self-defense." Hsu (2024) asserts that the disinformation of news can be challenging to remain neutral in a region where political and religious differences have been contentious for generations, particularly during a deeply polarizing war.

The Western media has a significant influence on how people around the world perceive and understand international conflicts. Many countries and regions still rely on Western media outlets as their primary source of information. Hence, it is crucial to understand the Western mainstream media's role in covering international conflicts, specifically the Russia-Ukraine and Israel-Hamas conflicts, which are crucial topics on the news agenda.

1. LITERATURE REVIEW

1.1. News Values and Framing the News

Communication scholars have described news production as a passive process that follows strict and regulated procedures to select information from limited sources (Golding & Elliott, 1979, p. 114). However, this process has changed considerably over time. For McQuail (2010), news is a social construction that provides a mediated

reality of events and issues selected, framed, and presented by news media professionals. In the last decade, it has been a form of communication that informs the public of current events, issues, and societal trends (Croteau & Hoynes, 2014). We can assume from these definitions that the news plays a crucial role in informing and educating society about local, national, and global events that affect people's lives. Moreover, there is a subjective side of the news in its selection process. As for Zelizer (1993), it is a process of selecting, processing, and disseminating information about events, issues, and people that journalists consider newsworthy.

Journalists may find themselves at odds between their perception of what is newsworthy and what the audience prefers to read or share (Strömbäck et al., 2012). How journalists think and perceive things is influenced by various factors. These include the frames present in their cultural and professional environment, norms and beliefs within the field of journalism, as well as their personal experiences and beliefs (Brüggemann, 2014). The process of judging is based on an understanding of news values taught and learned by new generations of journalists through training and socialization (Harrison, 2006, p. 153). It is essential to understand that news reporting is not the same as a scientific process because the selection of news is subjective, and subjectivity is present throughout journalism. News selection is not based simply on intrinsic aspects of events but also on functions external to these events. These occasions comprise occupational routines, constraints, and ideological issues as a construction of reality (Staab, 1990, p. 428). Van Dijk (1988, p. vii) argued that news should be examined in its relevant context since it is a significant form of public discourse. He asserted that news discourse was explicitly related to social practices and ideologies of newsmaking and, indirectly, to the institutional and macro-sociological contexts of the news media. The most recent and complete study on news selection criteria was conducted by Harcup & O'Neill (2001; 2017), emphasizing the conflict as the stories including controversies. Therefore, being

a "conflicting issue" might be a vital prerequisite for becoming newsworthy for scholars.

Another essential term in communication literature related to the news value is agenda setting. According to the theory, people's attention may vary according to his or her education, culture, religion, political beliefs, or interests. Mass media directs public attention, shapes political figures' images, and influences individuals' thoughts, knowledge, and emotions. Thus, the mass media's role is essential in that it can change the views of the social reality of its audience members by indicating which issues are being discussed (McLeod, 2016). Besides setting the agenda, the mass media frames the events for the benefit of several factors.

According to Lecheler and Vreese (2018), different frames on news stories can significantly impact recipients' perceptions of controversial topics. Entman (1993, p. 417) notes that framing is "*the central process by which government officials and journalists exercise political influence over each other and the public.*" Therefore, frames are rhetorical weapons. Kinder and Sanders (1996, p. 164) argue that frames can be powerful rhetorical tools. Frames are cognitive structures that allow individuals to better understand complex issues. When a frame presented in communication alters an individual's thought process, it is known as a framing effect. Therefore, journalists and news rooms use frames to cover the international events effectively.

1.2. Coverage of International News

The demand for the new World Information and Communication Order (NWICO) emerged from a series of meetings of the Non-Aligned Movement. NWICO protagonists consistently claimed that the countries of the South were heavily dependent on the North for both software and hardware in the information sector, which caused the continuity of inequality in development. The Third World leaders asserted that the Western media gave an exploitative and distorted view of their countries to the rest of the world through their control of major international information channels (Nordenstreng, 2011, p.80). Masmoudi (1979, p.172) asserted that

transnational media impose their perspective on developing countries by transmitting only processed news, which is filtered, cut, and distorted. The MacBride Report was the first international document to provide a global view of the world's communication problems. The report pointed out that some of the most vital transnational corporations were reluctant to open up flows to share scientific and technological information, though enthusiastic about freedom of knowledge. The antagonists of NWICO claimed that the demand for NWICO was a ground for the dictators to repress media freedom and keep away foreign journalists. The Western news organizations resisted any change in the old information order. They asserted that their intention was only to report the reality of life, including political instability, economic backwardness, and natural disasters in the Third World, which was disapproved of by the governments in the South (Thussu, 2018).

News agencies play a crucial role in providing news to newspapers, magazines, and broadcasters worldwide, which helps set the global news agenda. Additionally, it has been asserted that news agencies have played a significant role in the globalization and commercialization of international news (Boyd-Barrett & Rantanen, 1998). News agencies traditionally used to sell news reports and still photographs. They have expanded their services to include video news feeds and financial information for broadcasters, online news portals, and other non-news clients. National news agencies exist in most countries, often state-owned or a government monopoly. There are only a few transnational news agencies such as the Associated Press, Thomson Reuters, Agence France-Presse, and United Press International. Besides, there are significant national agencies with at most a regional impact, such as TASS - Russia, Xinhua - China, Kyodo - Japan, ABN News - Brazil, PTI - India, Fars - Iran, and Anadolu Agency - Türkiye. These news agencies continue to be the primary news source for the newspapers depending on their resources (reporters, budget, staff, etc.), thus playing a central role in setting the international news agenda.

The coverage of international news is influenced by geopolitical factors, emphasizing certain regions and stories with broad appeal since the West might have geopolitical and economic interests (Robertson, 2015). The conflict in the Democratic Republic of Congo since 1996 is an evident sample of limited coverage in mainstream international media. Whereas when it comes to the interests of the developed countries, the news coverage is almost wall-to-wall to influence their audience on their decisions, such as invading Iraq and Afghanistan or carrying out "preemptive strikes" in Libya and Syria in order to defend their citizens at home by the so-called rhetoric of "global war on terror" or save the so-called failed state's citizens from the dictatorships. We can see similar reporting patterns in different contexts, especially in Iraq, Afghanistan, Libya, and Syria (Robinson et al., 2010; DiMaggio, 2015). Nevertheless, in the absence of a credible alternative media system, the influence of Western media has become the dominant position on the economy, trade, security, international relations, human rights, and international law. However, in the digitized communication universe of the twenty-first century, this domination is being challenged by the growth of alternative narratives and by the digital disruption that has transformed global journalism.

The Western monopoly dominates the global newspaper market as well. The Anglo-American press has global reach; therefore, their influence outweighs the others. However, according to the report World Press Trends in 2016, three American newspapers recorded among the world's top twenty paid daily newspapers in terms of circulation; the Japanese, Indian, or Chinese newspapers that dominate the list are rarely read outside their countries of origin (Peyregne et al., 2016). When looking at the recent top news websites in the world, the situation is vice versa, and BBC, MSN, NYTimes, and CNN rank in the top, totaling 2.9 billion visits to news websites and apps in January 2024 (Majid, 2024).

1.3. Conflict and News

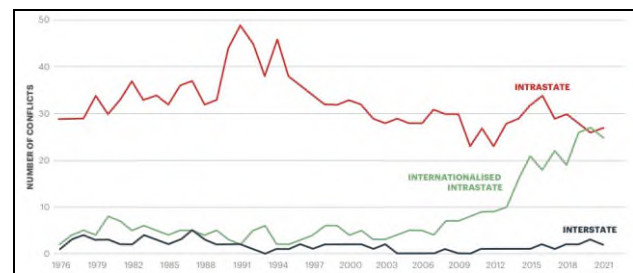
Connected issues in communication, politics, and international relations have changed the roles of mass communication in present international conflicts. Especially the progress in communication and information technologies, the ability to broadcast globally, the expansion of e-communication, the Internet, social media, substantial growth in networks, and the evolution in the nature of international conflicts are the leading causes of the changes. The actors involved in international conflicts have also changed. Most international conflicts occurred between and among states until the end of the Cold War. Afterward, it shifted to the intrastate or global levels. Ethnic and civil wars erupted in Yugoslavia and the former Soviet Union and also exploded in Africa in places such as Rwanda, Somalia, Sudan, and Liberia. Civil wars in the Balkans and Africa created humanitarian disasters. The September 11, 2001, terrorist attacks and, as a consequence, the U.S.-led wars in Afghanistan and Iraq, represent international conflict at the global level. Besides, during the 2000s, there were severe conflicts, some of which at the local, mostly at the global levels, in different parts of the world such as Lebanon, Sri Lanka, Gaza, Niger, Syria, Libya, Crimea, Yemen, and Ukraine.

The relationship between media and its coverage of conflict has become more critical as the number of conflicts worldwide has increased during the last decade. According to the International Crisis Group (ICG, 2023), Ukraine, Armenia and Azerbaijan, Iran, Yemen, Ethiopia, The Democratic Republic of the Congo and the Great Lakes, The Sahel, Haiti, Pakistan, and Taiwan are the "ten conflicts" to watch in 2023. However, the year has not ended, and an unexpected frozen conflict came to the scene instantly with the surprising attack of Hamas.

According to Crisis Group Global Review, thirteen deteriorations in existing crises around the world, including Ukraine, Mozambique, Democratic Republic of Congo, Guinea, Senegal, Haiti, Chad, South Sudan, Israel/Palestine, Lebanon, Pakistan,

Papua New Guinea, and Burkina Faso, occurred only in February 2024 (ICG, 2024). The conflicts around us affect us in multiple ways, depending on how information is processed and consumed.

Chart 1. Number of conflicts per year by type of conflict, 1976–2021.

Source: IEP (2023, p.52). Derived from UCDP-PRIO.

According to the Global Peace Index 2023 (IEP, 2023), presented in Chart 1, internationalized intrastate conflicts are now as common as intrastate conflicts, which occur between the government of a state and one or more internal opposition groups with intervention from other states on one or both sides. In the last 15 years, the world has become less peaceful, with the average country score declining by 5 percent. Of the 163 countries analyzed in the Global Peace Index, 95 countries recorded a decline in score, whereas 66 countries recorded an improvement.

The media is the primary source of information for most people around the world regarding the annihilation of human dignity caused by major conflicts covered by national and international news outlets. Without news media coverage, the public would be left uninformed and unaware of the dire circumstances faced by those affected by the devastating consequences of the conflicts. "Mediatization" of conflicts significantly affects how media audiences and policymakers react to such events (Cottle, 2006). Most media display selective articulation, prioritizing specific dimensions and parties in conflicts due to their embeddedness, risks, access, or resources. According to Hackett and Schroeder (2008, p. 26), "*Conventional news routines and news values tend toward conflict escalation.*" Therefore, conflict news often lacks sociopolitical context and historical perspective, and

presenting a biased narrative. The “media logic” often focuses on incidents, emphasizing the sensational and dramatizing social reality while ignoring the context of developments. This logic is mainly responsible for the prevailing format of conflict reporting, which tends to focus on violence, its visible effects, and the winners. This kind of reporting often portrays the other side as the root of the problem (Shinar, 2008, p. 9). However, because of the media logic, reporters are pressured to fulfill the requirements of the news values. These tasks usually demand extra time, additional research, and greater caution.

In the first Gulf War, journalists worldwide propagated false myths without conducting any critical analysis. The picture of the dying cormorant obstructed by an oil slick that Iraq had released from Kuwait illustrated Saddam Hussein as an environmental terrorist. Nevertheless, the story was false and a clever part of the propaganda. Actually, the oil slick was caused by Americans who had bombed an Iraqi tanker (Hamelink, 2015). Another false myth was the reason for the invasion of Iraq during the second Gulf War. The U.S. Secretary of State made a presentation to the United Nations Security Council, claiming Saddam Hussein was developing weapons of mass destruction. He asserted that the biological weapon anthrax could be delivered against Iraq's neighbors or the U.S. by unmanned aerial vehicles by showing a small glass vial as proof. The media had covered this claim on the agenda until none was found after the invasion by the U.S. military. Years later, he was forced to admit that his CIA-prepared presentation was wrong (Roberts, 2021).

Wanta and Hu's (1993) study examined the agenda-setting impact of international news. According to the research, the way international news is presented in news reports can affect how important it seems. The study identified international conflicts, terrorism, crime and drugs, and military and nuclear weapons as the news coverage that has the greatest impact on what people consider important. Besides, stories with

high degrees of conflict and concrete presentations have the most substantial agenda-setting impact.

Newsmakers report events by framing them, casting conflicts within a specific definitional frame, such as liberation struggles, insurgencies, civil wars, or terrorism. According to Pruitt and Kim (2004, p. 202), each side has its narrative in conflicts, and the two opponents decode the same events radically differently. Accordingly, Israelis justify their military campaigns against Palestinians by talking about the Holocaust. On the other side, Palestinians justify their assaults against Israel by talking about Israel's steady encroachment on their territory and freedoms. The media in conflict-ridden countries often use oppositional metaphors to create and promote factors that facilitate or trigger internal and external conflicts (Van Dijk, 1988).

Most studies focus on the media's negative role in conflict escalation and violence (Hume, 1997), with few examining its potential for conflict resolution and reconciliation (Gilboa, 2009). The media's role in conflict resolution is more complex than that of perpetuating violence since resolving the conflict is complicated. Although media outlets are often motivated by profit, journalists need to prioritize balanced reporting to prevent the escalation of conflicts. Balanced reporting can be achieved by providing comprehensive coverage of peace initiatives alongside any renewed escalations. Additionally, journalists should aim to combat hate speech to reduce the negative impact of media in conflict situations.

International conflict news reporting is a part of the global news flow that Western news agencies dominate. These agencies are expected to perform within the limits of news ethics and values; nevertheless, it is a part of the economy, and these corporations think of news as revenue where the limits can be stretched in a liberal market. The current international economic and security system, the ownership of the mediums, and national interests also affect the reporting and coverage of international conflicts by these mediums. The coverage of conflicts by Western media agencies should be analyzed in this sense.

2. AIM, SCOPE AND SIGNIFICANCE

The main aim of this study is to determine whether the prominent news outlets cover some of the international conflict reports more than the others. A secondary aim is to find out the difference in the coverage quantities by comparing two recent conflicts on the agenda. Therefore, two asymmetric internationally reported conflicts have been chosen to be analyzed. The analysis is limited to the Russia-Ukraine and Israel-Hamas conflict news, which was covered by a prominent news outlet, The New York Times. The newspaper is selected as the research universe since it has over ten million individual subscribers in more than 200 countries and 31 Bureaus worldwide. Besides, the staff won the Pulitzer Prize for International Reporting, for unflinching coverage of Russia's invasion of Ukraine (NYT, 2024). The sample news is selected from the onset of the conflict to the present day. This study will contribute a level of analysis to comprehend the Western mainstream media's gravity in global information dissemination of conflict news.

3. METHOD OF ANALYSIS

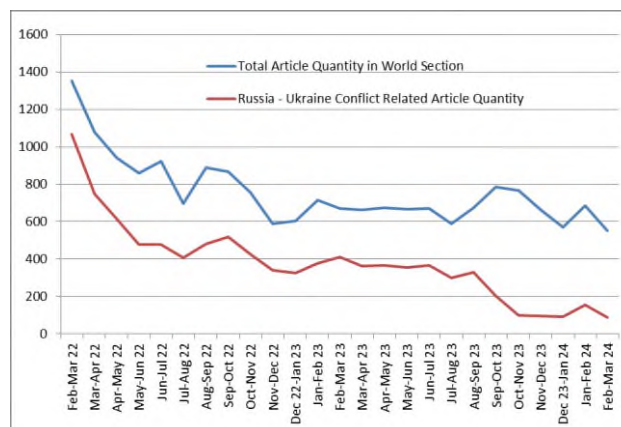
Within the scope of the study, the research question is, "Does the international news media cover some of the international conflicts more than the others?" As defined in the introduction, the Russia-Ukraine and Israel-Hamas conflicts were selected for the coverage. A quantitative analysis method is used to find an answer to the research question. The media coverage of the conflicts was searched from the New York Times website search engine (NYT, 2024b) with the query terms "Ukraine," "Russia," "Hamas," "Israel," "War," and "Conflict." The query was conducted in the NYT World section. The type of news material was selected as the articles. Then, the query was made according to the starting date of the conflicts until today: for the Russia-Ukraine conflict, 25 months, and the Hamas conflict, 5 months duration of time. It is essential to emphasize that not all the articles are mainly concerned with the conflict in the query results. However, according to the query terms, the

articles relate to the subject in a sentence or part of the article. The query results were counted per month period. Then, the total article quantity in the world section was compared with the conflict-related article quantity to determine the percentage and its inclination regarding the coverage in time. Besides, the quantity of coverage of the two conflicts has been compared to deduce a meaningful inference.

4. COVERAGE QUANTITY OF CONFLICT NEWS

In this part, as explained above methodology, the coverage quantity of conflict news in numbers is converted from tables to charts, which is easier to interpret. The charts are described in terms of the aim and within the limitation of the study, which leads us to some findings in the next part by their interpretation in the light of salient literature.

Chart 2. Total Articles vs. Russia - Ukraine Conflict Related Articles (Quantity in Numbers per month)

Source: By the Author.

The above chart demonstrates the number of total articles in the World section and the number of articles related to the Russia - Ukraine conflict per month from the onset of the conflict in the New York Times website archives. There is a consistent decline in both parts' article quantities. For instance, between 24 February - 23 March 2022, in one month, the total number of articles in the World section is 1.353, and the number of articles related to the Russia - Ukraine conflict is 1066. When we look at the latest date of the quantity, which is between 24 February - 23 March 2024, the

total number of articles in the World section is 550, and the number of articles related to the Russia - Ukraine conflict is 90. In some parts of the chart, there are some peaks that may not be in the expected inclination. Therefore, these parts should be inspected to determine whether a prominent event is on the agenda.

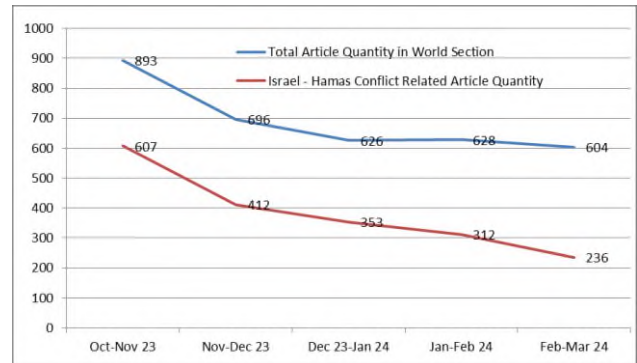
Chart 3. The Ratio of Russia - Ukraine Conflict Related Articles to Total Articles (% per month)

Source: By the Author.

The third chart demonstrates the ratio of Russia - Ukraine conflict-related articles to total articles by percentage. This chart aims to show the ratio of conflict-related article numbers in total since total article numbers may vary according to other news values and factors. At the beginning of the conflict, the ratio peaked at 79 percent, whereas at the latest date, it was 16 percent; on average, over the two years, it took place as 50 percent of the total articles. There are significant peaks in specific months, such as Sep-Oct 22, Feb-Mar 22, and Jan-Feb 24.

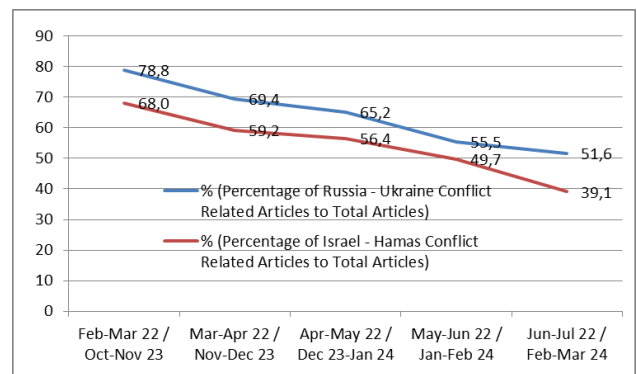
Chart 4. Total Articles vs. Israel - Hamas Conflict Related Articles (Quantity in Numbers per month)

Source: By the Author.

The fourth chart exhibits the number of total articles in the World section and the number of articles related to the Israel - Hamas conflict per month from the onset of the conflict in the New York Times website archives. There is a consistent decline in both parts' article quantities. The chart shows information regarding the article numbers from the first five months of the conflict. At the beginning of conflict, between 07 October and 06 November 2023, in one month, the total number of articles in the World section is 893, and the number of articles related to the Israel - Hamas conflict is 607. When we look at the latest date of the quantity, which is between 07 February - 07 March 2024, the total number of articles in the World section is 604, and the number of articles related to the conflict is 236.

Chart 5. The Ratio of Russia - Ukraine and Israel - Hamas Conflict Related Articles to Total Articles (% per month)

Source: By the Author.

The fifth chart illustrates the ratio of Russia - Ukraine and Israel - Hamas conflict-related articles

to total articles by percentage in the relevant five months. This chart aims to show the ratio of conflict-related article numbers in total and compare the ratios since different conflict coverage may differ according to the news values and factors. At the beginning of the conflict, the ratio difference was 11 percent, and in the fifth month, the difference was 12 percent; on the average of the five months, the difference between the two conflicts occurred at 9 percent.

5. FINDINGS

In the analysis, the articles containing the specific terms regarding the Russia - Ukraine and Israel - Hamas conflicts have been queried and counted from the onset of the conflict on the New York Times website. These numbers are compared with all the article numbers in the World section of the website. Besides, the article numbers of the two conflicts have been compared within the same period.

From the onset of the invasion of Ukraine by Russian forces up to now, there has been a consistent decline in article quantities, which confirms the research (Eyal & Winter, 2016) results about the decline of news quantity over time. However, the conflict news contributed to total article numbers as the total article numbers remained over one thousand during the first two months, which is, on average, 756. Although the heat of the conflict has not died away, the audience's appetite for consuming conflict news has waned in two years, or there are more hotspots to be covered on the agenda within a limited web space. Therefore, as the conflict persists, it will be essential for newsrooms to refocus their efforts on explaining the conflict's broader implications according to the level of its audience.

The significant peaks in the specific months regarding the ratio of conflict-related articles to total articles, such as in Sep-Oct 22, Feb-Mar 22, and Jan-Feb 24, are inspected by the news outlet since there ought to be an event that fits in terms of news values. Concerning a slight rise in the article numbers in Sep-Oct 22, some articles are about the

international condemnation of Russia for the declaration of the annexation of partially occupied regions. Regarding the articles in Feb-Mar 22, some of them are mainly about Russia's inconclusive offensives in the Donbas. Moreover, during the Jan-Feb 24 period, Russia started another offensive, which was covered by some of the articles.

The coverage quantity of Israel – Hamas conflict news is less than the Russia – Ukraine conflict compared to the same period as the first five months, which is 57 percent of the latter. The difference between the two conflicts occurred at 9 percent regarding the ratio of conflict-related articles to total by percentage in the similar timeline. It can be assumed from these percentages that the NYT covers the Ukraine conflict significantly more than the other and thus pays more attention to the news of the Ukraine conflict. The coverage quantity of Israel – Hamas conflict news decreased by 56 percent from the onset of the conflict, which confirms the news appeal in a limited time according to the agenda of the news outlet and its limited space for international news.

CONCLUSION

The importance of news media coverage of conflict should not be understated since it serves as the primary source of information for the public regarding the victims of devastating destruction and aggression in various parts of the world. Without it, the public would be left uninformed and unaware of the dire circumstances faced by those affected. The international media is an essential source of information, providing early warnings, intelligence, and concise analysis of conflict situations for all parties. News coverage by prominent news media might be meaningful for citizens and policymakers regarding mobilization, polarization, or reconciliation decisions in conflict areas. According to Hoskins & O'Loughlin (2013), the "mediatization" of war is essential because perceptions are vital to war. These perceptions comprise those of a public who can support a war, a government trying to justify a war, and those in the military themselves

trying to perceive and understand precisely what is happening.

Journalists use unique criteria particular to their profession when deciding which conflicts they will report on and which not (O'Neill & Harcup, 2009). These criteria do not always agree with those typical recipients or political decision-makers who would use them to make their selections. The nature of conflict reporting is continually changing, but it is asserted that it is escalation-oriented and pro-conflict. The conditions of war reporting have changed, and the actors capable of conducting war have augmented. With the development of the internet and social media, the media landscape and process of public opinion-forming have also changed. Although the efficiency of Western media in global news has decreased, it still has agenda-setting power, and this efficiency can be traced to international conflict news. Western news organizations resisted changes in the old information order, significantly influencing the news flow. Many countries and regions still rely on Western media outlets as their primary source of information. The coverage of international conflict news is mainly influenced by Western geopolitical and economic interests. Therefore, it is crucial to understand the Western mainstream media's role in covering international conflicts, specifically the Russia-Ukraine and Israel-Hamas conflicts, which are crucial topics on the news agenda.

The invasion of Ukraine by Russia is a high-intensity conflict where interstate wars primarily characterize violence. The war has become a tragic result of the long-lasting tensions between Russia and Ukraine. The long-lasting war in the East of Ukraine, territorial disputes, unwillingness to find a compromise, and failure of diplomacy led to a humanitarian disaster during the two years. The war led to widespread destruction of civil infrastructure and the displacement of millions, leading to a severe refugee crisis. However, the West has given substantial assistance to Ukraine in terms of public opinion. This war has become one of the most heavily mediated and visible conflicts until recently.

In this study, the significant peaks in the charts for specific months regarding the ratio of conflict-related articles to total articles were inspected by the news outlet to determine whether the event's existence fits in terms of news values. From the search of events, it was found that prominent developments in the Russia - Ukraine conflict had an impact on the coverage quantity of the medium.

The conflict in Gaza between Israel and Hamas has raised the heat in the Middle East and caused widespread anger among the conscientious public opinion. Israelis are of the opinion that Hamas must be defeated as they are traumatized by the attacks on 7 October. Dehumanizing language has become a part of the daily political discourse. Therefore, they seem to show no mercy for the suffering of Palestinians in Gaza. In this dire situation, the need for aid in Gaza is high, but the amount permitted to enter the region is considerably low. Israel also limits the entrance of journalists to Gaza and imposes the flow of information over the embedded ones. Besides, it is iterated (Johnson, 2004) that the mainstream news media covered the conflict quantitatively more than the other news at the national and international levels in favor of Israel.

This study aims to determine whether the NYT, as a sample universe, covers Russia-Ukraine conflict reports more than the Israel-Hamas conflict and find out the difference by quantity to show the imbalance in the coverage of international conflict news.

The articles containing specific expressions regarding the conflicts have been queried, counted, and compared from the onset of the conflict on the NYT website. The analysis results demonstrate a consistent decline in article quantities, which aligns with the previous studies. The appetite for consuming conflict news by the audience has decreased for both conflicts with the onset of the conflict, or there has to be different news to be covered on the agenda within a limited web space of the medium according to the agenda of the news outlet. Therefore, as the conflict persists, it will be crucial for newsrooms to refocus their efforts on

explaining the conflict's broader implications according to the level of its audience.

According to the study, the coverage quantity of the Israel - Hamas conflict is less than the Russia - Ukraine conflict compared to the same period of the first five months, approximately half of the latter one. Moreover, the difference between the two conflicts regarding the ratio of conflict-related articles to total articles is nine percent. From these differences, it can be assumed that the NYT covers the Russia-Ukraine conflict significantly more than the Israel-Hamas conflict and thus pays more attention to the news of the Russia-Ukraine conflict.

In times of conflict, media serves not only as a source of information but also as an effective propaganda tool. Western media have been broadly criticized during the conflict for echoing the propaganda. The significant difference in the coverage of different conflicts explicitly demonstrates this echo. It should also be considered that the consequences of the relevant conflicts might not be the same in the eyes of the power holders. The Russia-Ukraine war has serious effects on Western security considerations and might lead to a severe escalation that would confront the nuclear powers. Besides, it is hard to overcome the imbalance in the global flow of information, as stated in the McBride Report. Therefore, major international news agencies continue to be the primary news source for the newspapers. However, regional news agencies such as TASS, Xinhua, Kyodo, ABN News, PTI, Fars, and Anadolu Agency are on track to get more shares from the pie in setting the international news agenda. Besides, the networked nature of today's global media environment may enable disadvantaged groups to challenge existing power holders despite their initial structural disadvantage during a conflict. Actors of the conflict may have different communicative resources, but media systems are intertwined with the existing power structures. Therefore, these power structures' relationships with alternative media need to be further questioned to reveal their harmful effects on public discourse.

Ethics Committee Permission

This article is not included in a study group that requires ethics committee permission.

REFERENCES

- Associated Press. (29 February 2024). "Gaza death toll tops 30,000 as over 100 killed in aid convoy violence". Accessed on 20 February 2024. <https://abcnews.go.com>.
- AFP. (2023). France24. Media reporting on the Israel-Hamas war face singular challenges. Accessed on 21.11.2023. <https://www.france24.com/en/live-news/20231027-media-reporting-on-israel-hamas-war-face-singular-challenges>
- Boyd-Barrett, O. & Rantanen, T. (eds) (1998). *The Globalization of News*. Sage.
- Brüggemann, M. (2014). Between frame setting and frame sending: How journalists contribute to news frames. *Communication Theory*, 24(1), 61–82. doi:10.1111/comt.12027
- CFR – Council on Foreign Relations. (2024). War in Ukraine by the Center for Preventive Action. Accessed on 12.03.2024. <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/conflict-ukraine>
- Cottle, S. (2006). *Mediatized conflict: Developments in media and conflict issues*. Open University Press.
- Croteau, D., & Hoynes, W. (2014). *Media/Society: Industries, Images, and Audiences* (5th ed.). Sage Publications.
- DiMaggio, A. (2015). *Selling War, Selling Hope: Presidential Rhetoric, the News Media, and U.S. Foreign Policy Since 9/11*. SUNY Press.
- Eddy, K. & Fletcher, R. (2022). Perceptions of media coverage of the war in Ukraine. Reuters Institute for the Study of Journalism. Accessed on 12.03.2024. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/perceptions-media-coverage-war-Ukraine>

- Entman, R. B. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43, 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Eyal, C.H. & Winter, J.P. (2016). Agenda-Setting for the Civil Rights Issue. In Protes, D. and McCombs, M. (Eds.), *Agenda Setting* (pp. 19–41). Taylor and Francis. Accessed on 05 March 2024. <https://www.perlego.com/book/1569868/agenda-setting-readings-on-media-public-opinion-and-policymaking-pdf>
- Fröhlich, R. (2018). *Media in War and Armed Conflict* (1st ed.). Taylor and Francis. <https://www.perlego.com/book/1380775/media-in-war-and-armed-conflict-dynamics-of-conflict-news-production-and-dissemination-pdf>
- Golding, P., & Elliott, P. (1979). *Making the news*. Longman.
- Gilboa, E. (2009). *Terrorism and conflict resolution*. In *The SAGE Handbook of Conflict Resolution* (pp. 437–454). SAGE Publications Ltd, <https://doi.org/10.4135/9780857024702009>
- Gregory, T. (2023). Bias in Media Coverage of Conflict 2022. Pearson Global Forum Convenes Academics and Practitioners to Discuss Global Discrimination & Marginalization. January 13, 2023. Accessed on 20.02.2024. <https://harris.uchicago.edu/news-events/news/bias-media-coverage-conflict>
- Hackett, R. A., & Schroeder, B. (2008). Does anybody practice peace journalism? A cross-national comparison of press coverage of the Afghanistan and Israeli-Hezbollah wars. *Peace & Policy*, 13, 26–61.
- Hallin, D. (1994). *We Keep America on Top of the World: Television Journalism and the Public Sphere*. Routledge.
- Hamelink, C. J. (2015). *Media and Conflict*. 1st ed. Taylor and Francis. Accessed on 13.03.2024. <https://www.perlego.com/book/1567881/media-and-conflict-escalating-evil-pdf> ()
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What is news? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies*, 2(2), 261–280. <https://doi.org/10.1080/14616700118449>
- Harrison, J. (2006). *News*. Routledge.
- Hoskins, A. & O'Loughlin, B. (2013). *War and Media*. 1st ed. Polity Press. Accessed on 12.03.2024. <https://www.perlego.com/book/1535361/war-and-media-pdf>
- Hsu, T. & Frenkel, S. (2024). From Opposite Sides of War, a Hunt for Elusive Facts, The NYT. Jan. 25, 2024. Accessed on 12.03.2024. <https://www.nytimes.com/2024/01/25/business/media/misinformation-fact-checking-israel-hamas.html>
- Hume, M. (1997). *Whose War is it Anyway?: The Dangers of the Journalism of Attachment*.
- ICG - International Crisis Group. (2024). *Global Overview*, February 2024. Accessed on 12.03.2024. <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch>
- ICG. (2023). Accessed on 21.11.2023. <https://www.crisisgroup.org/global/10-conflicts-watch-2023>
- IEP - Institute for Economics & Peace. (2023). *Global Peace Index 2023: Measuring Peace in a Complex World*. Accessed on 12.03.2024. <http://visionofhumanity.org/resources>
- Johnson, A. & Ali, O. (2024). Coverage Of Gaza War In The New York Times And Other Major Newspapers, The Intercept. Accessed on 12.03.2024. <https://theintercept.com/2024/01/09/newspapers-israel-palestine-bias-new-york-times/>
- Khamis, S. (2023). Western Media Has Failed to Properly Cover Gaza Conflict, December 14, 2023. Middle East Council on Global Affairs. https://mecouncil.org/blog_posts/western-media-has-failed-to-properly-cover-gaza-conflict/

- Kinder, D. R., & Sanders, L. M. (1996). *Divided by color: Racial politics and democratic ideals*. University of Chicago Press.
- Lecheler, S. and Vreese, C. (2018). *News Framing Effects*. 1st ed. Taylor and Francis. Accessed on 12.03.2024. <https://www.perlego.com/book/2193295/news-framing-effects-theory-and-practice-pdf>
- Mcleod, J., Becker, L.B., & Byrnes, J. (2016). Another Look at the Agenda-Setting Function of the Press. In Protess, D. and McCombs, M. *Agenda Setting*. 1st ed. Taylor and Francis. Accessed on 15 March 2024. <https://www.perlego.com/book/1569868/agenda-setting-readings-on-media-public-opinion-and-policymaking-pdf>.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory* (6th ed.). Sage Publications.
- Majid, A. (2024). Top 50 biggest news websites in the world: CNN fastest-growing top ten news website in January. PressGazette. Accessed on 20.02.2024. https://pressgazette.co.uk/media-audience-and-business-data/media_metrics/most-popular-websites-news-world-monthly-2/
- Masmoudi, M. (1979). The new world information order. *Journal of Communication*, 29 (2): 172–85.
- Nordenstreng, K. (2011). Free flow doctrine in global media policy, pp. 79–94. In Mansell, Robin, and Raboy, Marc (eds) *Handbook on Global Media and Communication Policy*. Wiley-Blackwell.
- NYTimes. (2024a). Russia-Ukraine War. Accessed on 12.03.2024. <https://www.nytimes.com/news-event/ukraine-russia>
- NYTimes. (2024b). Search Engine. Accessed on 20.03.2024. <https://www.nytimes.com/search/?srchst=nyt>
- O'Neill, D. & Harcup, T. (2009). "News Values and Selectivity." In *Handbook of Journalism Studies*, edited by K. Wahl-Jorgensen and T. Hanitzsch, pp. 161–174. Routledge.
- Peyregne, V., Henriksson, T. & Stubbs, J. (2016). *World Press Trends 2016*. Paris: WAN-IFRA, the World Association of News Publishers. Accessed on 18.02.2024. <https://wan-ifra.org/insight/world-press-trends-report-2016/>
- Pruitt, D. G., & Kim, S. H. (2004). *Social conflict: Escalation, stalemate, and settlement*. McGraw-Hill.
- Roberts, W. (2021). 'Blot' on Powell's record: Lies to the U.N. about Iraq's weapons. Al Jazeera. 18 Oct 2021. Accessed on 13.03.2024. <https://www.aljazeera.com/news/2021/10/18/stain-on-powells-record-lies-to-the-un-about-iraqs-weapons>
- Robertson, A. (2015). *Media and Politics in a Globalizing World*. Polity.
- Robinson, P., Goddard, P., Parry, K., Murray, C., & Taylor, P. (2010). *Pockets of Resistance: British News Media, War, and Theory in the 2003 Invasion of Iraq*. University of Manchester Press.
- Shinar, D. (2008). Why not more peace journalism? The coverage of the 2006 Lebanon War in Canadian and Israeli media. *Peace & Policy*, 13, 8–25.
- Strömbäck, J., Karlsson, M., & Hopmann, D. N. (2012). Determinants of news content, *Journalism Studies*, 1(5–6), 718–728. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2012.664321>
- Staab, J. F. (1990). The role of news factors in news selection: A theoretical reconsideration. *European Journal of Communication*, 5(4), 423–443.
- Statista. (2024). Russia-Ukraine war 2022-2024 - statistics & facts. Accessed on 12.03.2024. <https://www.statista.com/topics/9087/russia-ukraine-war-2022/#editorsPicks>
- Thussu, D.K. (2007). *News as Entertainment: The Rise of Global Infotainment*. Sage.
- Thussu, D.K. (2018). *International Communication*. 1st ed. Bloomsbury Publishing. Accessed on

18 February 2024.
<https://www.perlego.com/book/875491/international-communication-continuity-and-change-pdf>

Wanta, W. & Hu, Y. (1993). The Agenda-Setting Effects Of International News Coverage: An Examination Of Differing News Frames, *International Journal of Public Opinion Research*, 5-3, pp.250–264, <https://doi.org/10.1093/ijpor/5.3.250>

Van Dijk, T. (1988). *News as discourse*. Lawrence Erlbaum Associates.

Zelizer, B. (1993). Journalists as Interpretive Communities. *Critical Studies in Mass Communication*, 10(2), 219–237.

EXAMINATION OF CLIMATE CHANGE PRACTICES IN THE ALPS CASE AND SUGGESTIONS FOR ERCİYES SKI RESORT

ÖZBOYRAZ, Dedim Özgül (Graduate Student) Erciyes University, Institute of Social Sciences, Kayseri, Turkey
E-mail: didemozbyrz@gmail.com ORCID: 0009-0006-0186-817X

ÖZBOYRAZ, Dedim Özgül (Graduate Student) Erciyes University, Institute of Social Sciences, Kayseri, Turkey
E-mail: didemozbyrz@gmail.com ORCID: 0009-0000-6099-325X

AKIN, Mehmet Halit (Asistant Professor) Erciyes University, Faculty of Tourism, Kayseri, Turkey
E-mail: halitakin@erciyes.edu.tr ORCID: 0000-0002-9455-0323

Abstract

Due to the effects of climate change on natural events, the emergence of certain limitations in the activities of ski resorts highlights the importance of practices carried out in the face of climate change based on a sustainability approach. In line with this importance, the aim of the research is to identify the practices carried out in ski resorts in the Alps to mitigate the effects of climate change, to present a comprehensive knowledge base that will have a widespread impact on relevant literature and other practitioners affected by climate change, and to provide guiding findings and suggestion for the Erciyes Ski Resort. In accordance with this purpose, through content analysis, it has been found that a wide variety of activities covering all dimensions of sustainability, from localism to transportation, from certification to environmental integration, are carried out within the framework of the sustainability approach in the Alps. Additionally, it has been determined that practices covering other themes such as energy efficiency, education and voluntary organizations, and afforestation stand out quantitatively.

Keywords: Climate Change, Sustainability, Erciyes Ski Resort, Alps.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK UYGULAMALARIN ALPLER ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ VE ERCİYES KAYAK MERKEZİ'NE YÖNELİK ÖNERİLERİN GELİŞTİRİLMESİ

Öz

İklim değişikliğinin doğa olayları üzerindeki etkilerine bağlı olarak kayak merkezlerinin faaliyetlerinde birtakım sınırlamaların görülmesi, sürdürülebilirlik yaklaşımı temelinde iklim değişikliğine karşı yürütülen uygulamaların önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu önem doğrultusunda, araştırmada Alplerdeki kayak merkezlerinde yürütülen iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasına yönelik uygulamalarının saptanması, ilgili literatüre ve iklim değişikliğinden etkilenen diğer uygulayıcılara yönelik yaygın etki oluşturacak bilgi birikiminin sunulması ve Erciyes Kayak Merkezi'ne yönelik yol gösterici bulgu ve önerilerin sunulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan içerik analizi doğrultusunda, Alplerde sürdürülebilirlik yaklaşımı doğrultusunda yerellikten ulaşım, sertifikasyondan çevresel entegrasyona kadar oldukça çeşitli ve sürdürülebilirliğin bütün boyutlarını kapsayan faaliyetlerin yürütüldüğü saptanmıştır. Ayrıca nicelik bakımından enerji verimliliği, eğitim ve gönüllü oluşumlar, örgütlenmeler, ağaçlandırma gibi uygulamaları kapsayan diğer temalarında yürütülen uygulamaların ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Sürdürülebilirlik, Erciyes Kayak Merkezi, Alpler

Atıf Bilgisi / Reference Information

Gürsoy, M. N., Özboyraz, D. Ö. & Akın, M. H. (2024). Examination of climate change practices in the Alps case and suggestions for Erciyes Ski Resort, *Elegest Elegeş*, 4(1), 28-44.

INTRODUCTION

After the Industrial Revolution, economic developments, along with increases in population and urbanization, have led to environmental degradation and the generation of intense waste. This situation disrupts the balance of the earth's surface with many unnatural human activities and contributes to the occurrence of events referred to as climate change (Akıncı and Kasalak, 2016). Awareness of climate change, particularly its impacts on human life and the observed adversities worldwide, has brought sustainability to the forefront as an approach that needs to be embraced in all aspects of life. The concept of sustainability has emerged with the aim of preserving environmental, social, and economic resources, recognizing and addressing existing problems, and ensuring the transfer of these resources to future generations (Yurdakul, 2023). Therefore, it can be said that sustainability is crucial, especially for the balanced utilization and preservation of all resources, particularly limited natural resources, increasing the quality of life for future generations, and preserving the world in all its aspects.

Climate conditions are a significant factor affecting tourist demand in the tourism sector. In this context, weather and climate changes greatly affect tourism activities worldwide (Aygün Oğur, 2022). Thus, the importance of sustainability for the tourism sector is significant, and this has been reflected in tourism research, especially after the United Nations World Tourism Organization (UNWTO) introduced the 2030 Sustainable Development Goals to tourism. After this introduction, the issue of sustainability has been further investigated (Kusumaningrum, 2022). Another significant aspect that highlights the importance of sustainability for the tourism sector is the trend towards alternative tourism activities due to the impact of globalization. In other words, the inclination towards alternative tourism activities to meet changing holiday preferences and sustain service quality has increased the importance of sustainability in tourism for the conservation of resources and their transfer to future generations.

Reducing the effects of seasonality, one of the most significant problems in tourism, by revitalizing

the winter period traditionally considered as the off-season in tourism and ensuring sustainability can be achieved through ski resorts (Akıncı and Kasalak, 2016). Ski resorts, which are complex systems based on the combination of both natural and artificial resources, encompass environmental, social, and economic activities in resource utilization and management (Akdoğan, 2023). However, one of the most significant threats to ski resorts in recent years has been climate change, the effects of which are increasingly felt. Climate change can have significant impacts on snow quality and quantity (Akıncı and Kasalak, 2016). In this regard, transitioning to renewable energy sources, increasing resource efficiency, and reducing carbon footprint are essential sustainability practices for ski resorts to combat climate change and globalization (Özçoban, 2019).

The Erciyes Ski Resort, the subject of this research, is considered one of Turkey's most important ski resorts, managed by a destination management organization, with its transportation network, mechanical facilities, accommodation options, diversity of slopes, and lengths. However, no practices related to sustainability and climate change were found on the Erciyes Ski Resort's website. On the other hand, the Alps, with their vast geography and ski resorts in different countries offering a wide range of skiing services suitable for every budget and various structures, have been setting guiding examples for other ski destinations for many years due to their experience in skiing activities. Analyses of the websites of ski resorts in the Alps have revealed a wide variety of practices related to sustainability and climate change. Therefore, it is considered important to identify exemplary practices for all ski resorts based on the Erciyes Ski Resort and to develop suggestion accordingly.

In conclusion, this research, conducted based on secondary data, aims to identify the effects of climate change on ski resorts in the Alps and practices to mitigate these effects through content analysis of the websites of these ski resorts. Additionally, the aim is to provide guiding findings and suggestion for the Erciyes Ski Resort, to present a comprehensive knowledge base that will have a widespread impact on relevant literature and other

practitioners affected by climate change. The conceptual framework to be developed within the scope of this research is crucial because it will be comprehensive, covering all ski resorts in the Alps included in the research universe, and because no research on the subject has been found in the relevant literature.

1. CONCEPTUAL FRAMEWORK

Sustainability

Industrialization, technological advancement, population growth, and globalization have increased the demand for natural resources and energy, leading to a decrease in non-renewable energy sources. This situation has directed society towards the use of renewable energy sources and has led to the importance of the concept of sustainability in order to leave a healthy world for future generations (Ceylan, 2019). Sustainability is an integrative concept that transcends traditional boundaries of life, typically encompassing economic, social, and environmental issues that need to be addressed at multiple levels (Paris, 2016). At the core of the concept of sustainability lies the idea of meeting the needs of present generations without jeopardizing the needs of future generations (Uğurlar, A., 2017). It ensures the functionality of a system, whether it be society, an ecosystem, or any system with continuity, by preserving vital resources without depletion or degradation (Pelit et al., 2015).

Sustainability is depicted as a triad consisting of social, economic, and environmental dimensions (Paris, 2016). If we evaluate the dimensions of sustainability separately, the social dimension focuses on the ability of society to meet the needs of both current and future generations while preserving their well-being (Akdoğan, 2023). The economic dimension aims to support economic growth by promoting the efficient consumption of resources and conducting economic activities in line with long-term sustainability principles to ensure the well-being of future generations (Gedik, 2020). The environmental dimension aims to preserve the ecological balance and diversity of our planet

through the conservation of natural resources, the reduction of environmental pollution, and ensuring the healthy functioning of ecosystems (Janker and Mann, 2020).

Sustainable Tourism

The tourism sector has long been described with terms like 'clean industry' or 'smokeless industry', considering its lesser negative impact on the environment compared to other industries and business activities (Sungur, 2012). However, given that tourism is one of the sectors with the most intensive use of environmental, economic, and social resources, and its continuity depends on these resources, sustainability is recognized as an approach that aims to maintain the long-term balance of environmental, economic, and social impacts, making it a consideration that should always be taken into account (Garrigos-Simon et al., 2015; Gudrun et al., 2019; Magnusson et al., 2023). In conceptualized tourism as sustainable tourism, sustainability aims to consciously use environmental resources and preserve the socio-cultural characteristics of local communities, while also aiming to provide long-term benefits to both local communities and tourists, ensuring economic development (Gedik, 2020).

Sustainable tourism encompasses principles such as conservation of natural resources, minimizing environmental impacts, supporting local communities, respecting cultural values, and ensuring the distribution of economic benefits (Yurtsal, 2019). The goal of sustainable tourism is to provide a positive experience for local communities in terms of development (Paris, 2016) and to preserve the unique appeal of tourist destinations for future generations (Garda and Temizel, 2016). Especially in areas where natural resources are heavily used and the conservation of these resources is necessary for the continuity of tourist mobility, one of the most important areas requiring such conservation is ski resorts, where winter tourism activities take place. In other words, ski resorts are areas where tourism activities are

concentrated and where the natural environment plays a significant role (Tsiaras, 2017).

Key elements in ski resorts include factors such as climate, natural resources, snow reliability, precipitation, and temperature conditions, which are considered prerequisites for snow-based activities (Demiroğlu et al., 2019; Kapatzenakis et al., 2022). Therefore, it is evident that existing and potential ski resorts are vulnerable to climate change (Demiroğlu et al., 2019). Consequently, it is crucial for ski resorts to be managed and operated in accordance with the principles of sustainable tourism, as they play a critical role in the future sustainability of ski resorts within the scope of sustainable tourism.

Climate change, accepted as the main reason for the emergence of sustainable tourism, refers to significant changes observed worldwide and expected in future climate conditions associated with the increasing concentrations of greenhouse gases in the atmosphere due to human activities (Pang et al., 2013). The impact of human activities on climate change is particularly associated with factors such as burning fossil fuels, industrial processes, deforestation, and agricultural activities (Steiger et al., 2023). These factors lead to a series of effects, such as rising temperatures, sea-level rise, extreme weather events, decreasing water resources, loss of biodiversity, and economic impacts (Njoroge et al., 2015). Thus, these factors, referred to as climate change, create various and serious implications for winter tourism (Steiger et al., 2022). Factors such as insufficient snow cover, decreased snow quality, temperature increases, and unexpected weather events negatively affect the activities of ski resorts (Ogrin M., 2011). In this context, due to the effects of climate change on winter conditions, ski seasons are shortened in ski resorts, and the quantity and quality of snow show significant declines. As a result, implementing sustainable tourism practices and combating climate change have become crucial to making ski resorts more resilient to the effects of climate

change and minimizing their potential impacts (Ahmed and Helhel, 2022).

Erciyes Ski Resort

Winter tourism is a type of tourism conducted in mountainous regions with heavy snowfall, and skiing is one of the most important activities of winter tourism (Çakmak and Yılmaz, 2015). The increase in the number of ski resorts compared to the past, the appeal of winter sports to people from all walks of life, and awareness-raising efforts made for this purpose have created a wide range of employment opportunities in snowy areas (Hendrikx, 2013). One of the successful examples of winter tourism in Turkey in recent years is the Erciyes Ski Resort (Özçoban, 2019). Declared a tourism resort in 1989, the Erciyes Ski Resort is an important destination with ski slopes ranging from 1800 to 3000 meters in altitude, offering different gradients (10% to 30%) and the opportunity to ski in powder snow with Alpine and Nordic skiing disciplines (Ayaz and Apak, 2017). It is known that global climate change has had certain effects on Erciyes, as in all ski resorts, resulting in a shortened ski season (Yenice and Ercoşkun, 2019).

Alps

Mountains, due to their geographical features as well as climate and terrain, are one of the most important natural attractions for modern tourism (Paunović and Jovanović, 2017). Among these natural attractions, the Alps stand out as an important mountain range in Europe, spanning many countries including France, Switzerland, Slovenia, Italy, Austria, and Germany, known for their high peaks, glaciers, lakes, and impressive landscapes (Salim et al., 2021). With a total length of approximately 1,200 kilometers, the Alps (Schmid et al., 2010) are renowned for their high peaks, vast glaciers, deep valleys, and lakes (Baud, 2019). The Alps are one of the most important destinations with ideal conditions for activities such as mountaineering, skiing, snowboarding, hiking, biking, and paragliding (Körner, 1999). They offer services in various locations as significant ski resorts that support winter tourism activities with

characteristic mountain fauna (Bausch and Pechlaner, 2019), historical and cultural riches such as mountain villages, castles, monasteries, and ancient passes (Veblen, 2008), as well as rivers and lakes (Stoelzle et al., 2008). It is known that climate change has a negative impact on all resources in the Alps (Elsasser and Bürki, 2002). Therefore, in

2. METHODOLOGY

In this research, content analysis was conducted with the aim of examining practices related to climate change in the Alps, providing guiding findings and suggestions for Erciyes Ski Resort, and presenting the expected knowledge accumulation that will have a widespread impact on the subject. The web pages of the ski resorts included in the scope of the research were subjected to content analysis, which involves categorizing all recorded content and systematically summarizing and transforming it into comparable data (Berg, 2009), with the results generally indicating the frequency of repetition (Snelson, 2016). All ski resorts in the Alps were included in the research scope; therefore, no sampling was conducted. Accordingly, 51 ski resorts were identified in the Alps, access was obtained to the websites of 40 of them, and appropriate content for the purpose of the research was identified on the websites of 31 ski resorts. The themes examined in

addition to flora, fauna, water resources, historical, and cultural structures, sustainable tourism practices and combating climate change are crucial for the Alps in terms of preserving snow quality and quantity as a ski resort.

the research were determined by the researchers based on the practices found in ski resorts, as no similar research had been conducted before. In this context, the examinations were conducted based on 10 themes, including education, certification, carbon footprint, energy efficiency, resource efficiency, locality, waste management, transportation, environmental integration, and others.

3. FINDINGS

In this section of the research, the frequency distributions of the relevant ski resorts regarding the identified themes are presented. In this context, Table 1 provides the frequency distributions of practices related to sustainability and climate change, which are primarily addressed in ski resorts, for all themes considered.

Table 1. Frequency distributions related to themes

	Theme	Content	n	%
1	Education	Ecological activities, awareness-raising, informative and scientific education	8	25,8
2	Certification	Certification on sustainability, green buildings, snowflakes, and similar issues	3	9,6
3	Carbon footprint	E-vehicles, central systems, synthetic fuels, and digital applications	5	16,1
4	Energy efficiency	Utilization of solar energy, consumption limits, incentive for saving, and use of thermal resources	11	35,5
5	Resource efficiency	Prevention of mixing dirty waters, water-saving systems	4	12,9
6	Locality	Support for local products and producers, and employment of local people	3	9,6
7	Waste management	Waste segregation, recycling, composting	3	9,6
8	Transport	Transport capacity, vehicles harmless to the air	3	9,6
9	Environmental integration	Preservation of habitats and nature, biological diversity, wetlands	6	19,3
10	Other	Afforestation, communities, management organizations	7	22,5
n: Number of ski resorts				

According to Table 1, energy efficiency practices related to sustainability and climate change are more frequently implemented in ski resorts in the Alps, followed by education and other practices. However, it is noteworthy that the implemented practices exhibit a significant diversity, ranging from locality to transportation, certification to environmental integration. Another important point is that this diversity encompasses practices targeting all dimensions of sustainability.

Providing detailed data on the practices contained within the identified themes and the ski resorts where they are implemented is crucial for the purpose of the research. In this regard, Table 2 presents the practices carried out under the education theme in ski resorts in the Alps and the relevant ski resorts.

Table 2. Practices and ski resorts related to the education theme

Education Practices	Ski Resorts
Integrating sustainability with tourism.	Zermatt (Switzerland), Salzburg (Austria), Arlberg (Austria), Rogla (Slovenia), Val D'Isère (France), Val Thorens (France), Serre Chevalier (France), Alpe d'Huez (France)
Eco-driving training for employees.	Arosa (Switzerland), Salzburg (Austria), La Plagne (France), Les Deux Alpes (France), Serre Chevalier (France), Alpe d'Huez (France), Flaine (France)
Sustainability days to raise awareness about sustainability.	Zermatt (Switzerland), Serre Chevalier (France)
Educational sustainability websites.	Val D'Isère (France), Val Thorens (France)
Scientific projects related to sustainability.	La Plagne (France), Serre Chevalier (France)
Informing about eco-local community practices.	Val Thorens (France), Alpe d'Huez (France)
Informative programs on local radios about waste separation at home and during holidays.	Val Thorens (France)
Promoting and instilling sustainability approach and responsible purchasing approach in all stakeholders through sustainable sustainability programs.	Verbier (Switzerland), Zermatt (Switzerland), Grindelwald (Switzerland), Gstaad (Switzerland), Arosa (Switzerland), Davos-Klosters (Switzerland), St. Anton am Arlberg (Austria), Kitzbühel (Austria), Engelberg (Switzerland), Ischgl (Austria), Obergurgl-Hochgurgl (Austria), Bad Gastein (Austria), Mayrhofen (Austria), Salzburg (Austria), Crans-Montana (Switzerland), Val D'Isère (France), La Plagne (France), Serre Chevalier (France)

Table 2 presents the practices related to the education theme and the matching of these practices with the ski resorts. In this context, promoting a sustainability approach and a responsible purchasing approach to all stakeholders are seen as the fundamental educational practices in ski resorts' sustainability programs. Additionally, integrating sustainability with tourism and providing eco-driving training for employees are among the highly valued findings. Sustainability days emphasizing sustainability and climate change, educational sustainability websites, scientific

projects related to sustainability, informing about eco-local community practices, promoting waste separation at home and during holidays, and informing programs on local radios are education practices that ski resorts actively implement. The practices listed in Table 2 indicate significant steps towards implementing educational practices and undertaking necessary efforts to raise awareness about the seriousness of sustainability issues.

Table 3 provides information about the relevant ski resorts regarding certification and the practices carried out in these ski resorts.

Table 3. Practices related to certification theme and ski resorts

Certification Practices	Ski Resorts
Certification related to sustainability program.	Zermatt (Switzerland), Val Thorens (France)
Certification of buildings carrying out sustainability practices.	Maribor (Slovenia)
Certification of mountain destinations complying with sustainable development criteria with the green snowflake label.	Les Deux Alpes (France), Val Thorens (France), Flaine (France), Serre Chevalier (France)

In Table 3, certification practices related to sustainability are listed, indicating that ski resorts in France take this issue seriously, while there are also initiatives in Switzerland and Slovenia. Certifications such as general sustainability program certification,

certification of buildings carrying out sustainability practices, and certification of mountain destinations meeting the criteria for sustainable development with a green snowflake label demonstrate the importance placed on sustainability.

Table 4. Practices and ski resorts regarding carbon footprint theme

Carbon footprint practices	Ski Resorts
Implementation of electric bike, e-scooter, and	Lech-Zürs (Austria), Salzburg (Austria), Maribor
Installation of central heating systems.	Engelberg (Switzerland)
Implementation of practices such as e-complaints to reduce digital carbon footprint, deletion of old data, and mobile practices.	Val D'Isère (France), Val Thorens (France), Alpe d'Huez (France)
Use of synthetic fuel in all snow clearing vehicles.	Flaine (France)

Table 4 shows carbon footprint practices related to sustainability and climate change, indicating that many ski resorts are actively engaged in these practices. Implementation of initiatives such as e-bike, e-scooter programs for transportation, electric "Green Garage" application for electric vehicles, digital carbon footprint reduction initiatives, data purging, mobile practices, central heating systems, and synthetic fuel usage in snow clearing vehicles demonstrate the commitment of numerous ski resorts to sustainability and addressing climate change.

Data regarding the implementation of energy efficiency practices in ski resorts, encompassing a wide range of initiatives, are presented in Table 5.

According to the Table 5, it is observed that the application of electricity generation from hydroelectric power plants and solar energy, related to energy efficiency, is being implemented

by many ski resorts included in the research. Therefore, it can be said that this application is highly valued in terms of energy efficiency. The practice of limiting electricity consumption is observed to be carried out by the Maribor ski resort in Slovenia. In addition to this information, the practices of limiting lighting on slopes and special event decorations, installing geothermal systems to heat swimming pools, promoting energy-saving practices, halting artificial snow production during non-peak times while chairlifts are operational, prioritizing natural lighting and limiting heating to 19°C, shortening the season by one week to achieve 10% energy savings, closing chairlifts to the slopes when traffic is reduced, and utilizing thermal cameras are being implemented by ski resorts in France. These practices indicate that there is a significant emphasis on energy efficiency and sustainability at the national level in France.

Table 5. Practices regarding energy efficiency theme and ski resorts

Energy Efficiency Practices	Ski Resorts
Production of electricity from hydroelectric power plants and solar energy.	Saas-Fee (Switzerland), Grindelwald (Switzerland), Arosa (Switzerland), Davos-Klosters (Switzerland), Lech-Zürs (Austria), St. Anton Am Arlberg (Austria), Kitzbühel (Austria), Engelberg (Switzerland), Ischgl (Austria), Obergurgl-Hochgurgl (Austria), Bad Gastein (Austria), Salzburg (Austria), Crans-Montana (Switzerland), Arlberg (Austria), Val D'Isère (France), Serre Chevalier (France)
Limitation of electricity consumption.	Maribor (Slovenia)
Limitation of lighting on slopes and special day decorations.	La Plagne (France)
Installation of a geothermal system to heat swimming pools.	La Plagne (France)
Implementation of practices that encourage energy consumption savings.	Les Deux Alpes (France), Serre Chevalier (France)
Halting artificial snow production during off-peak times when ski lifts are operational.	Les Deux Alpes (France)
Prioritizing natural lighting and limiting heating to 19°C.	Les Deux Alpes (France), Serre Chevalier (France), Alpe D'Huez (France)
Shortening the season by one week to achieve a 10% energy saving and shutting down ski lifts to slopes when density decreases.	Les Deux Alpes (France)
Utilization of thermal cameras to monitor energy efficiency.	Les Deux Alpes (France)

In addition to energy, practices related to conserving other resources are covered in the resource efficiency theme. The practices

implemented at ski resorts related to this theme are provided in Table 6.

Table 6. Practices and ski resorts related to the resource efficiency theme

Resource Efficiency Practices	Ski Resorts
Practices that prevent dirty water from mixing with clean water and ensure the preservation of water sources, providing clean drinking water to everyone.	Grindelwald (Switzerland), St. Anton Am Arlberg (Austria), Engelberg (Switzerland), Obergurgl-Hochgurgl (Austria), Bad Gastein (Austria), Crans-Montana (Switzerland), Maribor (Slovenia)
The use of fixtures that save water.	Arosa (Switzerland), Bad Gastein (Austria)
The use of software that saves water in processes such as measurement, control, and consumption.	La Plagne (France)
Resource efficiency practice with measures aimed at the consumption of resources, especially food and water.	Les Deux Alpes (France), Serre Chevalier (France)

The information in Table 6 indicates that many ski resorts are engaged in activities related to preventing the mixing of dirty water with clean water, preserving water resources, and providing clean drinking water to everyone. It is observed that ski resorts are implementing initiatives and

practices related to the use of water-saving fixtures, the use of software for water conservation in processes such as measurement, monitoring, and consumption, and measures to reduce the consumption of resources such as food and water, thereby promoting resource efficiency.

Table 7. Practices regarding energy efficiency theme and ski resorts

Locality Practices	Ski Resorts
Prioritizing the purchase of regional agricultural products.	Ischgl (Austria), Obergurgl-Hochgurgl (Austria), Mayrhofen (Austria), Salzburg (Austria), Crans-Montana (Switzerland)
Supporting local producers for the production of many products by local producers.	Maribor (Slovenia), Val D'Isère (France), Garmisch-Partenkirchen (Germany)
Adopting policies that create employment and highlight local culture and products.	Val D'Isère (France), Val Thorens (France), Cortina D'Ampezzo (Italy)

Table 7 indicates that many ski resorts have implemented practices prioritizing the purchase of regional agricultural products, supporting local producers for the production of many items, and adopting policies that highlight local culture and products, which create employment. In this context, it can be said that local practices not only improve the operational efficiency and long-term

sustainability of ski resorts but also increase their potential for winter tourism.

Waste management is among the most important practices related to sustainability and climate change. It is observed that various waste management practices are also implemented in ski resorts.

Table 8. Practices and ski resorts related to the waste management theme

Waste Management Practices	Ski Resorts
Implementing source separation of waste.	Zermatt (Switzerland), Davos-Klosters (Switzerland), Engelberg (Switzerland), Obergurgl-Hochgurgl (Austria), Salzburg (Austria)
Establishing recycling centers.	Les Deux Alpes (France), Val Thorens (France), Serre Chevalier (France), Alpe d'Huez (France)
Recycling of chairlift tires and composting of organic waste.	Flaine (France)

It is observed that the practice of waste separation at the source is implemented by ski resorts based in Switzerland and Austria. On the other hand, ski resorts based in France are pioneers in establishing recycling centers, recycling ski lift tires, and composting organic waste.

Although there are practices aimed at reducing the carbon footprint, particularly transportation-based initiatives, the theme of transportation has been specifically identified, and it is presented in Table 9.

Table 9. Practices and ski resorts related to transportation theme

Transportation Practices	Ski Resorts
The implementation of practices such as routes with the lowest CO2 emissions, allocation of public transportation vehicles, and prioritizing the use of electric vehicles.	Zermatt (Switzerland), Verbier (Switzerland), Grindelwald (Switzerland), Gstaad (Switzerland), Arosa (Switzerland), Davos-Klosters (Switzerland), St. Anton Am Arlberg (Austria), Kitzbühel (Austria), Flaine (France), Engelberg (Switzerland), Ischgl (Austria), Obergurgl-Hochgurgl (Austria), La Plagne (France), Bad Gastein (Austria), Val D'Isère (France), Mayrhofen (Austria), Salzburg (Austria), Crans-Montana (Switzerland), Kranjska Gora (Slovenia), Rateče (Slovenia), Mojstrana (Slovenia), Maribor (Slovenia), Serre Chevalier (France)
Restricting vehicle access to the destination to reduce air pollution.	Zermatt (Switzerland), Val Thorens (France), Serre Chevalier (France), Flaine (France)
Implementation of elevator and escalator usage in some transportation processes.	La Plagne (France)

The most popular practices among the ski resorts listed in Table 9 under the transportation theme include implementing routes with the lowest carbon dioxide (CO2) emissions, allocating public transportation vehicles, and prioritizing the use of electric vehicles. This highlights the significance of CO2 emissions in terms of sustainability and climate change. Additionally, practices such as limiting vehicle access to the destination to reduce air

pollution and incorporating features like elevators and escalators in certain transportation processes are also among the implemented measures.

It can be observed that considerable efforts have been made in these relevant ski resorts to implement environmentally friendly practices. Therefore, the environmental integration theme has been established in the table below.

Table 10. Practices and ski resorts related to the theme of environmental integration

Environmental Integration Practices	Ski Resorts
Preservation and enhancement of habitat through an approach of pristine environment, smart home practices, and cooling systems using primitive methods.	Grindelwald (Switzerland), Verbier (Switzerland), Engelberg (Switzerland), Ischgl (Austria), Salzburg (Austria), Chamonix Mont-Blanc (France), La Plagne (France), Serre Chevalier (France), Flaine (France)
Creation of tree canopy walkways, botanical gardens, green buildings, and parks to protect the environment.	Rogla (Slovenia), Maribor (Slovenia), Serre Chevalier (France), Alpe D'Huez (France)
Restoration and preservation of cultural heritage elements.	Maribor (Slovenia), Val D'Isère (France)
Conservation of national parks and gardens along with biological diversity.	Serre Chevalier (France), Alpe D'Huez (France), Flaine (France)
Underground burial of electrical systems to mitigate visual pollution.	Alpe D'Huez (France), Flaine (France)
Preservation of wetlands through drainage management.	Flaine (France)

Environmental integration practices enable ski resorts to be managed in harmony with the natural environment they are located in and to achieve sustainable tourism goals. In this context, according to the information in Table 10, practices such as preserving and enhancing habitats with an intact environment approach, smart home practices, and cooling with primitive methods are supported by many ski resorts to promote environmental integration. Additionally, practices aimed at protecting the environment, such as tree canopy

trails, botanical gardens, green buildings and parks, restoration and preservation of cultural heritage elements, conservation of national parks and gardens, buried electrical systems to reduce visual pollution, and preservation of wetlands through drainage, demonstrate a diversified approach to sustainability and climate change mitigation.

Finally, various sustainability and climate change practices carried out in ski resorts, which are not included in the above themes, are presented in Table 11.

Table 11. Practices and ski resorts related to the other theme

Other Practices	Ski Resorts
Raising awareness with sustainability logos	Saas-Fee (Switzerland)
Afforestation for climate balance	Ischgl (Austria), Chamonix Mont Blanc (France), Flaine (France), Alpe D'huez (France)
Formation of voluntary communities against climate change	Cortina D'amezzo (Italy), Serre Chevalier (France), Courchevel (France), Alpe D'huez (France)
Establishment of management organizations for sustainability	Garmisch-Partenkirchen (Germany), Courchevel (France)

In addition to the mentioned themes, it is possible to mention the presence of other practices carried out within the scope of sustainability

activities in ski resorts. According to Table 11, practices such as raising awareness with sustainability logos, afforestation for climate

balance, the establishment of voluntary communities against climate change, and the establishment of management organizations to sustain sustainability in every aspect are implemented.

4. CONCLUSIONS AND SUGGESTIONS

The purpose of this research is to determine the effects of climate change and the sustainability practices aimed at mitigating these effects through content analysis of the websites of ski resorts in the Alps, to provide guiding findings and suggestion for Erciyes Ski Resort, and to present a comprehensive knowledge base that will have a widespread impact on relevant literature and other practitioners affected by climate change. Accordingly, it has been observed that many practices are being carried out in the context of achieving sustainability against climate change in ski resorts.

In ski resorts in the Alps, practices related to sustainability and climate change, particularly those concerning energy efficiency, are more frequently implemented, followed by education and other practices. However, a noteworthy point is the considerable diversity in the implemented practices, ranging from local issues to transportation to certification to environmental integration. Another important aspect is that this diversity encompasses practices addressing all dimensions of sustainability. By evaluating the practices carried out in the context of sustainability and climate change under 11 different themes, it is possible to draw numerous conclusions based on the findings obtained.

Education practices play a fundamental role in achieving sustainable development goals for ski resorts through quality education. In this context, education practices can be considered a secondary and important activity in supporting the sustainability of ski resorts. These education practices contribute to raising awareness among tourism sector employees, managers, community leaders, and local residents in a correct manner. By enhancing both individual and societal well-being,

they play a significant role in ensuring the future success of ski resorts. Thus, not only individual development is facilitated but also sustainable tourism practices are adopted, and long-term environmental awareness is increased, leading to the conservation of natural resources. For these reasons, education practices can be seen as a tool that supports and promotes the sustainability of ski resorts.

Certification practices are considered an important tool for the sustainability activities of ski resorts. These practices determine the quality and standards of the resorts, officially promote the suitability of their conditions, and thereby ensure reliability. Moreover, by demonstrating their environmental responsibilities to consumers, they increase their attractiveness among conscious consumers and provide a competitive advantage among other ski resorts. Additionally, by encouraging continuous improvement and development, they play a significant role in achieving set goals. The efforts in this field are considered a key aspect of ski resorts' sustainability strategies and receive support.

The carbon footprint represents the amount of carbon dioxide (CO₂) and greenhouse gases emitted into the atmosphere by an individual, business, or ski resort. These gases accumulate in the atmosphere, raising the planet's temperature and causing climate change. Therefore, carbon footprint practices are considered a helpful tool for ski resorts to reduce their environmental impacts and achieve sustainable tourism goals.

Energy efficiency practices are crucial within the scope of sustainability activities, as they provide economic savings, environmental protection with less energy consumption, contribute to combating climate change, and help ensure that the energy used is more reliable and clean. Therefore, energy efficiency is said to be of critical importance for the long-term sustainability and environmental obligations of ski resorts. Within this scope, energy efficiency practices gain top priority among

sustainability efforts at ski resorts, and activities carried out in this area involve intensive efforts.

Resource efficiency refers to the effective use of limited and rapidly depleting resources. This necessity is seen in terms of increasing production capacity, keeping operational costs lower, and reducing waste. Resource efficiency practices increase the sustainability of ski resorts and ensure their continuity in the market. By being perceived as environmentally friendly and responsible businesses, these practices make ski resorts attractive to environmentally conscious tourists.

Localization allows the natural and cultural riches of a destination to be preserved and allows these riches to develop within tourism activities. Offering products obtained from the region's resources to consumers supports both regional economies and local employment. Practices focusing on local values are considered important for supporting sustainable tourism and contributing to the local economy at ski resorts. In this context, localization practices improve the operational efficiency and long-term sustainability of ski resorts while also increasing the potential for winter tourism.

Waste management in ski resorts is crucial for environmental sustainability and brand perception in the tourism sector. Waste management practices ensure the separation and recycling of waste, as well as the processing of organic waste through various methods for use in other resources. Effective waste management contributes to environmental protection by reducing energy and water consumption and lowering carbon footprints.

One of the most significant factors contributing to environmental impacts is transportation, especially in terms of CO₂ emissions. Practices in transportation vehicles such as electric vehicles, public transportation, and low CO₂ emission routes are important for reducing adverse environmental effects in ski resorts. Moreover, the classification of vehicle entries demonstrates the necessary sensitivity shown in terms of transportation

capacities and resource conservation in relevant ski resorts.

Environmental integration practices enable ski resorts to be managed in harmony with the natural environment and achieve sustainable tourism goals. These practices, aimed at preserving the environment, are determined to be of tertiary importance within sustainability activities in ski resorts. Smart home practices within these practices have features such as energy efficiency, remote control, and programmable temperature settings. Primitive cooling systems, natural ventilation, and shading techniques reduce the need for mechanical cooling. Restoration and preservation of cultural heritage elements are crucial for maintaining the region's cultural identity and passing it on to future generations. Moreover, preserving wetlands through drainage contributes to the management of water resources in the region and increases the sustainability of ecosystems in dry parts of the region.

In addition to the mentioned themes, other practices carried out within the scope of sustainability activities in ski resorts can also be mentioned. Awareness-raising activities through sustainability logo studies, environmental awareness creation, recognition of social responsibilities, brand value creation, and thus meeting international standards are important practices for ski resorts. Reforestation efforts aimed at maintaining the climate balance in the region help reduce harmful environmental effects. Furthermore, the establishment of management organizations for conducting sustainability studies in the region is considered important for achieving sustainability goals, ensuring the correct use of the region's natural resources, and providing education and awareness-raising activities. In conclusion, many sustainability activities are being carried out by ski resorts in the Alps, highlighting the increasing importance of sustainability activities with each passing day.

Based on the findings presented above, several suggestion have been developed for the Erciyes Ski Resort:

- Focusing on integrating tourism activities as a lifestyle of sustainability at its core,
- Providing education, activities, and incentives to increase awareness and consciousness about sustainability,
- Implementing eco-driving training and awareness programs for all employees to adopt both in the workplace and in their personal lives,
- Activating certification and reward systems to support practices such as green snowflakes and green buildings,
- Establishing central systems and cloud computing to reduce carbon footprints, as well as adapting fuel types used in vehicles,
- Encouraging investments in renewable energy,
- Implementing energy-saving measures such as reducing decorative lights, opting for energy-efficient devices, and shutting off electronic devices when not in use under the leadership of the destination management organization,
- Protecting the future and ensuring the continuity of ski resorts by shortening the season by one week, as done in Les Deux Alpes,
- Promoting practices that conserve water and reduce pollution,
- Supporting the local community and businesses in terms of both employment and consumption of products,
- Creating waste management guidelines for the destination and making it mandatory for all facilities to comply,
- Collaborating with local authorities to recycle recyclable waste,
- Closing vehicle or guest access when necessary to preserve carrying capacity;
- Preferring eco-friendly vehicles in all processes where vehicles are used;
- Encouraging scientific research and protective activities for the preservation of existing habitats and further afforestation,
- Eliminating elements causing visual and noise pollution;
- Promoting the formation of voluntary communities and organizations to actively carry out practices related to climate change in line with the sustainability approach.

Ethical Approval

This article does not involve a study group that requires ethical approval.

REFERENCES

- Ahmed, Y., & Helhel, Y. (2022). İklim değişikliği ve turizm ilişkisi: Olası uyum ve çözüm önerileri. *Journal of Tourism Research Institute*, 3(2), 101-122.
- Akdoğan, L. (2023). Sürdürülebilir tüketim: Kavramsal bir çalışma. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 43-53.
- Akıncı, Z., & Kasalak, M. A. (2016). Sürdürülebilir turizm yönetimi açısından özel ilgi turizminin yeri ve önemi. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (1), 161-182.
- Ayaz, N., & Apak, Ö. C. (2017). Kış turizmine katılan yerli turistlerin seyahat motivasyonları ve seyahat memnuniyetleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 79-94.
- Aygün Oğur, A., & Baycan, T. (2023). How to manage tourism development based on impacts of climate change in Türkiye. *Asia-Pacific Journal of Regional Science*, 1-24.
- Baud, A. (2019). Mont Blanc and the Aiguilles Rouges: A guide for skiers. *The Alpine Journal*, 123.

- Bausch, T., & Pechlaner, H. (2019). Outdoor recreation and sustainable tourism in the Alps: A review of research. *Journal of Alpine Research Revue de Géographie Alpine*, 107(4).
- Berg, B. L. (2009). An introduction to content analysis. *Qualitative Research Methods for the Social Sciences* (pp. 338–377) (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Ceylan, Y. (2019). Sürdürülebilir turizm kapsamında turizmde eko etiketler. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 65-80.
- Çakmak, F., & Yılmaz, Ö. (2018). Turizmin iktisadi sürdürülebilirliği açısından kış turizmi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 267-286.
- Demiroğlu, O. C., Lundmark, L., Saarinen, J., & Müller, D. K. (2019). The last resort? Ski tourism and climate change in Arctic Sweden. *Journal of Tourism Futures*, 6(1), 91-101.
- Elsasser, H., & Bürki, R. (2002). Climate change as a threat to tourism in the Alps. *Climate Research*, 20(3), 253-257.
- Garda, B., & Temizel, M. (2016). Sürdürülebilir turizm çeşitleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, (12), 83-103.
- Garrigós-Simón, F. J., Galdón-Salvador, J. L., & Gil-Pechuán, I. (2015). The economic sustainability of tourism growth through leakage calculation. *Tourism Economics*, 21(4), 721-739.
- Gedik, Y. (2020). Sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarla sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 3(3), 196-215.
- Hendriks, J., Zammit, C., Hreinsson, E. Ö., & Becken, S. (2013). A comparative assessment of the potential impact of climate change on the ski industry in New Zealand and Australia. *Climatic Change*, 119, 965-978.
- J. M. Njoroge., (2015). Climate change and tourism adaptation: Literature review. *Tourism and Hospitality Management*, 21 (1), 95-108.
- Janker, J., & Mann, S. (2020). Understanding the social dimension of sustainability in agriculture: a critical review of sustainability assessment tools. *Environment, Development and Sustainability*, 22(3), 1671-1691.
- Kapetanakis, D., Georgopoulou, E., Mirasgedis, S., & Sarafidis, Y. (2022). Weather preferences for ski tourism: an empirical study on the largest ski resort in Greece. *Atmosphere*, 13(10), 1569.
- Körner, C. (1999). Biodiversity of the Alps: Assessment, spatial patterns and threats. *Biodiversity and Conservation*, 8(9), 1313-1329.
- Kusumaningrum, S. D. (2022). Sustainability and destination branding: A review of research Trends. *Tourism & Rural Development Studies*, 7(4).
- Magnusson, T., Karabag, S. F., Wigger, K., & Andersson, G. (2023). Sustainability transitions in tourism: on the transformation of a fragmented sector. *Tourism Geographies*, 1-16.
- Nurettin, A. Y. A. Z., & Apak, Ö. C. (2017). Kış turizmine katılan yerli ziyaretçilerin seyahat davranışları: Erciyes Kayak Merkezi örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (49), 27-43.
- Ogrin M., Ogrin D., Rodman N., Močnik M., Vengar R., Smolej A. & Bunčič G. (2011). Climate change and the future of winter tourism in slovenia. *Hrvatski Geografski Glasnik*, 73(1), 215- 228.
- Özçoban, E. (2019). Türkiye’de kış turizmi ve erciyes kayak merkezi üzerine bir değerlendirme. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 7(3), 1606-1625.
- Paris, C. M. (2016). Sustainability: A threshold concept for tourism education. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 64(3), 329-337.
- Paunović, I., & Jovanović, V. (2017). Implementation of sustainable tourism in the German Alps: A case study. *Sustainability*, 9(2), 226.
- Pelit, E., Baytok, A., & Oybalı, H. H. (2015). Sürdürülebilir turizm mi? Turizmde sürdürülebilirlik mi? Kavramsal bir tartışma.

- Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 6(14).
- Salim, E., Ravanel, L., Bourdeau, P., & Deline, P. (2021). Glacier tourism and climate change: effects, adaptations, and perspectives in the Alps. *Regional Environmental Change*, 21(4), 120.
- Schmid, S. M., Kissling, E., & Roberts, D. G. (2010). Geology and tectonics of the Alpine mountain belt. *Earth-Science Reviews*, 102(3-4), 121-158.
- Snelson, C. L. (2016). Qualitative and mixed methods social media research: A review of the literature. *International Journal of Qualitative Methods*, 15(1), 1-15.
- Steiger, R., Knowles, N., Pöll, K., & Rutty, M. (2022). Impacts of climate change on mountain tourism: A review. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-34.
- Steiger, R., Posch, E., Tappeiner, G., & Walde, J. (2023). Seasonality matters: simulating the impacts of climate change on winter tourism demand. *Current Issues in Tourism*, 26(17), 2777-2793.
- Stoelzle, M., Seibert, J., & Stahl, K. (2008). Assessing the hydrological significance of Alpine areas for lowland water resources. *Hydrological Processes*, 22(13), 2235-2246.
- Sungur, Z. (2012). Sürdürülebilir ekoturizmin toplumsal etkileri: Türkiye'den örnekler. *In International Conference On Eurasian Economies*, 1 (1), 338-344).
- Tsiaras, S. (2017). Exploring the impact of tourism to the sustainable development of mountain regions: Implications of the climatic conditions. *International Journal of Agricultural and Environmental Information Systems (IAEIS)*, 8(1), 14-28.
- Uğurlar, A. (2017). Turizmde sürdürülebilirlik: Bir ölçülebilirlik aracı olarak göstergelerin önemi. *İdealkent*, 8(21), 118-140.
- Veblen, T. L. (2008). The cultural landscape of the Alps: Past, present and future. *Mountain Research and Development*, 28(3/4), 298-309.
- Yenice, Z., & Ercoşkun, Ö. Y. (2019). Türkiye'de kış turizmi merkezlerinin iklim değişikliğine dirençliliğinin değerlendirilmesi, Bolu Köroğlu Dağı ve Erzurum Palandöken örnekleri. *Resilience*, 3(2), 269-285.
- Yurdakul, M. (2020). İşletmelerde sürdürülebilirliğin sağlanmasında eko inovasyon uygulamaları: Bir model önerisi. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 15-33.
- Yurtsal, K. (2019). Türkiye'de sürdürülebilir turizm. *Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 61-69.

FİNANSAL TEKNOLOJİLERİN KAYNAK VERİMLİLİĞİ PERSPEKTİFİNDE EKOLOJİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞE ETKİLERİ: G20 ÜLKELERİNDEN AMPİRİK KANITLAR

ÇABAŞ, Meral (Dr.) Bağımsız Araştırmacı, Çanakkale, Türkiye.
E-posta: dogacabas@hotmail.com ORCID: 0000-0002-3335-3297

Öz

Ekonomik faaliyetlerin neden olduğu ekolojik kaygı tüm dünyanın ortak sorunudur. İnsani gelişme yanında sürdürülebilir çevre de sürdürülebilir kalkınma hedeflerindedir. Çevreyle ilgili kaygılar finansal yönetim ile teknolojiyi bir araya getirmiş ve dijital dönüşüm yaratmıştır. Hızla yaygınlaşan finansal teknolojiler (fintek) sürdürülebilir kalkınmanın temel dinamiklerinden biri haline gelmiştir. Bu çalışma 19 G20 üyesi ülkeye yönelik fintek ile ekolojik bozulma arasındaki bağlantıyı kaynak verimliliği perspektifinde anlamaya odaklanmıştır. Bu doğrultuda kantil regresyon ve dinamik regresyon modellerinden yararlanılmıştır. Kantiller arasındaki marjinal etkileri ölçebilen MMQR ile elde edilen sonuçların sağlamlık kontrollerinde dinamik etkileri ölçebilen Sistem-GMM tahmincisi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular G20 ülkelerinde fintekin kaynak verimliliği kanalıyla ekolojik açıkları anlamlı bir şekilde giderdiğine işaret etmektedir. Ayrıca bu ülkelerdeki hızlı gelir artışı ve ticaret ekolojik ayak izini artırarak çevre tahribatına neden olmaktadır. Bu bulgular ışığında G20 ülkelerinin dijital dönüşüme entegrasyonu ekolojik kaygılardan kurtulmanın anahtarı gibi görülmektedir. Ekonomik ilerleme ve ticarete entegre edilen fintek yeşil finansman desteğiyle kaynak verimliliği perspektifinde sürdürülebilir bir ekolojinin kilidini açacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fintek, Kaynak Verimliliği, Ekolojik Ayak İzi, MMQR Kantil Regresyon

EFFECTS OF FINANCIAL TECHNOLOGIES ON ECOLOGICAL SUSTAINABILITY IN RESOURCE EFFICIENCY PERSPECTIVE: EMPIRICAL EVIDENCE FROM G20 COUNTRIES

Abstract

Ecological concern caused by economic activities is a common problem of the whole world. In addition to human development, sustainable environment is one of the sustainable development goals. Environmental concerns have brought financial management and technology together, creating digital transformation. Rapidly expanding financial technologies (fintech) have become one of the key dynamics of sustainable development. This study focuses on analyzing the relationship between fintech and environmental degradation for 19 G20 countries from a resource efficiency perspective. To this end, quantile regression and dynamic regression models are used. MMQR, which measures marginal effects across quantiles, and the system GMM estimator, which measures dynamic effects, are used to check the robustness of the results. The results indicate that in the G20 countries, finance significantly reduces environmental deficits through the resource efficiency channel. Moreover, rapid income growth and trade in these countries increase the ecological footprint and cause. In light of these findings, the integration of G20 countries into digital transformation is seen as the key to getting rid of ecological concerns. Fintech integrated into economic progress and trade will unlock a sustainable ecology from a resource efficiency perspective with the support of green finance.

Keywords: Fintech, Resource Efficiency, Ecological Footprint, MMQR Quantile Regression

Atıf Bilgisi / Reference Information

Çabaş, M. (2024). Finansal teknolojilerin kaynak verimliliği perspektifinde ekolojik sürdürülebilirliğe etkileri: G20 ülkelerinden ampirik kanıtlar, *Elegest Elegeş*, 4(1), 45-57.

GİRİŞ

Paris İklim Değişikliği Anlaşması, iklim değişikliğinden kaynaklanan çevre ve toplumsal riskleri değerlendirmek amacıyla 2015 yılında oluşturulmuştur (Udegha & Muchapondwa, 2023). Dünya ekonomilerinin çoğu, sera gazı emisyonlarını azaltarak küresel ısınmayı 2 santigrat derecenin altında tutmayı, tercihen 1,5 santigrat derece veya sanayi öncesi seviyelerin altında bir düzeyde tutmayı hedefleyen yasal düzenlemeleri uygulamak zorundadır (Udegha & Ngepah, 2022). Fosil yakıtlara bağımlı olan ülkelerde karbondioksit (CO₂) artışı çevresel tehlikeleri dikkate almayan ancak ekonomik kalkınmaya önem veren ülkelerin kaygısını tetiklemiştir (Hao, Chen, & Research, 2023). Özellikle G20 ülkeleri gibi küresel ekonominin %85'ini, küresel ticaretin %80'ini ve ayrıca dünya nüfusunun üçte ikisini kapsayan büyük ekonomilerin, CO₂ emisyonları, hızlı ekonomik büyüme ve imalat sektöründeki genişlemeleriyle birlikte artmıştır. Bu emisyon artışları, iklim değişikliği ve çevresel bozulma gibi ciddi sonuçlara yol açabilmektedir (Huang vd., 2024). Çevresel endişelerin artması, teknoloji ve finansal yönetim alanlarında birçok yeniliğin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu yeniliklerden biri de dijital dönüşüm ve sürdürülebilir finans çerçevesinde finansal teknolojilerdir (fintek) (Chueca Vergara & Ferruz Agudo, 2021). Bu teknolojiler finansal hizmetlerde kullanılan ve finansal işlemlerin gerçekleştirilme biçiminde önemli değişiklikler yaratabilen yenilikçi teknolojiyi ifade etmektedir. İnternet, mobil internet, büyük veri, yapay zeka ve daha fazlası gibi teknolojileri kullanarak çevrimiçi şirketler veya finansal kurumlar tarafından sunulan yeni iş modellerini ve uygulamalarını içermektedir (Udegha & Ngepah, 2023).

Finansal teknolojiler, geleneksel finansla bilgi teknolojileri arasındaki boşluğu doldurarak fon sağlayıcıları arasındaki bilgi eksikliğini azaltıp daha iyi kararlar alınmasını sağlar. Ayrıca, işlem maliyetlerinin azalması, finansal işlemlerin daha verimli ve düşük maliyetli olmasını sağlar. Bu tür bir bağlantı, genellikle finansal teknolojiler veya dijital

platformlar aracılığıyla gerçekleştirilir (Muganyi vd., 2021). Fintek, küçük yatırımcılar için erişilebilir ve kullanışlı olduğu için, yatırım yapma imkanını genişletir ve onların finansal ihtiyaçlarını belirleme konusunda yardımcı olur. Ayrıca, yeşil finansmanın kullanılabilirliğini artırarak, maliyetleri ve bilgi asimetrisini azaltır, verimliliği teşvik eder ve doğal kaynakların değerini koruma bilincini artırır. Böylece, sürdürülebilir kalkınmayı destekler ve yeşil finansmanın gelişimine katkıda bulunur (Tao vd., 2022; Yang vd., 2021). Ekolojik zararları azaltmanın en bilinen ve etkili yöntemlerinden biri çevre teknolojileridir. Bu gelişmeler, enerji kullanımını anında azaltan ve enerji verimliliğini artıran en ileri teknik uygulamaları geliştirmektedir. Çevre dostu teknolojiler doğrudan ve dolaylı etkileriyle ekolojik zararın azaltılmasına katkıda bulunabilir. Çevre dostu teknolojiler aynı zamanda yenilenebilir kaynakların geliştirilmesi, enerji verimliliği ve geleneksel kaynakların yeşil ve verimli kullanımı dâhil olmak üzere diğer faktörleri de dolaylı olarak etkilemektedir (Costantini vd., 2017).

Sera gazı emisyonlarının neden olduğu çevresel ve iklimsel sorunların büyük bir kısmının kaynak kullanımıyla doğrudan ilişkilendirildiği düşünüldüğünde, dünya genelinde birçok önde gelen ekonomi için en büyük önceliklerden biri, kaynakların etkin kullanımı ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmaktır (Alola & Adebayo, 2022). Dolayısıyla toplumların refahının gelişmesi için kaynak verimliliğinin artırılması gerekmektedir. Bu da verilen hizmetin her faaliyet birimi başına çevresel kaynak kullanılarak daha verimli bir şekilde sunulmasıyla mümkün olmaktadır (Plank vd., 2021). Bu doğrultuda çalışmanın amacı 19 G20 üyesi ülkede fintek ile ekolojik bozulma arasındaki bağlantıyı kaynak verimliliği perspektifinde incelemektir. Bilindiği kadarıyla fintek konusu daha önce G20 perspektifinde analiz edilmemiştir. Çalışmanın bu anlamda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde giriş, ikinci bölümde konu ile ilgili literatür tanıtılmıştır. Üçüncü bölümde çalışmanın ampirik kısmı yer almakta ve

son bölümde ise çalışmadan elde edilen bulgular politika çıkarımı doğrultusunda değerlendirilmiştir.

1. LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

Fintek alanında yapılan araştırmaların yeni olması, bu alanda literatürün sınırlı olmasına yol açmaktadır. Ancak, fintek ve çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili mevcut literatürde, bu konuya ilişkin az sayıda da olsa çalışma

bulunmaktadır. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında fintek şirketlerinin kaynak verimliliği ile birlikte çevresel ve iklimsel sorunları ele aldıkları ve ekonomilerin daha yeşil bir finansal sistem benimsemelerine odaklandıkları görülmektedir. Aşağıdaki Tablo 1 fintek ve kaynak verimliliğinin çevresel sürdürülebilirlik ile ilişkisini ortaya koyan çalışmalardan oluşmaktadır.

Tablo 1. Finansal teknoloji ve kaynak verimliliğinin çevre ile ilişkisini inceleyen çalışmalar

Yazar(lar)	Ülkeler/Örnek Grubu	Dönem	Metodoloji	Bulgular
Przychodzen vd. (2019)	Standard & Poor's 500 şirketleri	1999–2016	Boylamsal analiz	Fintek borsa değerlemelerinde önemli pozitif gecikmeli kazançlara yol açmaktadır.
Xie vd. (2022)	221 Çinli imalat firması	-	Boylamsal analiz	Fintek, firmaların finansal performansı üzerinde U şeklinde bir etkiye sahiptir.
Zhang vd. (2023)	166 Çin eyalet düzeyinde şehir	2004-2019	STIRPAT ve C-D üretim fonksiyonu modelleri	Yeşil teknoloji yeniliği, ekonomik kalkınma ve hava kalitesinin iyileştirilmesi üzerinde mekansal yayılma etkilerine sahiptir.
Alola vd. (2021)	28 Avrupa Birliği Ülkesi	2000-2017	ARDL model	Temiz enerji gelişimi çevresel sürdürülebilirliği artırmaktadır.
Baniya ve Aryal (2022)	Nepal	1993-2017	Etki-Tepki analizi	Yerel kaynak tüketiminin çevreyi kirlettiği sonucuna ulaşılmıştır.
Usman vd. (2022)	28 Avrupa Birliği Ülkesi	2000:Q1-2017:Q4	GMM analizi	Ev içi malzeme tüketimi çevreye yönelik çabaları etkilemektedir.
Álvarez-Herránz vd. (2017)	28 OECD Ülkesi	1990-2014	V-gecikme dağıtım modeli	Yeşil teknoloji yenilikleri karbon salımlarını ve çevre kirliliğini azaltabilecektir.
Yuan vd. (2022)	Çin	2005-2017	STIRPAT model	Yeşil inovasyon CO ₂ emisyonları üzerinde güçlü bir azaltıcı etki yaratmaktadır.
Du vd. (2019)	71 Ülke	1996-2012	Panel threshold model	Düşük gelir düzeyinde yeşil teknoloji yeniliklerinin CO ₂ emisyonlarını azaltma konusunda önemli bir etkisi yoktur.

2. YÖNTEM

2.1. Veri Seti ve Model

Çalışma G20 ülkelerinde finansal teknolojilerin (FİNTEK) ve kaynak verimliliğinin (KV) ekolojik sürdürülebilirliğe etkisini ekonometrik olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Ekolojik sürdürülebilirlik ekolojik ayak izi (EAİ) ile temsil edilirken; kişi başı gelir (KGSYH), ticaret (TİC) ve nüfus yoğunluğu (NY) ile bağlantılarına dair ampirik kanıtlar da elde edilmiştir. G20 üyesi 19 ülkeye¹ yönelik yapılan çalışmada 2010-2021 dönemi yıllık panel veriler dikkate alınmıştır. Analiz döneminin 2010 yılında başlaması, fintek verilerine bu yıldan itibaren ulaşılması ile ilgilidir. Tüm değişkenler doğal logaritmaları alınarak modele dâhil edilmiş olup bu durum "L" önekiyle gösterilmiştir. Değişkenlere ait açıklayıcı bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Çalışmada kullanılan regresyon modeline ait genel ifade eşitlik 1'de, regresyon modeli de eşitlik 2'de gösterilmiştir.

$$LEA\dot{I}_{it}=f(LF\dot{I}NTEK_{it}, LKV_{it}, LT\dot{I}C_{it}, LKGSYH_{it}, LNY_{it}) \quad (1)$$

$$LEA\dot{I}_{it}=\alpha_0 + \alpha_1 LF\dot{I}NTEK_{it} + \alpha_2 LKV_{it} + \alpha_3 LT\dot{I}C_{it} + \alpha_4 LKGSYH_{it} + \alpha_5 LNY_{it} + \mu_{it} \quad (2)$$

Analiz kapsamındaki değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 3'te raporlanmıştır.

Tablo 3'ü incelediğimizde; ekolojik ayak izinin en yüksek 9.1 (Kanada) ve en düşük 0.9 (Hindistan) değeri aldığını görüyoruz. G20 ülkeleri içinde en yüksek FİNTEK öz sermayesi 176.259.000.000\$ ile ABD ve en düşük 100.000\$ ile Endonezya'ya aittir. Kişi başı gelirin en yüksek değeri aldığı ülke ABD (61829.85\$) ve en düşük değeri aldığı ülke Hindistan (1238.015\$)'dir. Panel genelinde km²'ye düşen kişi sayısı en yüksek Güney Kore (531.109) ve en düşük

Avustralya (2.86)'da kaydedilmiştir. En yüksek kaynak verimliliğini kaydeden ülke İngiltere (2.581) iken en düşük verimlilik Hindistan (0.3)'da kaydedilmiştir. Ticaret yüzdesi maksimum 105.5663 ile Güney Kore'ye minimum 22.48623 ile Arjantin'e aittir.

2.2. Metodoloji

Ekonometrik modelin panel tahminleri 2 ayrı tahminci ile hesaplanmıştır. İlk olarak MMQR kantil regresyon tahmincisi kullanılmış ve sonuçların sağlamlık kontrolü GMM (Genelleştirilmiş Momentler Modeli) dinamik regresyon tahmincisi ile kontrol edilmiştir. Sabit etkiler ve rastgele etiler gibi panel yöntemler ortalamaya göre tahmin yapmakta, heterojenliği ve koşullu dağılım etkilerini hesaba katmamaktadır (An vd., 2021). Bu durum bağımsız değişkenlerin farklı yüzdelik dilimlerdeki etkilerine yönelik tahminleri sınırlandırmaktadır. Bu kısıt neticesinde kantil regresyon yöntemleri geliştirilmiş ve benimsenmiştir. Panel momentler kantil regresyon (MMQR) tahmincisi bağımsız değişkenlerin heterojen ve dağılımsal etkilerini farklı kantillerde (yüzdelik dilimler) belirli bir ölçek ve konum yardımıyla tahmin etmektedir (Awan vd., 2022). Koşullu ortalama etkileri olmaksızın ya da bu etkilerin istatistiki olarak anlamsızlığı durumunda güçlü sonuçlara sahiptir (Binder & Coad, 2011). Aykırı değerlere karşı güçlü ve etkin sonuçlar verebilen tahminci için normal dağılım gerekmemektedir (Zheng vd., 2023).

Sağlamlık testi olarak uygulanan GMM dinamik regresyon tahmincisinin bilinmeyen parametre tahmini yapabilme yeteneği tahmincinin avantajlı özelliğidir. Ayrıca ekonometrik modellerde bağımlı değişken ile hata terimi arasındaki korelasyondan meydana gelebilecek içsellik sorununu da çözebilmektedir (Arellano & Bond, 1991). Bu sorun, bağımlı değişkenin bir gecikmeli değerinin regresyon eşitliğinin sağ tarafına eklenmesiyle giderilmektedir (Roodman, 2009).

¹ABD, Almanya, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan, Türkiye.

Arellano & Bond, (1991) tarafından popüleritesi artırılan bu tahminci Fark-GMM (F-GMM) olarak anılmaktadır. Arellona & Bover (1995) ve Blundell & Bond (1998) ise ek varsayımlarla dönüştürülmüş denklemler oluşturmuştur. Orijinal denklem ile dönüştürülmüş denklemin oluşturduğu sistemi tahmin eden tahminci Sistem-GMM (S-GMM) olarak anılmaktadır. S-GMM’de daha fazla araç değişkeni kullanılması tahmincinin verimliliğini artırmıştır

(Baltagi, 2005). GMM dinamik regresyon tahmincisi otokorelasyon ve değişen varyans problemlerini de çözebilen güçlü bir regresyon tahmincisidir. Çalışmada $N>T$ koşuluna uygun Blundell Bond GMM testi tercih edilmiştir.

Tablo 2. Değişkenlerin tanımları

Değişkenler	Değişkenlerin Açıklaması	Kaynak
EAI	Kişi başı ekolojik ayak izi (kha)	Global Ayak İzi Ağı
FİNTEK	Finansal teknoloji (\$)	PitchBook
KV	Kaynak verimliliği (GSYH/MF)	UR Çevre Programı
NY	Nüfus yoğunluğu (km ² arazi alanına düşen kişi sayısı)	Dünya Kalkınma Göstergeleri
KGSYH	Kişi başı gayri safi yurtiçi hasıla (sabit 2015\$)	Dünya Kalkınma Göstergeleri
TİC	Ticaret (% GSYH)	Dünya Kalkınma Göstergeleri

Tablo 3. Değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler

	EAI	FİNTEK	KGSYH	NY	KV	TİC
Ortalama	4.437719	4.64E+09	24536.51	144.7112	1.162202	52.86353
Maksimum	9.100000	1.76E+11	61829.85	531.1090	2.581000	105.5663
Minimum	0.900000	100000.0	1238.015	2.867859	0.300000	22.48623
Std. Sapma	1.848151	1.70E+10	17927.65	152.5947	0.623166	18.06872
Gözlem Sayısı	228	228	228	228	228	228

arasındaki ilişkilerin yönünü ve büyüklüğünü anlamak adına korelasyon matrisi hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 4’te raporlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde ekonometrik analizlerden elde ettiğimiz ampirik sonuçlar ve sonuçlara yönelik tartışmaya yer verilmiştir. İlk olarak değişkenler

Modeli oluşturan değişkenlerin karşılıklı ilişkilerine yönelik katsayılara baktığımızda G20 ülkelerinde finansal teknolojiler, kaynak verimliliği ve nüfus yoğunluğu ekolojik ayak iziyle negatif ilişkilidir. Bir başka ifade ile bu değişkenlerin çevreyi iyileştirici etkileri söz konusudur. Diğer taraftan kişi başı gelir ile ticaret değişkenlerinin pozitif olması bu ülkelerde

kişi başı gelir ve ticaretteki artışların ekolojik ayak izini artırarak çevreyi kirlettiği anlamına gelmektedir. Değişkenlerin katsayı tahminleri güçlü bir regresyon tahmincisi olan MMQR kantil regresyon tahmincisi ile tahmin edilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 5'te raporlanmıştır.

Tablo 4. Korelasyon matrisi

	LEAİ	LFİNTEK	LKGSYH	LNİ	LKV	LTİC
LEAİ	1					
LFİNTEK	-0.1791160	1				
LKGSYH	0.7410155	0.3514774	1			
LNİ	-0.2611494	-0.0681822	-0.0005622	1		
LKV	-0.0369085	-0.0137800	-0.0607387	-0.0409009	1	
LTİC	0.1992343	-0.2253284	0.1070104	0.2990061	0.0128413	1

Tablo 5. MMQR Kantil Regresyon bulguları

	Konum	Ölçek	0.10	0.20	0.30	0.40
LFİNTEK	-0.0155*** [0.047]	-0.0084*** [0.030]	-0.0265*** [0.043]	-0.0240*** [0.039]	-0.0215*** [0.038]	-0.0200*** [0.040]
LKV	-0.1262** [0.037]	-0.0431** [0.023]	-0.1824** [0.033]	-0.1668** [0.030]	-0.1571** [0.030]	-0.1493** [0.031]
LKGSYH	0.4762*** [0.025]	0.4490*** [0.016]	0.5594*** [0.023]	0.5363*** [0.021]	0.5220*** [0.021]	0.5103*** [0.021]
LNİ	-0.0960*** [0.010]	-0.0285*** [0.006]	-0.0587*** [0.009]	-0.0691*** [0.008]	-0.0755*** [0.008]	-0.0807*** [0.008]
LTİC	0.1740*** [0.036]	0.0599*** [0.023]	0.0959*** [0.033]	0.1176*** [0.030]	0.1310*** [0.029]	0.1419*** [0.031]
	0.50	0.60	0.70	0.80	0.90	
LFİNTEK	-0.0181*** [0.044]	-0.0148*** [0.051]	-0.0085** [0.064]	-0.0045* [0.077]	-0.0032 [0.088]	
LKV	-0.1397** [0.034]	-0.1228** [0.038]	-0.0903** [0.048]	-0.0698* [0.06]	-0.0458 [0.070]	
LKGSYH	0.4961*** [0.024]	0.4711*** [0.027]	0.4230*** [0.034]	0.3927*** [0.041]	0.3571*** [0.048]	
LNİ	-0.0871*** [0.009]	-0.0983*** [0.010]	-0.1199*** [0.013]	-0.1334*** [0.016]	-0.1494*** [0.019]	
LTİC	0.1553*** [0.034]	0.1788*** [0.038]	0.2240*** [0.049]	0.2524*** [0.059]	0.2858*** [0.068]	

Not: [ ] içleri bootstrap standart hataları içerir, ***p<0.01,
**p<0.05, *p<0.1

Tablo 5'te görülen MMQR kantil regresyon tahminleri değişkenler arasındaki korelasyon

katsayıları ile tutarlı olarak elde edilmiştir. FİNTEK değişkeni tüm kantil seviyelerinde negatif, 0.10-0.60 kantillerde %1, 0.70 kantilde %5 ve 0.80 kantilde %10 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Sadece en yüksek kantilde (0.90) istatistiksel olarak anlamsızdır. G20 ülkelerinde finansal teknolojilerdeki %1'lik artış 0.90 yüzdelik dilim hariç tüm kantillerde ekolojik ayak izini ortalama %0.014 oranında düşürerek çevreyi iyileştirmektedir. Finansal teknolojilerdeki gelişmeler çevre dostu yeşil yatırımları artırabilir (Bayram vd., 2022), CO₂ emisyonlarının kontrolünü sağlayan yeşil teknolojilere katkıda bulunabilir. Bu teknolojiler kaynağında FİNTEK bulunan yeşil krediler ile bağlantılıdır (Murshed, 2024). FİNTEK teknoloji kanalıyla CO₂ emisyonlarını düşürebilmekte (Kırıkkaleli & Adebayo, 2020), çevreye duyarlı yeşil teknolojilere sağladıkları finansal destekle ve yeşil teknolojik inovasyona katkısıyla sürdürülebilir çevreyi desteklemektedir (Tamazian vd., 2009). FİNTEK, işletmelerin atık üretimlerini değerlendirmelerine ve azaltmalarına yardımcı olabileceği gibi, kripto para birimleri ve benzeri yenilikçi platformlar aracılığıyla, yatırımcıların varlıklarını daha sürdürülebilir ve çevre dostu ürünlere yönlendirmelerine yardımcı olabilmektedir (Udeagha & Ngepah, 2023).

KV değişkenine ait katsayıyı ıcelediğimizde; tüm kantil seviyelerinde negatif ve 0.90 kantil hariç istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. G20 ülkelerinde kaynakların verimli kullanımı arttığında ekolojik iyileşme yaşanmaktadır. Bu etki ilk kantillerde daha yüksek iken sonraki kantillerde azalan ivmeyle hareket etmektedir. KV'deki %1'lik artış ekolojik ayak izini 0.10 ve 0.80 arası kantillerde ortalama %0.112 oranında düşürerek çevreyi sürdürülebilir hale getirmektedir. Elde edilen bu bulgu literatürdeki çalışmalarla tutarlı çıkmıştır (Li

vd., 2020; Plank vd., 2020; Alola & Adebayo, 2023). FİNTEK ile KV değişkenlerinin aynı kantillerde paralel etkilere sahip olması tesadüf olarak tanımlanamaz. Finansal teknolojiler kaynakların verimli kullanımını destekleyerek ekolojik açıkları kapatabilmektedir. FİNTEK'in enerji sektörüne sağladığı yeşil finansman yoluyla artan yeşil teknolojiler enerji tüketimini azaltarak CO₂ emisyonlarını düşürmektedir (Destek & Sarkodie, 2019). Dolayısıyla ekolojik ayak izi iyileşmektedir.

G20 ülkelerinde NY değişkeninin katsayısı tüm kantillerde negatif ve anlamlı ($p < 0.01$) olarak bulunmuştur. Nüfus yoğunluğunun beklenenin aksine ekolojik ayak izini iyileştirici etkisi, geliri belli bir seviyenin üstünde olan ülkelerde nüfusun farkındalığının da yüksek olması nedeniyle CO₂ emisyonlarının düşüklüğü ile açıklanabilmektedir (Fan vd., 2006). G20 ülkelerinde nüfus yoğunluğu ekolojik ayak izini tüm yüzdelik dilimler boyunca artan bir trendle düşürmektedir. Bu durum, G20 toplumlarında çevre hassasiyetinin gün geçtikçe arttığı sonucunu göstermektedir.

KGSYH ve TİC değişkenlerinin katsayılarına baktığımızda her iki değişken için katsayıların tüm kantiller boyunca pozitif ve anlamlı ($p < 0.01$) olduğunu görmekteyiz. Kişi başı gelir seviyesi arttıkça ekolojik ayak izi azalan bir trendle artmaktadır. Ticaretin artması ekolojik ayak izini artan bir trendle artırmaktadır. Gelir ile çevresel bozulma ilişkisine yönelik yapılan birçok çalışmada gelirin CO₂ emisyonlarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Alam vd., 2016; Baloch vd., 2019; Hassan vd., 2019; Yasmeen vd., 2021).

MMQR kantil regresyon tahminiyle elde edilen katsayıların sağlamlığı GMM dinamik regresyon tahminçisi ile tahmin edilmiş ve bulgular Tablo 6'da raporlanmıştır.

Tablo 6. GMM Regresyon bulguları

LEAİ	Katsayı	WC Robust std. hata	z	P> z
LEAİ _{L1}	0.3137	0.5077	6.18	0.000
LFİNTEK	-0.0264	0.0018	-1.47	0.000***
LKV	-0.1488	0.0512	-2.90	0.004***
LKGSYH	0.6805	0.0573	11.86	0.000***
LNy	-1.3282	0.1951	-6.81	0.000***
LTİC	0.0478	0.0260	1.84	0.036**
Sargan-Hansen test	chi2(18) = 11.24503 Prob > chi2 = 0.8837			
Arellano-Bond otokorelasyon testi	AR(1): -2.2077 Prob > z = 0.0273 AR(2): 1.1227 Prob > z = 0.2616			

Tablo 6'daki Sargan-Hansen test sonucu araç değişkenlerinin geçerli olduğunu, Arellano-Bond testinin sonuçları da modelde otokorelasyon sorunu olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla GMM regresyon tahmincisinin varsayımları sağlanmıştır. GMM tahmin sonuçlarını incelediğimizde; MMQR sonuçları ile paralel olarak FİNTEK, KV ve NY değişkenlerinin ekolojik ayak izini anlamlı bir şekilde düşürdüğünü, KGSYH ve TİC değişkenlerinin de ekolojik ayak izini artırıcı etkileri olduğunu görmekteyiz.

SONUÇ

Gezegenin küresel problemlerinden biri olan iklim değişikliği ile mücadele edebilmek insanlık için kritik öneme sahiptir. Toplumların sosyal ve ekonomik faaliyetleri gün geçtikçe artmakta ve ekolojik tahribatı beraberinde getirmektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin de odağında olan bu soruna ivedilikle çözüm getirilmelidir. Önlem alınmaması halinde artan CO₂ emisyonları ve sera gazı emisyonları dünyayı iklim felaketine doğru sürüklemektedir. Dünya üzerinde hızla yayılan dijital dönüşüm çevre tahribatıyla başa çıkabilmenin anahtarı olarak görülmektedir. Finansal teknolojiye sahip firmaların yeşil finansman imkânları sera gazı emisyonlarını düşürerek sürdürülebilir ekolojide katkı sağlayabilmektedir. Fintekin bu anlamda yeni yeni yaygınlaşmaya başlaması ve sürdürülebilir

çevre için çok önemli bir misyona sahip olması çalışmanın odağını oluşturmuştur.

Çalışmada finansal teknolojiler, kaynak verimliliği, kişi başı gelir, ticaret ve nüfus yoğunluğunun G20 ülkelerinde ekolojik ayak izine etkileri 2010-2021 dönemi için ekonometrik olarak incelenmektedir. Değişkenlerin katsayı tahminleri, bağımsız değişkenlerin farklı zaman dilimlerine yönelik marjinal etkilerine güçlü çıkarımlar yapabilen MMQR kantil regresyon tahmincisi ile yapılmıştır. Elde ettiğimiz katsayıların sağlamlılığını yine güçlü bir tahminci olan ve değişkenler arasındaki dinamik etkileri ortaya koyabilen GMM yöntemiyle kontrol edilmiştir. G20 ülkelerinde analiz döneminde finansal teknolojiler kaynak verimliliğini artırarak çevreyi anlamlı bir şekilde iyileştirmektedir. Ayrıca nüfus yoğunluğunun da çevreyi anlamlı bir şekilde iyileştirmesi bu ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ile açıklanabilmektedir. Öte yandan G20 ülkelerinde günden güne artan ticaret hacmi ve kişi başı gelir ekolojik tahribata yol açmaktadır.

Çalışmada elde edilen bulgular dikkate alındığında G20 ülkelerinde finansal teknolojiler yaygınlaştırılarak daha etkin kullanımı sağlanmalıdır. Bu doğrultuda gerek kamu kesimi gerek özel kesim fintek uygulamalarını artırmalıdır. G20 ülkeleri, yeşil tahviller, sürdürülebilir endeksler ve yeşil kredi ürünleri gibi sürdürülebilir finansal araçların oluşturulmasını ve yatırımcılara sunulmasını

desteklemelidir. Finansal teknolojilere paralel olarak kaynakların verimli kullanımı konusunda farkındalık yaratılmalıdır. Politika yapımcıların, sanayi kuruluşları ve nihai tüketicilerin enerji verimliliği farkındalıkları artırılmalıdır. Devletler kurumlarına hukuki, teknik ve finansal olarak destek vermeli ve çevre dostu enerji kullanımına teşvik etmelidir. G20 toplumlarının iklim değişikliğini azaltmak konusunda eğitim ve farkındalıkları artırılmalıdır.

Bu çalışma G20 ülkelerine ait panel verilerle gerçekleştirilmiştir. Gelecekteki çalışmalarda farklı ülke veya ülke grupları için fintekin çevreye etkisi

KAYNAKÇA

- Alam, M. M., Murad, M. W., Noman, A. H. M., & Ozturk, I. (2016). Relationships among carbon emissions, economic growth, energy consumption and population growth: Testing Environmental Kuznets Curve hypothesis for Brazil, China, India and Indonesia. *Ecological Indicators*, 70, 466-479.
- Alola, A. A., Akadiri, S. S., & Usman, O. (2021). Domestic material consumption and greenhouse gas emissions in the EU-28 countries: Implications for environmental sustainability targets. *Sustainable Development*, 29(2), 388-397. <https://doi.org/10.1002/sd.2154>
- Alola, A. A., & Adebayo, T. S. (2022). Are green resource productivity and environmental technologies the face of environmental sustainability in the Nordic region?. *Sustainable Development*, 31, 760-772.
- Alola, A. A., & Adebayo, T. S. (2023). The potency of resource efficiency and environmental technologies in carbon neutrality target for Finland. *Journal of Cleaner Production*, 389, 136127.
- Álvarez-Herránz, A., Balsalobre, D., Cantos, J. M., & Shahbaz, M. (2017). Energy innovations-GHG emissions nexus: Fresh empirical evidence

araştırılabilir. Çevreyle ilgili diğer faktörler ele alınarak derinlemesine politika önerileri verilebilir. Farklı ekonometrik teknik ve yöntemlerle ampirik kanıtlara ulaşılabilir.

Etik Kurul İzni

Bu makale etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

from OECD countries. *Energy Policy*, 101, 90-100. doi: 10.1016/j.enpol.2016.11.030

- An, H., Razzaq, A., Haseeb, M., & Mihardjo, L. W. (2021). The role of technology innovation and people's connectivity in testing environmental Kuznets curve and pollution heaven hypotheses across the Belt and Road host countries: New evidence from method of moments quantile regression. *Environmental Science and Pollution Research*, 28, 5254-5270.
- Arellano, M. & Bond, S. (1991). Some tests of specification for panel data: Monte Carlo evidence and an application to employment equations. *The Review of Economic Studies*, 58(2), 277-297.
- Arellano, M. & Bover, O. (1995). Another look at the instrumental variable estimation of error-components models. *Journal of Econometrics*, 68(1), 29-51. [https://doi.org/10.1016/0304-4076\(94\)01642-D](https://doi.org/10.1016/0304-4076(94)01642-D)
- Awan, A., Abbasi, K. R., Rej, S., Bandyopadhyay, A., & Lv, K. (2022). The impact of renewable energy, internet use and foreign direct investment on carbon dioxide emissions: A method of moments quantile analysis. *Renewable Energy*, 189, 454-466.
- Baloch, M.A., Zhang, J., Iqbal, K., & Iqbal, Z. (2019). The effect of financial development on ecological footprint in BRI countries: Evidence

- from panel data estimation. *Environ. Sci. Pollut. Res.*, 26, 6199–6208.
- Baltagi, B. H. (2005). *Econometric analysis of panel data*. 3rd Edition, John Wiley & Sons Inc., New York.
- Baniya, B., & Aryal, P. P. (2022). Nepal's domestic material consumption— Projection and causal impact of external financial inflows, services value-added, population, and economic growth. *Environmental Science and Pollution Research*, 29(22), 33674–33697. <https://doi.org/10.1007/s11356-021-18050-9>
- Bayram, O., Talay, I., & Feridun, M. (2022). Can FinTech promote sustainable finance? Policy lessons from the case of Turkey. *Sustainability*, 14(19), 12414.
- Binder, M., & Coad, A. (2011). From Average Joe's happiness to Miserable Jane and Cheerful John: Using quantile regressions to analyze the full subjective well-being distribution. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 79(3), 27590. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2011.02.005>.
- Blundell, R. & Bond, S. (1998). Initial conditions and moment restrictions in dynamic panel data models. *Journal of Econometrics*, 87(1), 115-43. [https://doi.org/10.1016/S0304-4076\(98\)00009-8](https://doi.org/10.1016/S0304-4076(98)00009-8)
- Costantini, V., Crespi, F., Marin, G., & Paglialunga, E. (2017). Eco-innovation, sustainable supply chains and environmental performance in European industries. *Journal of Cleaner Production*, 155, 141-154.
- Chueca Vergara, C., & Ferruz Agudo, L. (2021). Fintek and sustainability: Do they affect each other?. *Sustainability*, 13(13), 7012. <https://doi.org/10.3390/su13137012>
- Destek, M. A., & Sarkodie, S. A. (2019). Investigation of environmental Kuznets curve for ecological footprint: The role of energy and financial development. *Science of the Total Environment*, 650, 2483-2489.
- Du, K., Li, P., & Yan, Z. (2019). Do green technology innovations contribute to carbon dioxide emission reduction? Empirical evidence from patent data. *Technol. Forecast. Soc. Chang.* 146, 297–303. doi: 10.1016/j.techfore.2019.06.010
- Fan, Y., Liu, L. C., Wu, G., & Wei, Y. M. (2006). Analyzing impact factors of CO2 emissions using the STIRPAT model. *Environmental Impact Assessment Review*, 26(4), 377-395.
- Hassan, S. T., Baloch, M. A., Mahmood, N., & Zhang, J. (2019). Linking economic growth and ecological footprint through human capital and biocapacity. *Sustainable Cities and Society*, 47, 101516.
- Hao, Y., & Chen, P. (2023). Do renewable energy consumption and green innovation help to curb CO2 emissions? Evidence from E7 countries. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(8), 21115-21131.
- Huang, Y., Rahman, S. U., Meo, M. S., Ali, M. S. E., & Khan, S. (2024). Revisiting the environmental Kuznets curve: assessing the impact of climate policy uncertainty in the Belt and Road Initiative. *Environmental Science and Pollution Research*, 1-15.
- Kirikaleli, D. & Adebayo, T. S. (2020). Do renewable energy consumption and financial development matter for environmental sustainability? New global evidence. *Sustainable Development*, 29(4), 583-594. <https://doi.org/10.1002/sd.2159>.
- Li, G., Zakari, A., & Tawiah, V., (2020). Energy resource melioration and CO2 emissions in China and Nigeria: Efficiency and trade perspectives. *Resources Policy*, 68, 101769.
- Muganyi, T., Yan, L., & Sun, H. P. (2021). Green finance, fintek and environmental protection: Evidence from China. *Environ. Sci. Ecotechnol.* 7, 100-107.

- Murshed, M. (2024). The role of Fintech financing in correcting ecological problems caused by mineral resources: Testing the novel ecological deficit hypothesis. *Resources Policy*, 88, 104439.
- Plank, B., Eisenmenger, N., & Schaffartzik, A. (2021). Do material efficiency improvements backfire?: insights from an index decomposition analysis about the link between CO2 emissions and material use for Austria. *J. Ind. Ecol.* 25 (2), 511–522.
- Przychodzen, W., Leyva-de la Hiz, D., & Przychodzen, J. (2020). First-mover advantages in green innovation-Opportunities and threats for financial performance: A longitudinal analysis. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27 (1), 339–357. doi:10.1002/csr.1809.
- Roodman, D. (2009). How to do xtabond2: An introduction to difference and system GMM in Stata. *The Stata Journal*, 9(1), 86-136.
- Sargan, J. D. (1958). The estimation of economic relationships using instrumental variables. *Econometrica*, 26 (3), 393-415.
- Tamazian, A., Chousa, J. P., & Vadlamannati, K. C. (2009). Does higher economic and financial development lead to environmental degradation: Evidence from BRIC countries. *Energy Policy*, 37(1), 246-253.
- Tao, R., Su, C. W., Naqvi, B., & Rizvi, S. K. A. (2022). Can fintech development pave the way for a transition towards low-carbon economy: A global perspective. *Technological Forecasting and Social Change*, 174, 121278.
- Udeagha, M. C., & Ngepah, N. (2022). Disaggregating the environmental effects of renewable and non-renewable energy consumption in South Africa: Fresh evidence from the novel dynamic ARDL simulations approach. *Econ Change and Restructuring*, 55(3), 1767–1814. doi:https://doi.org/10.1007/s10644-021-09368-y.
- Udeagha, M. C., & Muchapondwa, E. (2023). Achieving regional sustainability and carbon neutrality target in BRICS economies: Understanding the importance of fiscal decentralization, export diversification and environmental innovation. *Sustain. Dev.* 31, 2620–2635, <https://doi.org/10.1002/sd.2535>.
- Udeagha, M. C. & Ngepah, N. (2023). The drivers of environmental sustainability in BRICS economies: Do green finance and fintech matter?. *World Development Sustainability*, 3, 100096.
- Usman, O., Alola, A. A., & Akadiri, S. S. (2022). Effects of domestic material consumption, renewable energy, and financial development on environmental sustainability in the EU-28: Evidence from a GMM panel VAR. *Renewable Energy*, 184, 239–251. <https://doi.org/10.1016/j.renene.2021.11.086>
- Xie, X. M., Hoang, T. T., & Zhu, Q. W. (2022). Green process innovation and financial performance: The role of green social capital and customers' tacit green needs. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7(1). doi:10.1016/j.jik.2022.100165 Article 100162.
- Yang, Y., Su, X., & Yao, S. (2021). Nexus between green finance, fintek, and high-quality economic development: *Empirical evidence from China. Resources Policy*, 74, 102445
- Yasmeen, H., Tan, Q., Zameer, H., Vo, X.V., & Shahbaz, M. (2021). Discovering the relationship between natural resources, energy consumption, gross capital formation with economic growth: Can lower financial openness change the curse into blessing. *Resources Policy*, 71, 102013.
- Yuan, B., Li, C., Yin, H., & Zeng, M. (2022). Green innovation and China's CO2 emissions—the moderating effect of institutional quality. *J. Environ. Plan. Manag.* 65, 877–906. doi: 10.1080/09640568.2021.1915260

Zhang, Z., Zhou, Z., Zeng, Z., & Zou, Y. (2023). How does heterogeneous green technology innovation affect air quality and economic development in Chinese cities? Spatial and nonlinear perspective analysis. *Journal of Innovation & Knowledge*, 8, 100419.

Zheng, L., Yuan, L., Khan, Z., Badeeb, R. A., & Zhang, L. (2023). How G-7 countries are paving the way for net-zero emissions through energy efficient ecosystem?. *Energy Economics*, 117, 106428.

COVID-19 SALGINININ TÜKETİCİ DAVRANIŞLARINA ETKİSİ: GIDA PERAKENDECİLİĞİ SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ

Acar, Neşe (Doç. Dr.) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Nevşehir, Türkiye.
E-posta: neseacar@nevsehir.edu.tr ORCID: 0000-0002-9830-1463

ALPAY, Volkan (Doktora Öğrencisi) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir, Türkiye.
E-posta: volkanalpay1@gmail.com ORCID: 0000-0001-7071-3952

Öz

Dünyada meydana gelen doğal ve doğal olmayan afetler insanların hayatlarında farklı alışkanlıklar kazanmasına neden olmuştur. 2019 yılının sonlarına doğru Çin'in Wuhan bölgesinde ortaya çıkan Covid-19 virüsü kısa zamanda bölgesel bir etki olmaktan çıkıp Mart 2020 gibi tüm dünyayı etkileyen bir salgın olmuştur. İnsanlık karşı karşıya kaldığı bu tablo karşısında alışkanlıklarında zorunlu değişiklikler yapmak durumunda kalmıştır. Bunların başında da tüketim alışkanlıkları gelmektedir. Bu dönemde sosyal mesafenin önem kazanması, temassız yaşamın zorunluluğu, evden çıkamama gibi etkenler online alışverişe olan ilgiyi arttırmıştır. Gıda ürünleri de online alışverişe konu olan sektörlerin başında gelmektedir. İnsanlar artık gıda ürünlerini de bilgisayar ve cep telefonlarından görmekte, seçmekte ve sipariş verebilmektedir. Koronavirüs salgınının etkisi ile e-ticaretin market cirosu içindeki payının arttığı görülmektedir. Bu durum insanların çevrimiçi alışveriş yöntemini gıda alışverişlerinde de etkin bir biçimde kullanmaya başladıklarını göstermektedir. Bu çalışmanın amacı gıda perakendeciliğinde Covid-19 salgınının tüketici davranışlarına etkisini e-ticaret kullanımı açısından incelemek ve değerlendirmektir. Araştırmada doküman incelemesi yapılmış ve elde edilen sonuçlar perakendecilik sektöründe tüketici davranışlarında ve tercihlerinde değişim olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, Tüketici, Tüketici Davranışı, E-Ticaret, Gıda Perakendeciliği.

THE EFFECT OF THE COVID-19 EPIDEMIC ON CONSUMER BEHAVIOR: THE EXAMPLE OF THE FOOD RETAIL INDUSTRY

Abstract

Natural and unnatural disasters occurring in the world have caused people to gain different habits in their lives. The Covid-19 virus, which emerged in the Wuhan region of China towards the end of 2019, quickly ceased to be a regional effect and became an epidemic that affected the whole world as of March 2020. In the face of this situation that humanity is faced with, it has had to make necessary changes in its habits. Consumption habits come first among these. In this period, factors such as the importance of social distance, the necessity of living without contact, and not being able to leave the house have increased the interest in online shopping. Food products are also one of the sectors subject to online shopping. People can now view, select and order food products from their computers and mobile phones. It is seen that the share of e-commerce in market turnover has increased due to the impact of the coronavirus epidemic. This shows that people have started to use online shopping effectively for food shopping. The aim of this study is to examine and evaluate the impact of the Covid-19 epidemic on consumer behavior in food retailing in terms of e-commerce usage. Document analysis was conducted in the research and the results showed that there is a change in consumer behavior and preferences in the retail sector.

Keywords: Epidemic, Consumer, Consumer Behavior, E-Commerce, Food Retailing

Atıf Bilgisi / Reference Information

Acar, N. & Alpay, V.,(2024). COVID-19 salgınının tüketici davranışlarına etkisi: Gıda perakendeciliği sektörü örneği, *Elegest Elegeş*, 4(1), 58-67.

GİRİŞ

Dünyada meydana gelen doğal ve doğal olmayan afetler insanların yaşamlarında farklı alışkanlıklar kazanmasına neden olmuştur. Yaşanan bazı afetler daha çok bölgesel etkiler doğururken, 2019 yılının sonlarına doğru çıkış noktası Çin'in Wuhan bölgesi olduğu değerlendirilen Covid-19 virüsü kısa zamanda bölgesel bir etki olmaktan çıkıp Mart 2020 gibi tüm dünyayı etkileyen bir salgına dönüşmüş ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından Covid-19 pandemisi ilan edilerek, çalışmalara başlanmıştır (WHO, 2020). Salgın "kısa zamanda çevredeki insan, hayvan ve bitkilerin büyük bir bölümüne bulaşan, müstevli", "bir hastalığın yaygınlaşması ve birçok kimseye birden bulaşması; epidemi" (www.sozluk.gov.tr) olarak, pandemi ise "bir hastalığın veya enfeksiyon etkeninin ülkelerde, kıtalarda, hatta tüm dünya gibi çok geniş bir alanda yayılım göstermesidir" (www.saglik.gov.tr) şeklinde tanımlanmaktadır.

Dünyayı sosyo-kültürel ve ekonomik bakımdan etkileyerek büyük değişimlere sebep olan pandemi, tüketim biçimlerinde, davranışlarında ve tüketici yaşamında büyük değişimlere neden olmuştur. Tüketici, kişisel ve ailevi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla mal ve hizmet talebinde bulunan, mal, hizmet veya fikirlerin nihai kullanıcısıdır (Cemalçılar, 1996: 33; Gülmez & Dört Yol, 2009: 284). Karmaşık bir yapıya sahip olan, pazardaki tüketicilerin davranışlarını ve nedenlerini inceleyen uygulamalı bir bilim dalı (Odabaşı & Barış, 2006:16) olan tüketici davranışı, kişilerin veya grupların, mal, hizmet, fikir ve deneyimleri seçme, satın alma, tüketme, kullanma ve kullandıktan sonra elden çıkarması ile ilgili süreçleri ve tüm bu süreçleri etkileyen faktörleri inceleyen bir bilimsel çalışma alanıdır (Koç, 2008: 22). Tüketicinin satın alma öncesi, satın alma zamanı ve sonrası süreçlerini, pazarlama bileşenleri, psikolojik, sosyo-kültürel, demografik ve durumsal faktörler gibi faktörler etkilemektedir (Mucuk, 2010: 74-76; Odabaşı & Barış, 2006: 50). Salgın hastalıklar da tüketicilerin satın alma davranışlarını etkileyen önemli faktörlerden biridir.

Tüketici satın alma davranışı, ihtiyacın ortaya çıkması, farkına varılması ile başlamaktadır (Altunışık vd., 2006: 65-66). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde belirttiği gibi insan, ihtiyaçları olan ve bu ihtiyaçları sıralayan bir varlık olup birincil ihtiyaçlar fizyolojik ihtiyaçlar olarak değerlendirilmektedir. Salgın ile birlikte insanlık hayatını devam ettirebilmesi için fizyolojik ihtiyaçların önemini tekrardan hatırlamak durumunda kalmış ve asıl olanın beslenme gibi temel ihtiyaçlar olduğunu kavramıştır. Pandeminin ilk evrelerinde insanlar endişelerinden kaynaklı gıda işletmeleri önünde kargaşaya yol açacak davranışlarda bulunmuşlardır. Sonraki süreçte insanlığın durumu kanıksaması, öğrenmesi ve yeni platformların ortaya çıkmasıyla satın alma alışkanlıklarında değişim meydana gelmeye başlamıştır.

Pandemi nedeniyle sosyal mesafe, sokağa çıkma kısıtlamaları gibi alınan tedbirler özellikle gıda, turizm ve sağlık olmak üzere, imalat, ulaşım, eğitim, tekstil ve perakende gibi pek çok sektörü etkilemiş ve faaliyetlerin durma noktasına gelmesine neden olmuştur (Temizkan vd., 2021: 1312). Alınan bu tedbirler aynı zamanda tüketim alışkanlıklarında zorunlu olarak değişime neden olmuştur. İnsanlar, boyut, sıklık, içerik, değişimler ve stoklar itibarı ile verilen tepkiler, gıda güvenliği talebinde artış, fiziksel mekânlara ilişkin kısıtlamalar ve sağlık kaygıları, kolay uygulanabilme, kampanya ve indirimlerin yapılması, temassız ödeme, alışverişin evde gerçekleşmesi gibi nedenlerden dolayı online alışveriş gibi alternatif dağıtım kanallarına yönelmeye başlamıştır (Pantano vd., 2020; Güven, 2020: 513).

Yiyecek içecek işletmelerinin kapanması tüketicilerin gıda tüketimi tercihi ve yeme alışkanlıkları üzerinde de etkisini göstermiştir (Butu, vd., 2020; Li, vd., 2021; Fanelli, 2021). İnsanlar, ihtiyaçlarını evde gidermeye başlamış ve bunun sonucunda sağlıklı gıda maddelerinin tüketimine yönelik bir tercih oluşmuştur.

Covit-19 ile ilgili literatür incelediğinde yapılan çalışmaların özellikle turizm olmak üzere sektör

bazında ve tüketiciye, tüketici davranışlarına, tüketim alışkanlıklarına, talep yapısına ve e-ticarete etkisi üzerine yapıldığı görülmektedir (Güven, 2020; Akçacı & Çınaroğlu, 2020; Erdoğan, 2020; Demirdöğmez vd, 2020; Öztürk, 2020; Duygun, 2020; Koşaroglu vd., 2020; Beybur & Çetinkaya, 2020; Turunç & Yetkin, 2020; Gençtürk & Öztürkoğlu, 2020; Yılmaz & Mutlu, 2020; Çakıoğlu vd., 2020; Danışmaz, 2020; Baltacı & Akaydın, 2020; Can, 2021; Gönen & Çetinkaya, 2021; Temizkan vd, 2021; Toraman, 2021; Demir vd. 2021; Kaygısız, 2021; Meral, 2021; Gülçiçek & Bulut, 2021; Kaya & Erbaş, 2021; Tolun & Bulut, 2021; Toraman & Yüksel, 2022; Lenger, 2023; Eryiğit & Özdemir, 2023; Kulak, 2023; Şener, 2023). Bu çalışmada gıda perakendeciliğinde Covid-19 salgınının tüketici davranışlarına etkisi e-ticaret kullanımı açısından değerlendirilmiştir. Sonuçların tüketici davranışlarındaki değişimin görülmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

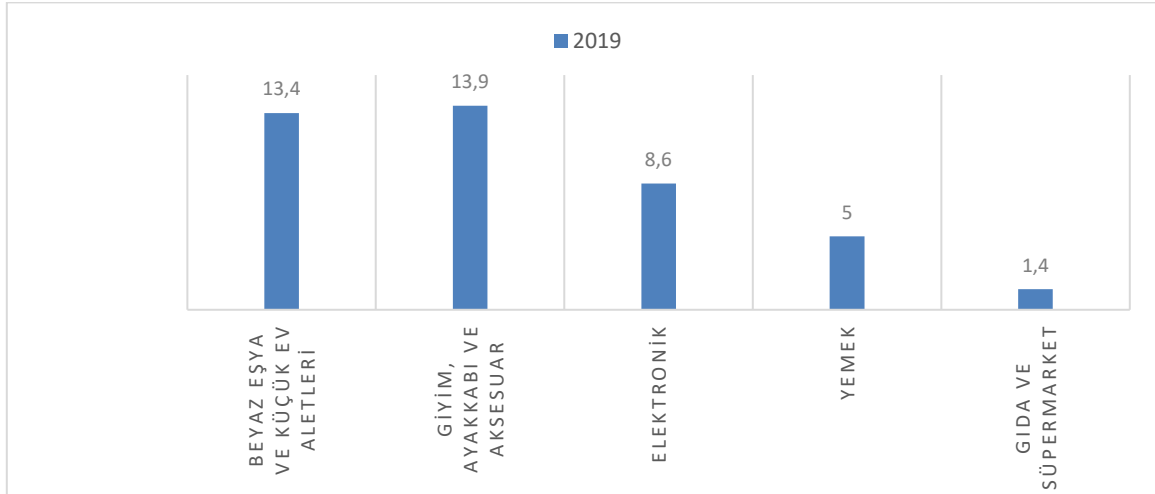
YÖNTEM

Çalışmada gıda perakendeciliğinde Covid-19 salgınının tüketici davranışlarına etkisi e-ticaret kullanımı açısından değerlendirilmiştir. Öncelikle literatür taraması yapılmış konu ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İkincil veri olarak işletmeler, kurum ve kuruluşlar tarafından yayınlanan çeşitli dokümanlar incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu amaçla Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan 2019-2022 yıllarına ait veriler değerlendirilmiştir.

Bulgular

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan verilere göre, sektörler ile ilgili 2019-2022 yılları arasında e-ticarete ilişkin değişimler Şekil 1-6 'da verilmiştir.

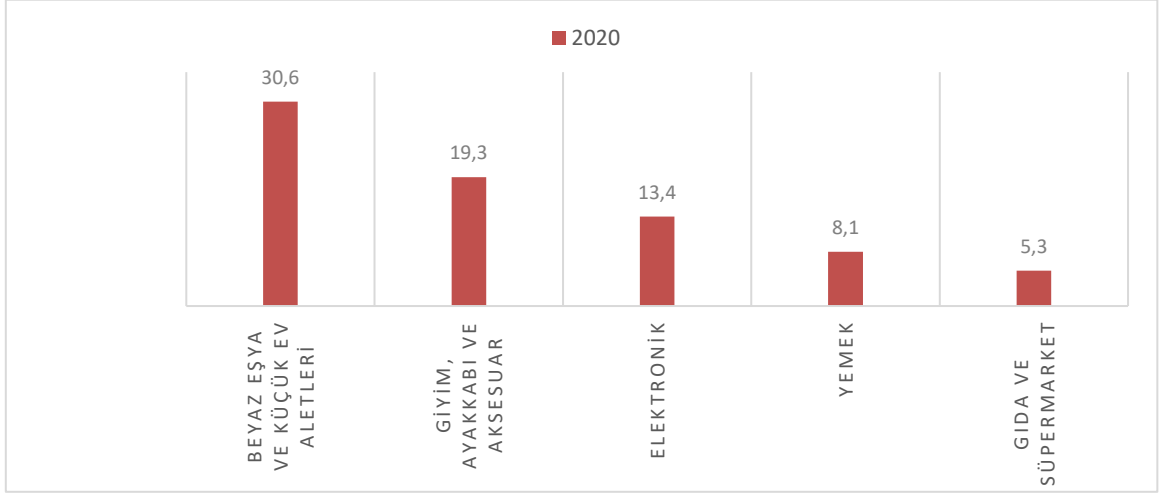
Şekil 1. 2019 yılı e-ticaret hacminin sektörlere göre dağılımı (Milyar TL)

Kaynak: www.eticaret.gov.tr

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere gıda ve süpermarket kategorisinde yapılan çevrimiçi alışveriş tutarı 2019 yılında 1,4 Milyar Türk Lirası

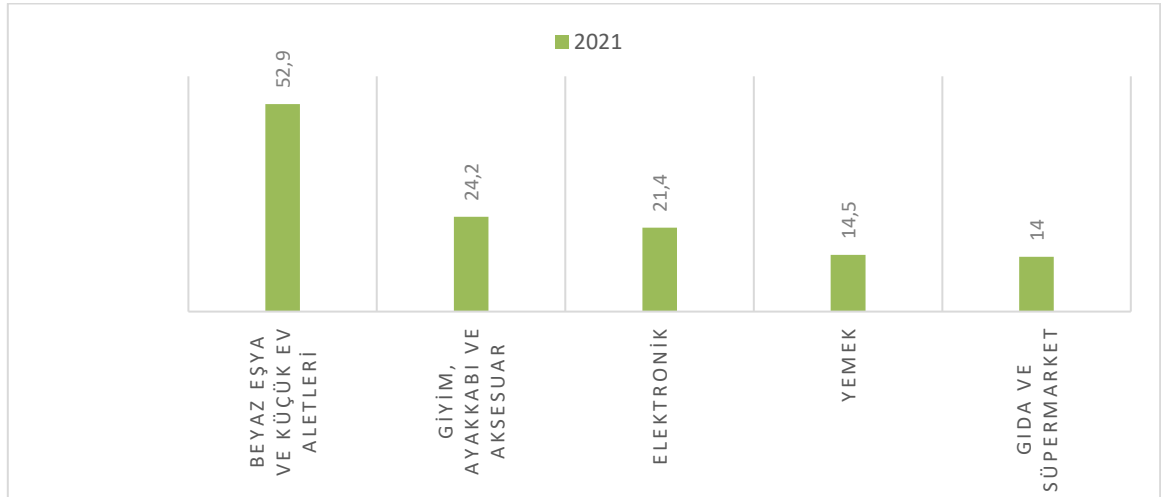
olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında gıda ve süpermarket sektörünün diğer sektörlerle kıyasla düşük bir hacme sahip olduğu söylenebilecektir.

Şekil 2. 2020 yılı e-ticaret hacminin sektörlere göre dağılımı (Milyar TL)

Kaynak: www.eticaret.gov.tr

2020 yılında ise yukarıdaki şekilde de görüldüğü üzere gıda ve süpermarket kategorisinde yapılan çevrimiçi alışveriş tutarı 5,3 Milyar Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla kıyasla

yaklaşık yüzde 280 artış yaşandığı görülmektedir. Bu artışın temel nedeni olarak 2020 yılı Mart ayında başlayan salgın olduğunu söylemek mümkündür.

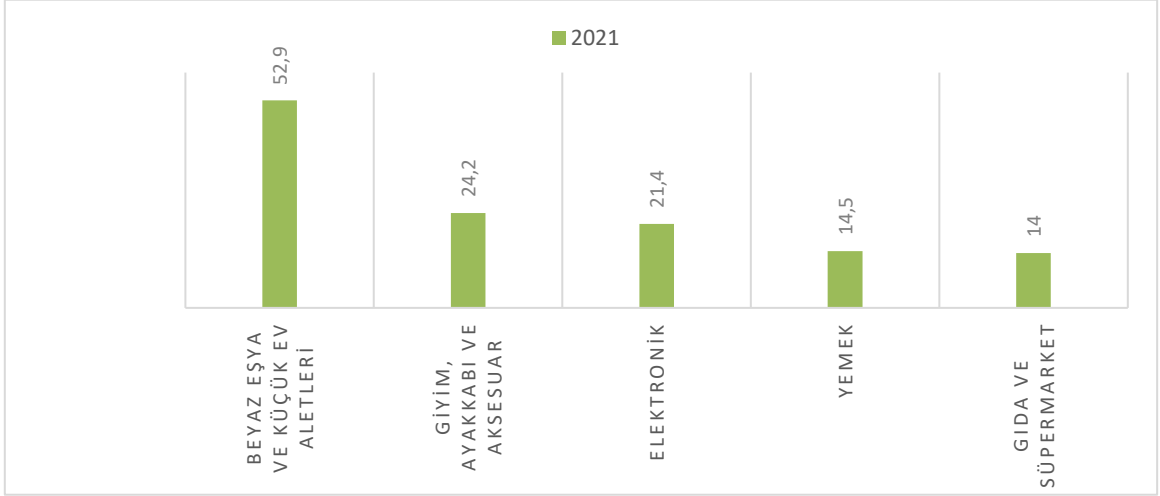
Şekil 3. 2021 yılı e-ticaret hacminin sektörlere göre dağılımı (Milyar TL)

Kaynak: www.eticaret.gov.tr

2021 yılına gelindiğinde gıda ve süpermarket kategorisinde yapılan çevrimiçi alışveriş tutarı 14 Milyar Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir. Pandeminin devam etmesi,

tüketicilerin çevrimiçi alışveriş yöntemini benimsemesinin toplam hacmin bu noktalara ulaşmasında etkili olduğu söylenebilecektir.

Şekil 4. 2022 yılı e-ticaret hacminin sektörlere göre dağılımı (Milyar TL)

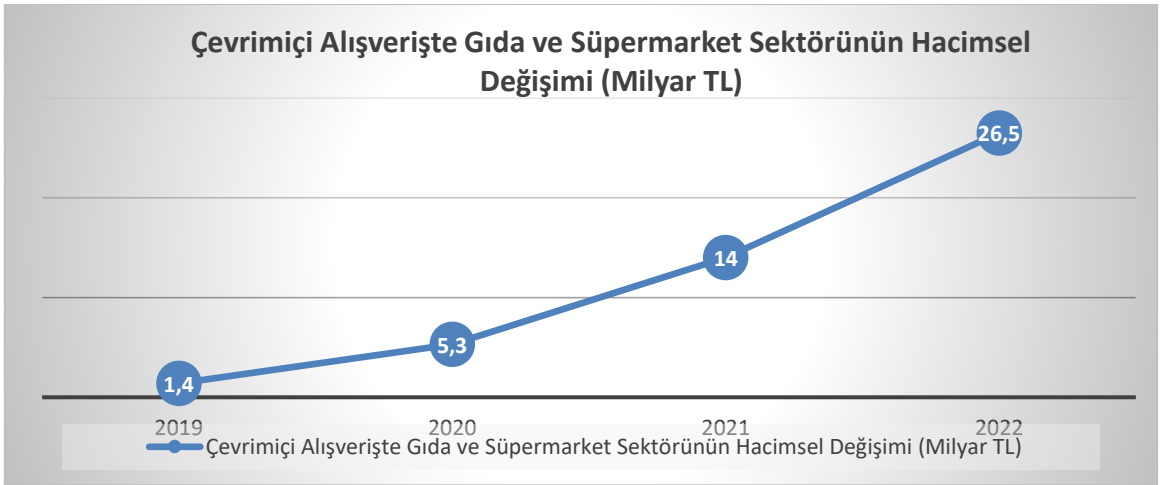

Kaynak: www.eticaret.gov.tr

2022 yılında pandemi yasaklarının tamamen kalkmış olmasına rağmen çevrimiçi alışverişlerde gıda ve süpermarket alışverişlerinin payı 26,50 Milyar Türk

Lirasına yükselmiştir. Genel olarak baktığımızda ise bütün sektörlerde çevrimiçi alışveriş yöntemlerinde artışlar yaşandığı söylenebilecektir.

Şekil 5. 2019- 2022 döneminde çevrimiçi alışverişte gıda ve süpermarket sektörünün hacmi

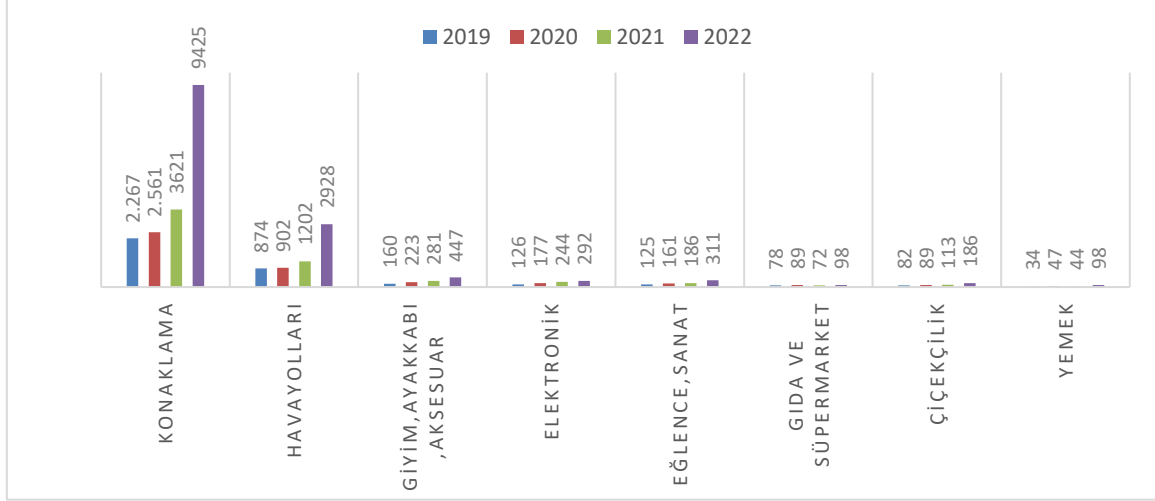

Kaynak: www.eticaret.gov.tr

Gıda ve süpermarket alışverişlerinin çevrimiçi olarak yapılması baz yıl olarak alının 2019'da nispeten düşük düzeyde gerçekleşmiştir. Pandeminin başlaması ile birlikte 2020 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 280 artış yaşanmış olup, 2021 yılında ise 2020 yılına göre artış oranı yaklaşık yüzde 165 olarak gerçekleşmiştir. 2022

yılında ise artış oranı bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 90 olarak gerçekleşmiştir. Genel olarak her geçen yıl sektördeki artış oranında düşüş olsa da hacim olarak artış devam etmekte ve bu durum ortalama sepet tutarına yansımaktadır.

Şekil 6. 2019-2022 dönemi e-ticaret alışverişlerinin sektör bazında ortalama sepet tutarları

Kaynak: www.eticaret.gov.tr

Şekil 6’da görüldüğü üzere gıda ve süpermarket sektöründe çevrimiçi olarak yapılan alışveriş ortalama harcaması 2019 yılında 78,00 Türk Lirası, 2020 yılında bu rakam 89,00 Türk Lirası, 2021 yılında 72 Türk Lirası ve 2022 yılında ise 98 Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir.

Pandemi nedeniyle dokunarak alma döneminden görerek alma dönemine geçiş dönemi devam etmektedir. İnsanlar artık gıda ürünlerini de bilgisayar ve cep telefonlarından incelemekte, seçmekte ve sipariş vermektedir. Bu doğrultuda kuruluşu pandemi öncesine dayanan “Getir, Yemeksepeti vb.” uygulamaların bu dönemde popülerliği artmıştır. Benzer şekilde “Hepsiburada, Trendyol, Migros Sanal Market, A101, CarrefourSa, Yunus Online” gibi alışveriş siteleri de lokal olarak hizmet veriyor olsalar da online gıda perakendeciliğine başladıkları görülmektedir. Bu gibi sanal alışverişler sayesinde insanlar ihtiyaçlarını evden çıkmadan, teması sadece teslimat anına indirgemenin ve aynı zamanda ihtiyaçlarını gidermenin hazzına ermişlerdir. Bu kapsamda ürün almadan önce farklı marketlerden fiziki olarak fiyat araştırması yapma alışkanlığı online ortama taşınmış ve daha önce alışveriş yapan kullanıcıların yorumları

alışveriş yapma tercihlerinde etkili olmaya başlamıştır.

SONUÇ

İnsan, doğası gereği hayatta kalmak güdüsüyle hareket etmektedir. Bu nedenle çevresel faktörlere çabuk adapte olabilmekte ve yaşamsal değişimler karşısında pek fazla direniş göstermemekte ve sürece entegre olmayı başarıyla gerçekleştirmektedir. Bunun yansıması tüketici davranışlarında da kendini göstermektedir. Temel ihtiyaçlar olan gıda ve benzeri alışverişlerini genel olarak pandemi öncesi dönemde fiziki olarak yapmayı tercih eden tüketiciler, gerek salgın önlemleri gerekse sağlık kaygısı ile çevrimiçi gıda alışverişlerine de ağırlık vermeye başlamıştır. Pandemi sonrası dönemde bu alışkanlık katlanarak devam etmiştir. Pandemi öncesi 2019 yılında 1,4 milyar TL olan gıda ve süpermarket ürünlerinin e-ticaret hacminin 2022 yılında 26,50 milyar TL’ye yükselmiş olması tüketici alışveriş alışkanlıklarında değişimi işaret etmektedir. Bu durum bize tüketicilerin alışveriş alışkanlıklarında değişiklikler meydana geldiğini göstermektedir. Verilerin değerlendirilmesi ile elde edilen sonuçların bu

konuda yapılmış çalışmaları da desteklediği görülmektedir. Çevrimiçi alışverişin sağladığı zamana ve mekâna bağlı olmadan alışveriş yapabilmek imkânı tüketiciler açısından vazgeçilmez bir konfor haline gelmiştir. Aynı şekilde platformların sosyal medya üzerinden ve web sayfaları üzerinden yayınladıkları ürün-fiyat bilgisi tüketici açısından karşılaştırma imkânını kolaylaştırmış ve zamandan ve parasal yönden tasarruf yapabilmek olanağı sağlamıştır. Tüm bu hususlar ve elde edilen veriler doğrultusunda tüketicilerin ilerleyen zamanlarda da gıda ve süpermarket alışverişini çevrimiçi ortamda gerçekleştirmeye devam edecekleri yadsınamaz bir gerçeklik olarak görünmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçların, tüketici davranışlarındaki değişimin görülmesi ve bu değişimden faydalanmak isteyen işletmelerin bu imkânı tüketicilere sunması bakımından değerlendirme yapmaları ve tekrar farkındalık oluşturması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Etik Kurul İzni

Bu makale etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akçacı, T. & Çınaroğlu, M.S. (2020). Yeni koronavirüs (COVID-19) salgınının lojistik ve ticarete etkisi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Special Issue, 447-456.
- Altunışık vd. (2006). *Modern Pazarlama*, Değişim Yayınevi: İzmir.
- Aydın Ünal, E. & Noyan Yalman, İ. & Koşaroğlu, Ş. (2020). The effects of Covid-19 pandemic on consumers' demand structure, *Econder International Academic Journal*, 4 (2), 479-503.
- Baltacı, A. & Akaydın, H. (2020). COVID-19 pandemi sürecinin tüketicilerin gıda ürünlerini satın alma davranışları üzerindeki etkisi: bir literatür taraması. *Yüksek İhtisas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1, 57-64.

- Beybur, M. & Çetinkaya, M. (2020). Covid 19 pandemisinin Türkiye'de dijital bankacılık ürün ve hizmetlerinin kullanımı üzerindeki etkisi. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 148-163.
- Butu, A., vd. (2020). The impact of COVID-19 crisis upon the consumer buying behavior of fresh vegetables directly from local producers. case study: The Quarantined area of Suceava County, Romania. *International journal of environmental research and public health*, 17(15), 5485.
- Can, Ö. (2021). Covid-19 salgınının Türkiye'deki işletmelere etkileri: sorunlar, dönüşümler, olanaklar, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(3), 833-863.
- Cemalcılar, İ. (1996). *Pazarlama Kavramlar Kararlar*, Beta Yayınevi: İstanbul.
- Çakıroğlu, İ. & Pirtini, S. & Çengel, Ö. (2020). Covid-19 sürecinde ve Post-Pandemi döneminde yaşam tarzı açısından tüketici davranışlarının değişen eğilimi üzerine kavramsal bir çalışma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(37), 81-103.
- Danışmaz, A. T. (2020). Covid-19 salgınının tüketicilerin online alışveriş tercihine etkisi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(2), 83-90.
- Demir, M. vd. (2021). Covid-19 sürecinde tüketicilerin otel seçimini etkileyen faktörler. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7 (1), 82-94.
- Demirdöğmez, M. & Taş, H.Y. & Gültekin, N. (2020). Koronavirüs' ün (covid-19) e-ticarete etkileri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 125-144.
- Durgun Kaygısız, A. (2021). Covid-19 sonrası Türk turizm sektöründe oluşabilecek fırsatlar ve riskler, *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 79-95.
- Duygun, A. (2020). COVID-19 pandemisi sırasında tüketicilerin yaşam tarzlarının değerlendirilmesi. *Econder International Academic Journal*, 4 (1), 232-247.

- Erdoğan, M.G.(2020). Covid-19 döneminde e-ticaret ve dijital reklam yatırımları, *Selçuk İletişim Dergisi*, 13(3), 1296-1318.
- Eryiğit, V. & Özdemir, L. (2023). Covid-19 pandemi döneminde yükseliş gösteren sektörler: E-ticaret. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 83-99.
- Fanelli, R.M. (2021). Changes in the food-related behaviour of Italian consumers during the COVID-19 Pandemic, *Foods*, 10, 169, 2-16.
- Gençtürk, S. & Öztürkoğlu, Y. (2020). Yeni nesil perakendecilik: KOVID-19 sürecinde marketten ve hizmet inovasyonu araştırması, *Girişimcilik ve İnavasyon Yönetim Dergisi*, 9(2), 49-69.
- Gönen, T & Çetinkaya, E. (2021). Covid-19 salgınının konut tercihlerine etkisi, *Kent ve Çevre Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 25-33.
- Gülçiçek Tolun, B. & Bulut, N. (2021). "Covid-19 pandemi sürecinde tüketicilerin gıda ürünleri satın alma davranışları üzerine bir araştırma", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 45, 15-31.
- Gülmez, M. & Dört Yol, İ.T. (2009). *Açıklamalı Pazarlama Sözlüğü*, Detay Yayıncılık: Ankara.
- Güven, H. (2020). Covid-19 pandemik krizi sürecinde e-ticarette meydana gelen değişimler, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 251-268.
- Kaya, B.E. & Erbaş, İ. (2021). Covid-19 pandemi döneminin tüketicinin tüketim alışkanlıkları ve tüketim mekânlarına bakış açısı üzerindeki etkisi, *Kent Araştırmaları Dergisi*, Covid-19 Özel Sayısı, 12, 277-300.
- Koç, E. (2008). *Tüketici Davranışı ve Pazarlama Stratejileri*, Seçkin Yayıncılık: Ankara
- Kulak, H. (2023). "Covid-19 pandemisinin e-ticaret üzerindeki etkisinin incelenmesi", *İMGELEM*, 7 (12), 333-362.
- Lenger, A. D. (2023). Covid-19 salgınının konut tercihleri üzerindeki etkisi: İzmir ili örneği, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 113-127.
- Li, s., vd. (2022). Did the COVID-19 lockdown affect consumers' sustainable behaviour in food purchasing and consumption in China?, *Food Control*, 132, 1-10.
- Meral, H. (2021). Covid-19 Türk sigorta sektörünü nasıl etkiledi? how did Covid-19 affect the Turkish insurance industry, *FESA Dergisi*, 6(3), 443-458.
- Mucuk, İ. (2010). *Pazarlama İlkeleri*, Türkmen Kitabevi: İstanbul.
- Özaltın Türker, G. (2020). Covid-19 salgını turizm sektörünü nasıl etkiler? Turizm akademisyenleri perspektifinden bir değerlendirme, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 207-224.
- Şener, B. (2023). Covid19 normalleşme sürecinde küresel turizme bakış: Küresel turizm işletmeleri üzerine Fortune 1000'de bir inceleme, *Turistika*, 3(1), 41-57.
- Temizkan vd. (2021). Covid-19 ile gerçekleşen tüketici davranışları ve eğilimlerine yönelik bir araştırma, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 1311-1327.
- Tolun, B. G. & Bulut, N. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde tüketicilerin gıda ürünleri satın alma davranışları üzerine bir araştırma, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (45), 15-31.
- Toraman, Y. (2021). Elektronik (Mocil) ticarete Covid-19 pandemisinin etkisi: tüketici davranışlarının mobil uygulamalar üzerinde incelenmesi, *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(9), 20-28.
- Toraman, Y. & Yüksel, C.A. (2022). Covid-19 salgını sürecinde tüketicilerin yeni teknolojileri benimsemelerinin teknoloji kabul modeli (tkm) çerçevesinde temassız teslimat özelinde incelenmesi: mobil uygulamalar üzerine bir araştırma, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23 (Covid-19 Özel Sayısı), 17-34.
- Turuç, Ö. & Yetkin, D. G. (2020). Covid-19 kaynaklı pandemi döneminde tüketici davranışları: perakendeci markalı ürünler üzerine bir araştırma, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(COVID-19 Special Issue), 457-471.

www.sozluk.gov.tr

www.eticaret.gov.tr/istatistikler

www.saglik.gov.tr.

Yılmaz, E. S. & Mutlu, H. M. (2020). Online market alışverişinin (kuru gıda, yaş meyve sebze ve paketli gıda ürünleri Vb.) benimsenmesi: Covid-19 anksiyetesinin düzenleyici rolü, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(COVID-19 Special Issue), 486-505.